

Бу йил мамлакатимиз олий ўқув юр்தларига 314.005 нафар абитуриент хужжат топширди. Улардан (махсус сиртки бўлим билан қўшиб ҳисоблаганда) мукам- мал тайёргарлик кўрган 57.269 нафари талаба бўлиш бахтига муяссар бўлади.

Mustaqillik huquq demakdir

Нидо

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI BOSH
PROKURATURASINING
NASHRI

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

2006-yil 26-iyul, № 30 (449)

Фармон ва ижро

Хуқуқий ислохотлар йўлида

Республика Бош прокуратураси Қонунчи-ликни муштаҳамлаш муаммолари ва прокур-тор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази Олий суд, Ички ишлар вазирлиги ва ТДЮИ билан ҳамкорликда мамлакат прези-дентининг «Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида»ги ва «Қа-моққа олишга санкция бериш ҳуқуқини суд-ларга ўтказиш тўғрисида»ги фармонлари ҳамда 2006 йил 29 июндаги «Ўзбекистон Рес-публикасида ўлим жазоси бекор қилиниши муносабати билан қабул қилиниши лозим бўлган қонунлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжат-ларни тайёрлашга доир қўшимча чора-тад-бирлар тўғрисида»ги фармойиши мазмунини тушунириш юзасидан муайян ишларни амалга оширмоқда.

Мазкур ҳужжатларнинг мамлакатда амал-га оширилётган суд-ҳуқуқ ислохотларидаги ўрни ва мижоати юзасидан ҳуқуқни муҳофа-за қилувчи органлар ходимлари, етуқ олимлар ва тажрибали мутахассислар иштирокида 5 та конференция, 4 та давра суҳбати ҳамда 10 та семинар ўтказилди.

Тошкент шаҳри ва вилоятларда ушбу мав-зуда бўлиб ўтган анжуманларда сенаторлар, депутатлар ва вилоят ҳокимлари қатнашиб-ляпти. Иштирокчилар томонидан юқоридаги фармонларнинг ижроси юзасидан Жиноят ко-декси, Жиноят-процессуал кодекси ҳам бош-қа қонунларга киритилган ўзгаришлар юзасидан тақлиф ва мулоҳазалар билдирил-моқда. Бу борадаги ишлар давом этаяпти.

Эркин АБЗАЛОВ,
марказ директори

Мамлакатимиз президентининг 2006 йил 2 июндаги «2006/2007-ўқув йилида Ўзбеки-стоннинг олий таълим муассасаларига қабул тўғрисида»ги қарорига мувофиқ мазкур ўқув йилида бакалаврлар тайёрлаш учун 51.604 та, магистрлар тайёрлаш бўйича 6500 нафар, махсус сиртки бўлимларга 5665 та талаба қабул қилиш белгиланган ва қабул квоталари ўтган йилга нисбатан 1329 тага ошган. Бу республикада педагогика, қурилиш, транспорт ва аграр соҳаларда иш ўринлари-нинг ҳамда малакали кадрларга бўлган эҳтиёжнинг ошиши билан боғлиқ. Шунинг-дек, олий таълим муассасаларига абитури-ентлардан тушган аризалар сонидан ҳам мазкур йилда танловнинг ошиши кузатилди. Бу йилги абитуриентлар сони 314.005 тани

Билимлар талаба бўлади

ташқил этиб, ўтган йилга нисбатан 41.000 та кўпдир.

Бу йил қабул жараёнига айрим янгиликлар киритилди. Булар: берилган тест саволига мўқоиб жавоблар 4 та, абитуриентлар си-новнинг охиригача аудиториядан чиқарилмай-ди ва шпаргалка ёки телефон олиб кирган абитуриентлар тест синовидан четлатилади. Ҳарбий имтиёзга эга абитуриентлар учун тест синовида тўллаши мумкин бўлган энг юқори баллнинг 25 фоизи қўшиб берилади. Шунинг-дек, бу тоифадаги абитуриентлар педагоги-ка, кишлоқ ҳўжалиги, табиий-ишлий, техника йўналишига ҳўжатларини топшириб, ўтиш учун етарли балл тўплай олмаса шартнома асосида ўқишга қабул қилиниши белгиланган. Олий таълим муассасалари таркибиде таш-

кил этилган махсус сиртки бўлимларга ҳам ҳўжат топшираётган абитуриентлар сони ортмоқда. Бу йил махсус сиртки бўлимларга қабул квотаси ўтган йилга нисбатан 600 та кўп қилиб белгиланган.

Тест синовлари ҳолислик ва одиллик асо-сида ўтказиладиган жараён ҳисобланади. Ота-оналар ва абитуриентларга шунини айтиш ўринлики, ҳеч қачон йўлларда ва турли жой-ларда 100 фоиз, 99 фоиз кафолат билан шпаргалка сотаётган «тадбиркор»ларга ишон-манг. Чунки бу йилги фанлар бўйича тузилган саволларнинг базаси янгиланган. Шунинг учун «Ахборотнома»лардан тузилган шпар-галкалардан тест саволлари тушмайди. Бун-дан ташқари, Давлат тест маркази 3 йилдан буён мазкур журнални чиқармаяпти.

Бу йил 314.005 нафар абитуриент ҳўжат топширган бўлса, шундан махсус сиртки бўлим билан қўшиб ҳисоблаганда 57.269 та абитуриент, фақат саводли ҳамда тавсия этилган китоблар бўйича мукамал тайёргарлик кўрган йигит-қизлар-гина талаба бўлиш бахтига муяссар бўлади. Баъзи олий таълим муассасалари қабул ко-миссияларида ишламайдиган ходимлар аби-туриент ва ота-оналарни алдаб, турли йўллар билан уларни чўв тушираётган ҳоллар учраб турибди. Ҳурматли ота-оналарга шунини айтиш ўринлики, аввало фарзандларининг билимга ишонишин. Ўз билимига ишонган абитури-ентгина танловда юқори натижага эришади.

Мирзамаҳмуд ТўХТАЕВ,
Давлат тест маркази директорининг
ўринбосари

Ватан ҳақида гапириш ҳам мароқли, ҳам масъулиятли.

Мароқли томони шундаки, ўз юртингда бўлаётган ҳаётбахш ўзгаришлар, янгиликларнинг гувоҳи бўлгандан кейин тўлиб-тошиб гапиринг келади. Масъулиятли дейишимга сабаб эса, шу Ватан учун, қадрдон ҳалқинг учун қилаётган меҳнатингдан кўнглинг тўладими деган савол ҳар қандай кишини барибир ўйлантиради.

Тўла ишонч ва фахр билан айта оламизки, Ўзбекистон мус-

Ўзбекистон Президенти Ислам Каримовнинг «Халқимиз ҳамма нарсасга чидайди, лекин адолатсизликка чидай олмайди» деган гапи ҳуқуқни муҳофа-за этувчи барча органлар фао-лиятининг мезонига айланди. Прокуратурамни фақат жазо-ловчи орган деб тушуниш керак эмас. Прокуратура органлари фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқлари-ни ҳимоя қилувчи, қонунлар, президент фармонлари ва ҳуку-мат қарорларининг ижросини таъминловчи орган ҳисоблана-

ловда қатнашган ва комиссия-га ҳўжалиқдаги Капа кишлоғи-да яшовчи И.Қозоқовга тегиш-ли бўлган, 1983 йилда ишлаб чиқарилган «Т-28х4» маркали тракторнинг техник паспортини қалбақилаштириб тақдим эт-ган. Натижада танлов комис-сиясининг 2005 йил 15 декабр-даги 7-баённомаси билан ғойиб деб топилиб, унга 25,2 гектар ер 30 йил муддатга берилиши ҳақида ту-ман ҳокимининг 2006 йил 27 январдаги К-

мурожаат қилиб, вилоят эндо-кринология диспансерининг ман-сабдорлари 2005 — 2006-йил-лар давомида беморларга бе-пул тарқатилиши лозим бўлган дори-дармонларни талон-тарож қилаётганини баён қилган.

Мазкур ҳолат юзасидан ўтказилган текширишда аризада қўрсатилган вазир таъсидкланди. Диспансер мансабдорларига

Бахтиёр ШОМИРЗАЕВ,
Навоий вилояти прокурори

МУСТАҚИЛЛИК БЕРГАН ИМКОНИЯТ

тақилликка эришганидан кейин бошланган ислохотлар мавза-сини бера бошлади. Иқтисоди-дий, сиёсий, ҳуқуқий таълим, ҳўллас, барча соҳалардаги ис-лохотлар собитқадамлик бил-лан давом этди. Бу борадаги ишларимиз янада тақомилла-шиб, қучуллашиб-бораверади. Бугунги кунда Ўзбекистон гло-баллашган дунё ҳамжамияти-да ўз ўрнига эга.

Албатта, ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларда бошланган ислохотлар самараси ўлароқ соҳада истиқлол йиллари жуда катта ўзгаришлар амалга оши-рилди. Бу жаҳон ҳамжамияти томонидан ҳам тўла эътироф этилмоқда. Айниқса, жиний жазоларни либераллаштириш борасидаги ишлар эътирофга лойиқ.

ди. Ўзбекистон Конституцияси-да бу ўз ифодасини топган. Бундан ташқари, «Прокуратура тўғрисида»ги қонун асосида иш олиб бориш вазифасидир.

Навоий вилоят прокуратура-си ўз фаолиятида бунга тўла амал қилиб келмоқда. Жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида фуқаролардан 1613 та ариза ва шикоят тушди. Уларнинг 662 таси вилоят прокуратураси то-монидан тўлақонли ҳал этилди. Масалан, Хатирчи туманидаги «Пўлат бобо» фермер ҳўжали-ги раиси Ф.Пўлатовнинг ариза-сини олайлик.

Фуқаро Й.Очилов Хатирчи ту-ман Қ.Раҳматов номили ширкат ҳўжалигини қайта ташқил этиш комиссиясига ариза билан му-рожаат қилиб, 2-лойиҳадаги 32 гектар ер учун ўтказилган тан-

256 ва вилоят ҳокимининг 31 январдаги 25-К қарорлари чи-қарилган.

Аслида туман техника нazo-рати инспекцияси мутахассиси Ф.Йўлдошев И.Қозоқовнинг тракторини техник қўриқдан ўтказмаган. Унинг двигател ра-қама 8005998 бўлса-да, тра-кторнинг техник паспортига 1948278 рақамини киритиб, 2005 йил 14 декабрда техник қўриқдан ўтганлиги тўғрисида белги қўйиб, 026071-қалбаки техник паспортни ҳўжатлаш-тириб берган.

Ушбу ҳолатга йўл қўйган шахслар устидан жиноят иш қўзғатилди ва улар суд ҳуқми билан тегишли жазосини ол-дилар.

Фуқаро М.Дарвишева 2006 йил 11 апрелда ариза билан

нисбатан жиноят иши қўзғати-либ, айблов ҳўлосаси билан қўриб чиқиш учун судга юборилди.

Вилоятимиз республиканинг йирик саноат минтақаси ҳисоб-ланади. Бу ерда жаҳонга донги кетган Навоий кон-металлур-гия комбинати, «Қизилқумце-мент», «Навоийазот», «Наво-ийэлектрким» ва бошқа ўнлаб қорхоналар фаолият кўрсатмоқ-да. Уларда турли миллатга ман-суб минглаб кишилар Ватан равнақи йўлида самарали меҳ-нат қилишапти. Бепоеён Қизил-қум кенгликларида олиб бори-лаётган бунёдкорлик ишлари таҳсинга лойиқ. Шу ўринда мин-тақада фаолият олиб бораёт-ган прокуратура ходимларининг ҳам меҳнатини алоҳида таъ-кидлаб ўтмоқчиман.

(Давоми 10-бетда).

Мақсад — инсон манфаатларини ҳимоя қилиш

Жиззах вилояти асосан аграр соҳага ихти-сослашган. Ҳусусан, пахтачилик ва галлачилик анча ривожланган. Фермерчилик ҳаракати рес-публикада биринчи бўлиб Жиззах вилоятида ташқил этилди. Бугунги кунда вилоятда 10 ми-дан зиёд фермер ҳўжаликлари фаолият кўрсат-моқда. Уларнинг самарали меҳнатлари туфайли ўтган йили пахта, галла етиштириш шартнома-вий режалари республикада биринчилар қатори бақарилди. Давлатга 365 миң тоннадан кўпроқ пахта ва 230 миң тоннадан энедрок, дон топши-рилди. Бошқа қилиб айтганда, пахтачиликдан 8 млрд. сўмдан энедрок, галлачиликдан 3,2 млрд. сўм соф фойда олинди.

Жиззахликлар бу йилги кишлоқ ҳўжалик йи-лони ҳам муваффақиятли бошлашди. 231 миң тоннага яқин дон етиштирилиб, давлатга дон сотиш шартнома режаси муддатидан аввал урдаланди.

Кишлоқ ҳўжалигида эришилаётган ютуқлар-да, шубҳасиз, ҳўқуқ-тартибот органлари ходим-ларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Улар бево-сита фермерлар ва бошқа субъектларнинг қонун-ий манфаатларини ҳимоя қилиш, фуқаролар-нинг ҳўқуқий маданиятини шакллантириш юза-сидан самарали иш олиб боришмоқда.

Вилоят прокуратура органлари томонидан ўтган йили фуқароларнинг ҳўқуқ ва эркинликла-рини, жамият ва давлат манфаатларини ҳимояси юзасидан ўтказилган 276 та текшириш натижа-ларига кўра 4347 та прокурор назорати ҳўжат-лари қўлланилди. 2005 йилнинг 6 ойига нисбатан текширишлар сони 15 тага камайган бўлса-да, қўлланилган прокурор таъсир ҳўжатлар сони 321 тага ошди.

(Давоми 8-бетда).

Эл соғлиги — юрт бойлиги дейишди. Дарҳақиқат, фуқаролари соғлом давлат бой-бадавлат бўлади. Шу боис мамлакатимизда мустақилликнинг дастлабки йилларида-ноқ соғлиқни сақлаш тизимига катта эътибор қаратилди.

2006 йил «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб эълон қилинди. Бундан мақсад халқимизнинг турмуш даражасини янги bosқичга кўтариш, иқтимоий муаммоларни ҳомийлар кўмагида ечиш, шифокорларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаб, уларнинг эл олдига масъулиятини оширишдир.

Бу борада қилинадиган ишлар белгилана-

ни хавф остида қолдиради. Шовот тумани марказий шифохонаси шифокорлари ўз вақтида кўрсатган ёрдам натижасида Л.Бозоровнинг ҳаёти сақлаб қолинди. Беморни даволаш учун 32 кун давомида қилинган харажат 552.332 сўмни ташкил қилиб, давлат бюджетига ва Л.Бозоровнинг oilасига катта моддий зарар етган.

Мазкур ҳолат юзасидан вилоят прокуратураси томонидан Ш.Мадаминовага нисбатан жиноят иши кўзғатилиб, айблов ҳулосаси судга юборилди.

Шунингдек, айрим ҳолларда соғлиқни сақлаш муассасаларининг масъул ходим-

Эл соғлиги — юрт бойлиги

ниб, дастур ишлаб чиқилди. Хоразм вилоят соғлиқни сақлаш бошқармасининг маълумотларига кўра, ҳозир вилоятда 35 та шифона ва 147 та врачлик пункти мавжуд бўлиб, аҳолига 3916 та олий ва 13.497 та ўрта-максус маълумотли теббий ходимлар малакали хизмат кўрсатиб келяпти.

Аммо ўтган йилги қўллаб-қувватлаб ва чақоллар ўлимининг рўйқатга олиналганлиги соҳада ҳам бирқанча муаммолар мавжудлиги, ишлар тўғрисида қўйилмаганидан далолат беради.

Тегиришларда айрим шифокорлар «Фуқароларнинг соғлиқини сақлаш тўғрисида»ги қонунни бузган ҳолатлар аниқланмоқда. Жумладан, Ш.Мадаминова анча йиллардан бери Урганч шаҳар марказий поликлиникаси аёллар маслаҳатхонаси филиали акушер-гинекология лавозимини ишлаб келган бўлса-да, 2005 йилнинг 18 феврал куни қабул қилган Шовот тумани Каткальа кишлоғида яшовчи, 1956 йилда туғилган Лолажон Бозоровнинг соғлиғига эҳтиёсизлик қўшиб-да жиддий зарар етказиб, беморнинг ҳаёти-

лари оналар ўлимининг ҳисоботдан яшириб келатганлиги кузатишмоқда. Масалан, Урганч шаҳри Хива кўчаси 2-йўлак 10-уйда яшаган Р.Худойберганава 2002 йилнинг 4 июн куни вилоят туғруқхонасига бир неча ташхис билан ётқизилиб, қурилган чораларга қарамасдан 6 июн куни вафот этган.

Аммо вилоят туғруқхонаси мансабдорлари Р.Худойберганава ва унинг муассасани текширишдан ўтказмасдан, унинг қариндошларига тилхат орқали бериб юборишди. Бундан ташқари вилоят туғруқхонаси бош шифокори Қ.Собирова бу ҳолатни Соғлиқни сақлаш вазирлиғига тақдим қилган ҳисоботда кўрсатмай яшириб қолган.

Инсон ҳаёти, унинг соғлиғи ҳамма нарсадан устун. Шу боис соғлиқни сақлаш тизимидagi руй берган мана шундай қонунбузишлардан ҳулоса чиқарсак, келгусида бундай хато ва камчиликлар ўз-ўзидан бартараф бўлиши шубҳасиз.

Нурали ИСРОИЛОВ,
Хоразм вилоят прокуратураси бўлим
прокурори

Вазифалар белгилаб олинди

Ўтган ҳафта Андижон вилоят прокуратураси ҳамда СВОЖЖДЛКК бошқармаси ходимлари иштирокида вилоят прокуратура органларининг қонунийликни мустақамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш борасида 2006 йилнинг 6 ойида амалга оширган ишлари ва келгусидаги вазифаларига бағишланган ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди. Унда асосий эътибор аҳолини иқтимоий ҳимоялаш, бандлик, соғлиқни сақлаш ҳамда коммунал тўловлардан қарзларни бартараф этишга қаратилган қонунлар ижроси юзасидан назорат, қишлоқ ҳужалгида ислохотларни жадаллаштириш, криминал вазиятнинг янада соғломлаштириш масалаларига қаратилди.

Йиғилишда вилоят прокурори Баҳодир Деҳқоновнинг маърузаси тингланган, йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш борасида қатъий талаблар қўйилди.

Мажлисда Республика Бош прокурорининг ўринбосари Б.Нурмухаммедов қатнашди.

Д. МАМАЖОНОВ,
Андижон вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

Фарғонада ишсизлик ўқир муаммага айланган бир пайтда уш қил этиш бевосита вазифаси бўлган меҳнат ва аҳолини иқтимоий муҳофаза қилиш бошқармасининг бошлиғи «Ўз муаммолари» доирасида бир қатор жиноятларга қўл урди. Илгари миллий банчининг вилоят бошқармаси бошлиғи бўлиб ишлаган, 2001 йилда ушбу лавозимга тайинланган Шокиржон Ғаниев дастлаб бир-икки йил бевосита вазифаси билан шуғулланиб-ю, кейин «оилавий бизнес»га шўнғиб, ишсизлик муаммасидан «бош оғриқ»га қўл сийтади.

У «Махшўш 2001» фермер ҳўжалигини ташкил этган бўлиб, унга ўғли Шерзод Ғаниев раҳбар эди. Бошқармага қарашли Фарғонадаги мурувват уйи директори Ниёзали Асановни ҳўзурига қорлаб, ўзига қарашли фермер ҳўжалиғи билан гўшт ва сабзавот етказиб бериш тўғрисидаги тайёр шартномани тўқизди. Директор шартнома шартларига эътироз билдирди. Чўнки гўшт, пивз ва картошка нархи бозор нарҳига, аввалги таъминотни етказиб бераётган нарҳларга нисбатан юқори эди. Бундан ташқари, маҳсулотлар микдори мурувват уйи эътиёжига нисбатан кўп бўлиб, уларни сақлаш имконияти йўқ эди. Бироқ Ш.Ғаниев бевосита қўл остида ишловчи Н.Асановга таъйин қўқазиб, шартномани иқозлашга мажбурлади. Фермер ҳўжалиғини номидан ўғлининг ўрнига ўзи имзо чекиди. Мурувват уйи бюджетдан ажратил-

ган маблағ ҳисобига 2003 йил май-декабр ойлариди фермер ҳўжалиғидан 2144 кило, 2004 йили 5278 кило гўштни бозор нарҳига нисбатан салкам 3.000.000 сўм қимматига харид қилишга мажбур бўлди.

Ш.Ғаниевнинг яна бир ўғли Бехзоднинг номида «Бегония И.Х.Ю.» хўсусий фирмаси бўлиб, таъйин остида ушбу фирмидан мурувват уйига 1038 кило гўштни мажбурдан қабул қилди. 201.000 сўм қиммат нарҳида олинган гўшт учун 2.700.000 сўмни зудлик билан ўғлининг фирмаси ҳисобига ўқаздириб берди. Ота-

бола «ишбилармонлар» шу тариқа ногирон болаларнинг бюджетдан ажратилган 3.200.000 сўм ҳўжини ямламай ютиб юборишди.

Уларнинг ишлахиси тобора қарнай бўлиб бораётган эди. Ш.Ғаниев бошқармадан ўғли Шерзоднинг фермер ҳўжалиғига 10 та янги иш ўрни яратиш, 15 та иш ўрнини сақлаб қолиш ҳамда чорвачилиқни ривожлантириш учун 3 йил муддатга 8 фўиз устама тўлаш шарт билан 20.000.000 сўм имтиёзли кредит ажратилиш тўғрисида шартнома тўзди. Шу қўниёқ бошқарманинг иш билан таъминлашга қўмақлашувчи жамғармаси ҳисобидан «Махшўш 2001» фермер ҳўжалиғи ҳисобига 20.000.000 сўм ўқазиб берди. Ушбу кредитнинг 13.000.000 сўмга қўрамош сўтиб олиб, фуқаролар номига очил-

НОҚОНУНИЙ ФАОЛИЯТГА ҚАРШИ

Ўзбекистон Республикаси Солиқ, валютаси оид жиноятларга, жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш Департаментининг Тошкент шаҳар бошқармаси томонидан 2006 йилнинг ўтган даврида қўнулар ижроси юзасидан жами 608 та текшириш ўқазилиб, ҳўқуқбузарларга 5 млрд. 456 млн. сўм қўшимча солиқ ва молиявий жаримлар ҳисобланди. Ноқонуний муомалага қиртилган 1,5 млрд. сўмлик товар моддий бойликлар олиб қўйилди.

Амалга оширилган тадбирлар натижасида 4 млрд. 40 млн. сўм бюджетга қўшимча тушум таъминланган бўлса, шўнинг 300 млн. сўми мўсодар қилинган маҳсулотлар сотилиши эвазидир. Бошқарма бўйича йил давомида ҳар бир ходимга ўртача 25 млн. сўмдан бюджетга тушум таъминланди. Тезкор-қидирув ва бошқа тадбирлар натижасида 416 та жиноий иш кўзғатилди.

Шўнга қарамай, қўллабола алкагол ва тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳамда муомалага қиритиш 2005 йилнинг 1-ярмига нисбатан икки барабар ўсганлиги кузатилади ва жами кўзғатилган жиноий ишларнинг 30,3 фўизини ташкил этади. Тамаки маҳсулотлари билан боғлиқ жиноятлар ҳам 2006 йилда 1,9 маротабага ўсган.

Яқинда Тошкент катта халқа йўлининг «Карвон бозори» ёнида ўқазилган тадбирда фуқаро М.Айтбўев бошқарувдаги автомашини текширилганида, унинг юқониси ва салониди фуқаро М.Ҳамидовага тегишли хорижда ишлаб чиқарилган, Ўзбекистон акциз марказлари бўлмаган 873 минг сўмлик 1800 қўт «Pine» сигаретлари борлиги аниқланди. М.Ҳамидова ушбу тамаки маҳсулотларини «Эшон-ғўзар» бозорига «Матлуба» исми аёлдан сўтиб олганлигини билдирган.

Жорий йилда қўллабола спиртли маҳсулотлар ишлаб чиқараётган яширин цехларнинг ўсганлиги бу соҳага эътиборни бир мўнча қўчатиришни талаб этади. Негаки, бу маҳсулотларнинг сифатлиғига ҳеч ким жавоб беролмай-

ди. Жорий йилда бошқарма томонидан яширин цехлар билан боғлиқ 29 та ҳолат аниқланган.

Шўндай яширин цехлардан бири Шайхонтохур тумани Қўзиобод 2-тор кўчаси 58-уйда ўқазилган текширувда аниқланди. Маълум бўлишича, шу уйда яшовчи Равшан Бурхонов, Жамшид ва Жаҳонгир Бурхонлар спиртли ичимликлар ишлаб чиқарадиган «яширин цех» ташкил қилиб, фаолият кўрсатиб келишган. Цехдан қўллабола усулда ишлаб чиқарилган 152 минг 400 сўмлик 127 шиша «Тошкент» ароқлари, 4800 сўмлик винолар, 2 дона «спиртометр», қопқоқлар, Ўзбекистон Республикаси акциз марказлари, 1 дона қўллабола спирт тўзаловчи мослама, ҳар хил турдаги ароқ этикеткалари далилий ашё сифатида олиниб, қўнуний ҳал этилгўча қадар вақтинчалик олиб қўйилди.

Мазкур ҳолат юзасидан фуқаро Равшан Бурхонов ва унинг ўғилларига нисбатан жиноят иши кўзғатилди.

Бошқарма томонидан 2006 йилнинг ўтган даврида фуқароларнинг ҳўқуқий онгини мустаҳкамлаш, уларда қўнуний фаолият юритиш ва солиқ тўлаш маданиятини шакллантириш мақсидида 2008 та тадбирлар ўқазилди.

Тадбирлар самараси ўлароқ солиқ тўловчилар томонидан иқтиёрий равишда 212 млн. 878 минг сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловларнинг тўланиши таъминланди.

Б. МАМАДОВ,
Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси
бошлиғи ўринбосари

Она тилимиздаги «Саёқ юрсанг, таёқ ейсан» деган нақл айни топиб айтилган. Бўнға мен прокуратура тизимиди терговчи сифатиди юртайётган фаолиятим давомида қўд мартабали амин бўлганман. Зеро, ўзим тергов қилган жиноят ишларининг қўчилиғиди айбланувчи сифатиди ишга жалб этилган шахсларнинг аксарияти бирон жойда қўним топиб ишламаган, саёқ юрган бекорчиликларим. Ж.Тўраев, Р.Алимухамедов ва А.Алимовлар ҳам (исмлар ўзгартрилган) ҳўдди шўндай саёқликни ўзларига касб қилиб олган шахслар сирисидан экан.

Ўтган йили сентябр ойида Рустам Алимухамедов Учтепа туман 13 ҳададаги «Бинго» ўйиҳонасиди ўтирганида унинг олдиға шериклари Жавлон Тўраев билан Асрор Алимовлар кириб келишди. Бўндай қарашса Рустамнинг қўзлари қўжарган, юзлари, жағлари бироз шишган... Нима бўлганини сўрашганлариди Рустам уларга йўлнинг нариги тарафиди «Бўнед» қаҳвахонаси олдиға бир неча болалар ўришиб қолганлиғини, Рустам уларни ажратмоқчи бўлганида ўзини уриб ташлашганини айтди ва улардан ў олишди ёрдам беришини илтимос қиладиди. Жавлон билан Асрор дўстининг илтимосини ерда қолдирмай у айтган қаҳвахонаға боришди ва пивхўрлик қилиб ўтирган болаларни топишди. Жавлон Рустамни урган биринчи болани чеккаға чиқариб, бир мўнча даҳанаки жанглардан сўнг унинг бижиниға пичоқ тикиди. Асрор эса иккинчи болани тепкилаб ташлайди. Милиция машинасининг овози эшитилган, улар домларни оралаб қўчишди. Шу пайт уларнинг тўртинчи шериги Самад ўзининг «Ма-

Саёқ юрсанг...

тиз» русумли машинасиди келиб қолади. «Уч баҳодир» Самадининг машинасиди ўтириб, қўздан гойиб бўлишди.

Жавлон билан Асрор унинг учун қанчалар жон қўйдирганини қўрган Рустам ўзини уларнинг олдиға қарздордек ҳис қиладиди. Дўстларига битта зийфат мендан, дейди, аммо чўнтағи қўргўр... Рустамнинг мушқулини Самад «енгиллатгандек» бўлади:

— Ҳозир қўчада ким қўп, тилла тақинчоқлар тақиб олган қиз-жувонлар қўп. Биттасини шўндай.

— Гапнинг тўшундим, ўртоқ, — дейди Рустам, — бу ишни мен қўйилтаман, сен эса машинанинг секинроқ ҳайда...

Улар Учтепа туманининг Тарбия қўчасиди ёлғиз кетаётган Дўлбар Тўшқўжаева ёнида машинани тўхтатишди. Рустам машинадан тўшиб, «опачон, бу ердан Шимолйи вокзал-

ға қандай борилади», деб саволаға тутди. Кейин пайт пойлаб, жувоннинг бўйиниди умумий оғирлиғи 25 грамм, нархи тахминан 450 минг сўм бўлган қўнулни тилла занжирни олиб олади. Қаттиқ қўрқў ҳолатига тўшиб қолган Тўшқўжаева ўзига келганда машинанинг қўраси ҳам қўринмасди. Саёқ-

лар тилла занжирни лўли хотинларға 200 долларға пуллаб, шаҳар чеккасиди қаҳвахоналардан бирида машаитни бошлашди. Аммо уларнинг базми жамшиди узоқ чўзилмади. Кеч соат ўн бирларда улар қаҳвахонада қўлга олиниди. Тергов қўнида Жавлон билан Асрор «ахир бегона болалар дўстимизни уриб, қўзларини қўқартириб ташласа, биз қараб турармидик», деган фикрларни ҳам баён этишди. «Дўстиниға саёқ юрмағида бўндай ўриш-жанжалларға аралашиб қолмасди, сизлар биронта фойдали меҳнат билан шуғулланганлариди кимларнингдир ўчини олиб бериш эвазига кўн кечирмасдинглар» дейилганда лом-мим дўёлмай қолдишди. Суя уларнинг ҳар бириға қилимиға яраша жазо тайинлади.

Жасур ИРМАТОВ,
Учтепа туман прокуратураси
терговчиси

Давлат идорасиди «оилавий бизнес»

бола «ишбилармонлар» шу тариқа ногирон болаларнинг бюджетдан ажратилган 3.200.000 сўм ҳўжини ямламай ютиб юборишди.

Уларнинг ишлахиси тобора қарнай бўлиб бораётган эди. Ш.Ғаниев бошқармадан ўғли Шерзоднинг фермер ҳўжалиғига 10 та янги иш ўрни яратиш, 15 та иш ўрнини сақлаб қолиш ҳамда чорвачилиқни ривожлантириш учун 3 йил муддатга 8 фўиз устама тўлаш шарт билан 20.000.000 сўм имтиёзли кредит ажратилиш тўғрисида шартнома тўзди. Шу қўниёқ бошқарманинг иш билан таъминлашга қўмақлашувчи жамғармаси ҳисобидан «Махшўш 2001» фермер ҳўжалиғи ҳисобига 20.000.000 сўм ўқазиб берди. Ушбу кредитнинг 13.000.000 сўмга қўрамош сўтиб олиб, фуқаролар номига очил-

ривожлантириш учун 6 фўиз устама тўлаш шарт билан 3 йил муддатга 50.000.000 сўм имтиёзли кредит ажратилиш тўғрисида у томонлама шартнома тўзди. «Бегония И.Х.Ю.» кредит қайтарилишининг қадиллиғини эсимасига олди. Ушбу маблағнинг 20.300.000 сўмини аввалги кредитни қоплашга ўқазиб, 15.000.000 сўмини қўрилиш материаллари харид қилиш учун Шўқўндаги «Илмий нури» МЧК ҳисобига тўшириб нақдлаштириб олишди. Фермер ҳўжалиғига умуман қўрилиш материаллари келтирилмади, ҳеч қандай қўрилиш қилинмади.

Бўлар билан қанотланмаган Ш.Ғаниев идора учун харид қилинадиган оргтехника ҳисобидан ҳам чўнтағини қапайтиришни ўйлади. Ушбу маҳсулотлар амалдиги қўнун-қўидаға қўра пен-

тер ва эқтиё қўсиқларни сўтиб олди. Фирма раҳбари фойдангир бир қўисм—3.000.000 сўм пулни Ш.Ғаниевға қўшқўлди топширди.

Шу тариқа вилоят меҳнат ва аҳолини иқтимоий ҳўмоя қилиш бошқармасининг бошлиғи Ш.Ғаниев мансабинини суистеъмол қилиб, ҳўжжатларни қалбақлаштириб, бюджет маблағларини талон-тароғ қилди. Ўғилларини ҳам жиноий қўрилишларига шерик қўлди. Ушбу ҳўлатлар юзасидан қўзғатилган жиноят иши судда қўрилиб, айбдорлар қўлимиға яраша жазосини олишди.

И. ВАЛИЕВ,
Фарғона вилоят прокуратурасининг
алоҳиди мўҳим ишлар бўйича катта
терговчиси

Qayerdan:

**Xatlar va
jamoatchilik
aloqalar sahifasi**

Qayerga: Toshkent shahri,
Akadonik Ato Gurov ko'chasi, 66.
«Huquq» gazetasi nashri-
yilmasi, 700047

Gazetxon nigohida

ИШ БИЛГАНГА МИНГ ТАНГА

Мен «Huquq»нинг доимий ўқувчисман. Газета турли мавзулардаги мақолалари билан ўқувчиларни қизиқтириб келмоқда. Масалан, ундаги суд очерклари ҳаётининг билан ажралиб туради. Мисол тариқасида А.Турғунбоевнинг «Солдадар учун хўрак», Н.Садиров ва М.Шакаронининг «Армон» сингари мақолаларини таъкиллаб ўтмоқчиман. Айниқса, «Масъулиятсиз масъуллар» номли суд очеркида Фаргона ва Наманган вилоятларидаги саноати тизимига ин қуриб олган икки жинсий гуруҳ аъзоларининг кирдиқорлари ва уларни тўлатишнинг учинчи халқа аъзоларининг фаолияти бош этилган.

«Huquq»нинг сўнгги сонларида бола тарбиясига оид мақолалар ҳам чоп этилганлиги эътиборга лойиқ. Масалан, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Тоҳир Маликнинг «Тарбиянинг тарбиядан фарқи бора» номли мақоласи, журналист Даврон Ражаб тайёрлаган «Қун-

лик эмас, кундалик вазифа» номли давра суҳбати ота-оналар, муаллимлар, умуман, ўзини таълим-тарбияга дахлдор деб билган барча учун муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Албатта, чоп этилаётган мақолаларнинг ҳаммасини ҳам юқори савияда деб бўлмайди. Хусусан, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан тақдим этилган расмий мақолаларда муаммони келтириб чиқарувчи омиллар тўлиқ очиб берилмайди, асосан ютуқлар ҳақида кўп гапирилади. Газетада феълётонларнинг берилмаётганлиги ҳам афсусландирлидир. Шунингдек, «Хуқуқий маслаҳатхона» руқни остида муштариоларга бугунги кунда учрайдиган муаммолардан чиқиш йўллари кўрсатилган маслаҳатлар бериб берилса айни муддао бўларди.

Азамат ЗАРИПОВ,
ЎЗМУ магистранти

«Huquq»ga javob keldi

АРИЗА ҚАНОАТЛАНТИРИЛДИ

Олмалиқ шаҳар «Иссиқлик манбаи» ишлаб чиқариш корхонаси ишчиларининг иш ҳақини олишда ёрдам беришни сўраб тахририятга ёзган аризаси чора кўриш учун Тошкент вилояти прокуратурасига юборилган эди. Яқинда вилот прокурорининг ўринбосари У.Сунатовдан жавоб хати келди. Унда шундай дейилади:

«Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19 мартдаги «Иш ҳақининг ўз вақтида тўланишига

доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори талабларига эид равишда 2006 йил 1 июнига башқарма ишчи-хизматчиларининг иш ҳақидан 43.700.000 сўм қарз вужудга келишига йўл қўйганлиги учун башқарма бошлиғи Э.Норов ва бош ҳисобчиси А.Намга нисбатан МТЖКнинг 49-моддаси асосида маъмурий иш кўзгатилиб, корхона ходимларининг иш ҳақлари тўлиқ тўлаб берилиши таъминланди».

Javob

Шикоят тасдиқланмади

Беруний тумани «Шаббоз» ОФИда яшовчи фуқаро Б.Тўраевнинг тахририятга йўллаган аризаси бўйича Беруний тумани прокурори М.Айманов жавоб беради. Фуқаро Б.Тўраевнинг тахририятга «мен ҳозир 43 ёшдаман. 10 йилдан бери ўрнимдан туриб юрولмайман, 1-гуруҳ ногирониман. Туманимиз раҳбарлари ёки биронта ташкилот ходимлари менинг холимдан хабар олмайди ва ҳеч қандай ёрдам кўрсатмайди» деган мазмунда ёзган аризаси юзасидан туман прокуратураси томонидан текшириш ҳаракатлари олиб борилган. Фуқаро «Ибн-Сино» маҳалла фуқаролар йиғинида яшаши, 1-гуруҳ ногирони, асаб касалликлари бўйича «Д» ҳисобида туриши аниқланган. Текширишда бемор вақти билан тегишли текширувлардан ўтказилиб турилганлиги ва керакли дори-дармонлар билан бепул таъминланиб келаётгани маълум бўлган. Бундан ташқари Беруний тумани «Ибн-Сино» маҳалла фуқаролар йиғини раисининг тавсияси билан Б.Тўраевга 2005 йил 3 чоракда жами 35.259 сўм моддий ёрдам берилгани маълум бўлиб, 2006 йил 2-чораги учун ҳам моддий ёрдамга тавсия қилинган.

Фуқаро Б.Тўраевнинг аризасида кўрсатилган важлар ўз тасдиғини топмаган.

Gazetxon ilhomi

Ёз оқшоти

Қуёш яна қизариб ботди,
Тамом бўлди яна бир кундуз.
Теваракни қоронғу босди,
Чарақлади фалакда юлдуз.

Чирқ этди-ю қайдадир бир куш
Кундуз билан хайр-хўлашди.
Кўрайлик деб ширин-ширин туш
Кекса тоғлар ҳам ёнбошлади.

Майингизна ёқимли шамол
Етиб келди қайдандир чопиб.
Роҳатижон қўллари билан
Юзларимни силади топиб.

Ёз оқшоти, сеҳрли оқшом,
Бунча гўзал, бунча ширинсан.
Вужудингдан ёғилар ором,
Мовий денгиз

каби салқинсан...

Раҳматулла МЕНГИРОВ,
Қамаши тумани

Қишлоқ почтачилари.

Qari bilganni pari bilmas

БУВИМНИНГ ХОТИРАЛАРИ

Яқинда бувим раҳматли бўлди. Ораминдан кимдир ўтган ҳолда олиб доимо ширин хотиралар билан кўча олинади. Мен бувимнинг ёлғиз ўғилларини тингладим, ўтмиш ҳақидаги ибратли ҳикояларини эшитдим. Бугун хотирламоқчи бўлганим бувимнинг ҳаётини лавҳалар... Уларни газетхонларга ҳам баён этиш ниятида мактуб йўллашман.

Иккинчи жаҳон уруши бошланган йиллар. «Қорахат»ларнинг кети узилмасди. Мен оилада тўнғич фарзанд эдим. Укаларимнинг энг кичиги 7-8 ёшларда эди. Бугундои нонини кўзимизга суртиб еганмиз, чунки арпа ёки маккадан тайёрланган нон билан қорин тўйдирилганга мажбур эдик. Нон нимадан тайёрланганим, бориға шўқур қилганимиз. Бир кун отам раҳматли бўлакларга бўлинган

ва грамми ўлчанган қора бухани тугунга ўралган ҳолда олиб келиб, девордаги михга иилиб қўйди. Кейин мени қақриб: «Мана бу тугундаги нон. Ҳозирча тегмай туринглр. Кечқурун келганимдан кейин ейсизлар, хўпми?», — дея қаттиқ тайинлади.

Аммо қорнимиз оч эди. Хар сафар тугунга қараганимизда отамнинг гапи бизни сабр қилишга ундарди. Шу қўйи кечгача отамнинг қайтишини кутдик. Ниҳоят у киши келди, аммо тугунни олиб чиқиб кетди. Биз ҳеч нарсасга тўшунмай қолавердик. Бироз вақт ўтиб отам қайтиб келди. У киши келган заҳоти мени бағрига босаркан, кўзларига ёш қалқиганини кўрдим. Жовдираб туришимни кўрган отам титроқ овоз билан: «Умрларингдан барака топинглр! Юзимни ерга қаратмадингиз... Ху-

дойим сизларни паноҳида асра-син, сабри бўлинглар. Сизлардан мингдан-минг розиман!», — дея мени ва укаларимни қаттиқ қучоқлади.

Ушанда отамнинг ўзини нега бундай тугунни кейинроқ тўшундим. Отам болаларимнинг қорни оч дея нонни насияга олиб, ҳақини кечгача ишлаб топан пулимдан бераман дея нон эгасига ваъда бериб келган экан. Аммо отам кечгача нон ҳақини ишлаб олмаганидан яна озроқ вақт сўрайди. Тугун эгаси нонни кечгача болаларингиз еб қўйишса керак дея айтироз билдиради. Отам эса болаларига ишончи-ни айтади. Аммо у: «Гапни чўзманг, агар пулингиз бўлмаса, тугунимни қайтариб беринг», — дея гапни қисқа қилган.

Отам бу гапни кўтаролмай, тез-

роқ уйга шошган экан. Болаларининг сабри, тайинлаган гапига амал қилганларидан кўнгли тоғдек кўтарилган-у, аммо ночорлиқдан эзилиб, кўзларидан ёш оққан экан...

— Худога шукур, — дейди бувим, — сизлар биз кўрган қийинчиликларни кўрмагансизлар. Оп-поқ, чиройли бугдой нонлардан сизларга насиб этган. Нонга зор бўлган жойингиз йўқ. Шунинг учун кўп ношукур бўлманг, ҳаётдан нолиш бугунги кунимизга ярашмайди. Телевизорни кўрсанг ҳам, бозорларга чиқсанг ҳам турли-туман ноз-неъматларни, иссиқ нон-у патирларни қўриб кўзинг қувнайди, оллоҳга шўқрона айтасан киши.

Ғули ХОЖИБОЕВА,
Тошкент шаҳри
Қорақамиш даҳаси

Жавобгарликка
доир иш
қўзғатилди

Тахририятга жабрланган фуқаро С.Қўзиевдан шикоят хати келган эди. Ушбу ариза чора кўриш учун Марғилон шаҳар прокуратурасига юборилди. Яқинда тахририят ушбу аризага Марғилон шаҳар прокурори М.Қаюмовнинг жавоб хатини олди.

Унга кўра: «Аризани ўрганиш давомида аниқланишича, жиноят ишлари бўйича Уйчи туман судининг 10.06.2005 йилдаги ҳукмига кўра жавобгар Т.Искандаровдан фуқаро С.Қўзиев фойдасига 17 К 6934 давлат белгили «Дамас» русумли автомашинага етказилган зарар учун 2.596.250 сўм, касалхонада даволаниши учун сарфланган 658.638 сўмни, жами 3.254.888 сўм ундириш белгиланган.

Мазкур ижро ҳужжати 27.07.2005 йилда Марғилон шаҳар суд ижрочилари бўлинимасига келиб тушган ва суд ижроси томонидан 27.07.2005 йилда 2018-сонли ижро иши қўзғатилган бўлса-да, қарор нусхалари Ўзбекистон Республикаси «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги қонуннинг 23-моддаси 3-банди талабларидан келиб чиқиб, қарздорга, қолаверса ундирувчиға юборилмагани аниқланиб, қарор нусхаларини жавобгарга ва судга юборилиши таъминланди.

Юқоридагиларга кўра ўз вазифасига масъулиятсизлик билан ёндошиб, қонунбузилишига йўл қўйган шахсга нисбатан 09.06.2006 йилда иштинomial жавобгарликка доир иш қўзғатилиб, суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш Департаменти Фаргона вилояти бўлимига юборилганлигини маълум қиламан» — дейилади.

KUCH - BILIM VA TAFAKKURDA!

I. KARIMOV

— Агар тестда балим грант учун етмаса ўқимайман, янаги йилга кирман, — дейди Куванинг Қайирма қишлоғидан келиб ҳужжат топширган Манзурахон Раҳимова.

— Шартнома тўловиға ота-онанинг қурби етмайди? Таълим кредити олсангиз бўлмайди?

— Йў-э, дадаларимиз тўлайверишади! — дейди унинг дугонаси Малоҳатхон Мадрасимова. — Лекин грантага яраша балл олмасак уят, у йил ихтисослашган лицей-интернатда ўқиганмиз-а!..

— Махсус сиртки бўлим атамасига изох берсангиз?

— Ўрта махсус билим юртини битирган, ўз мутахассислиги бўйича камида уч йил педагогик стажига эга абитуриентлар тест синови асосида махсус сиртки бўлимга, учинчи курсга қабул қилинади. Сиртдан уч йил ўқиб, бешинчи курсни битириб, диплом олишади.

— Ҳужжат қабул қилиш ва тест синовини ўтказиш жараёнига бу йил қандай ўзгаришлар киритилган?

— Биринчидан, ҳужжат қабул қилишдан аввал ҳар бир абитуриент веб-

ишлаймиз-да!

Фермернинг етарли маблағи бордир. Лекин, тест синовини муваффақиятли топширган, шартномага тушган айрим иқтидорли йигит-қизларнинг билим олиш орузи орузлигича қолмоқда. Оилавий шароити кўтармай, ота-оналари рўзгордан ортириб пул топиб беролмай ўқишдан воз кечишяпти.

Шерзод Шерқузиёв Андижон вилояти Марҳамат туманида истижомат қилади. Ота-она изидан бориб ўқувчи бўлишга аҳд қилган. Унинг қатъияти учинчи бор ҳужжат топшираётганида ҳам яққол кўзга ташланади.

— 2004 йил ёзда шу университетга қаҳриқача ҳарбий таълим йўналишига тест синовларини топширдим, — дейди у. — Шартнома асосида ўқишга кирдим. Туманимиздаги банклардан таълим кредити олиб ўқимокчи эдим. «Миллий банкнинг туман бўлимига учрасам, «биз факат бизнес-режа асосида кредит берамиз» дейишди. «Халқ банк»ида «таълим кредити бўйича бизга қўриқдан ажратилган лимит тугади, ортқ беролмаймиз» деган жавобни олдим. Пул топпомай, ўқишга бормадим. Келаси йили эса ижтимоий фаолият йўналишида ижодий конкурсад балим камлик қилиб қолди. Умумидин узмай, яна ҳаракат қилаёганми...

Дарвоқе, шартнома бўйича ўқиш осон эмас. Университетнинг маркетинг бўлими тақдим этган маълумотга кўра сўнгги

Университетнинг нуфузи

Қува тумани Охунбобоев ширкат ҳўжалигида жойлашган лицей-интернатнинг битирувчилари, уч дугона — М.Раҳимова, М.Мадрасимова ва Л.Мавлоновалар тестда энг юқори балл олиб, университетда давлат гранти ҳисобига таълим олиш умидида ҳужжат топширишяпти.

Бугун абитуриентлардан ҳужжат қабул қилинадиган сўнгги кун. Мактабни, коллежни энди битирган йигит-қизларнинг айримлари ўзлари, баъзилари ота-оналари билан бирга келишган. Гарчи олий таълим муассасасининг бакалавриятга талабаларни қабул қилиш тартиб-қоидалари тўғрисидаги низоми йил ҳарфларда ёзилб, махсус панноларга олиб қўйилган бўлса-да, қабул комиссиясига абитуриентлар ва уларнинг ака-опалари ёки ота-оналари турли-туман саволлар билан мурожаат қилишади. Комиссия аъзолари, маслаҳатчилар ҳар бирига батафсил жавоб беришади. Қонун-қоида доирасида йўл-йўриқ кўрсатишади.

— Нера чемпионоклиқ гувоҳномасининг нусхасини олмай, аслини талаб қилишяпти, — дейди ёши катта аёл, афтидан чемпионокларнинг мураббийи.

— Низоми талаби шундай, аслини ҳужжатларга қўшиб топширишларнинг керак, — деб тушунтиради комиссия аъзоси.

— Бўпти, мана олинг, лекин олганингизни тасдиқлаб, имзо қўйиб беринг.

Комиссия аъзоси ҳужжатга имзо чекади.

Низомда спорт мусобақалари чемпионоклари, фан олимпиадаларининг республика босқичида биринчи ўринни эгаллаган иқтидорли йигит-қизлар тест синовларига, давлат гранти асосида ўқишга қабул қилиниши белгилаб қўйилган. Худди шунингдек, ҳарбий хизматни ўтаб қайтган йигитларнинг тест синови натижаларига 25 балл қўшиб беришдек имтиёз яратилган.

— Бу йил тест синовларига юқори баллар олиб, ўқишга кирган талабаларнинг 40 фоизи давлат гранти асосида таълим олишади, — дейди Фарғона давлат университети қабул комиссиясининг масъул котиби Раҳматулла Шукров. — 60 фоизи шартнома бўйича ўқийди. Кундузги бўлимга турли ихтисослиқлар бўйича 1387 та, махсус сиртки бўлимга 360 та, магистратурага 93 та талаба қабул қилинади.

камерага тушириляпти. Компютердаги сурати ўша захоти ДТМга узатиляпти. Яна бир янгилик, тест саволларидаги мўқобил вариантлар бештадан тўрттага камайtirилди. Ва ниҳоят, илгари синов чоғида жавобларни тўлдирган абитуриент зални тарк этиши мумкин эди. Энди ҳамма тестга бир вақтда кириб, бир вақтда чиқади.

— Университетда янги ўқув йилида янги йўналишлар очилди-ми?

— Ҳа, магистратурага янги ноорганик кимё йўналиши бўйича талабалар ўқишга таклиф қилинапти...

— Утган йили тўққиз ярим минг абитуриент ҳужжат топширган эди, — дейди университет ректори, қабул комиссиясининг раиси М.Аҳмедов. — Бу йил шу кунгача ўн бир минг қирқ нафар йигит-қизнинг ҳужжати қабул қилинди. Ҳар бир ўринга талабгорлар 7-8 кишини ташкил қилапти. Айрим ихтисослиқлар бўйича эса 15-16 кишидан орта япти.

Ректор келтирган рақамлар мамлакатимиздаги энг кекса илм даргоҳларидан бирининг нуфузи йилдан йилга ортқ бораётганини кўрсатади. Фарғона университетида билим олиш истиғида нафақат водий, олис вилоятлардан ҳам келаётган ёшлар оз эмас.

— Сабоҳатхон қизим ўтган йили балли етмай, ўқишга кира олмаганди, — дейди риштонлик «Даврон-Сабоҳат» фермер ҳўжалиги раҳбари Солихон Обидов. — Бу йил яна ижтимоий-маданият йўналишига ҳужжат топширди. Шартномага балли етиб қолса ҳам майли, пул тўлаб ўқитаман. Шулари деб, биздан яхшироқ яшашсин деб

беш йилда шартнома тўловининг суммаси ўртача 1,7-1,8 бараварга ортди. Хусусан, қаҳриқача ҳарбий таълим йўналишида 2001-2002 ўқув йилида йиллик тўлов 223.600 сўм бўлса, 2005-2006 ўқув йилида 410.300 сўмгача кўпайди.

Шерзоднинг ўқувчи ота-онаси рўзгордан ортириб буна пул тўлашга қурби етмаслиги равшан. Шундай шароитда, «Миллий банк» ёки «Халқ банк»и асосиз вақ билан таълим кредити беришни рад этганлиги амалдаги қонун-қоидага зиддир. Банкларда таълим кредити ажратиш ростида чекланган бўлса, бу ҳолни қайта кўриб чиқиш зарур. Агар бу айрим банк ҳодимларининг таъмағирлиги ўнчун бахона вазифасини ўтаса, муассаса бундайларнинг хизматидан воз кечиши лозим.

— Бусафаранча тайёргарлик кўрдим, гранта йилинсам, ажабам, — дейди Шерзод умидин узмай.

Сир эмас, тест синовидан муваффақиятли ўтган, бироқ шартнома тўловини вақтида тўлай олмаган иқтидорли ёшларнинг бир қисми ўқишдан воз кечишга мажбур бўлапти. Таълим кредити тўғрисидаги қонунга ҳамма жойда бир хил риоя қилинса, банклар мажбуриятини турли йўллар билан зиммаларидан соқит қилмаса, муаммо бу даражада кескин туш олас эди.

Исроил ИБРОХИМОВ,
«Huquq» мухбири

Келажак бунёдкорлари

Элликқалъа тумани Қорақалпоғистоннинг кўриқда жойлашган ёш туманларидан бири. У 1977 йил март ойида ташкил этилган бўлиб, шу даврда бу ерда кўплаб маданий-маиший, маъмурий объектлар, тураржойлар қад ростлади. Коллеж, лицей, болалар боғчалари қурилди.

Ҳозир бу ерга келган киши чўл бағрида Бўстон деб аталмиш замонавий шаҳар барпо этилганини кўриб ҳайратланиши шубҳасиз.

Бўстон ижтимоий-иқтисодий касб-ҳунар коллежи ҳам Элликқалъа туманининг илк ўқув даргоҳларидан десак мунобола қилмаймиз. У 1979 йил 25 августда Ўзбекистон Қишлоқ ҳўжалиги вазирлигининг 467-буйруғига асосан қишлоқ ҳўжалиги техникуми сифатида ташкил этилган. 1995 йил 30 мартдан Бўстон аграр-иқтисодий техникуми, 1996 йил 3 июлдан эса Бўстон агро-тадбиркорлик коллежига айланди.

1996 — 2005-йилларда академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларининг моддий-техник базасини ривожлантириш ҳамда маблағ билан таъминлаш дастури бўйича Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 23 сентябрдаги 106-қарори асосида 2001 йили Бўстон ижтимоий-иқтисодий касб-ҳунар коллежи реконструкция қилиш йўли билан ташкил қилинди. Бу ерда 1050 ўринли ўқув биноси, 200 ўринли ётоқхона ишга туширилди, ёзги спорт майдончаси қурилди. Коллеж майдони 7,2 гектар бўлиб, унинг 3 гектарини арчазор ва боғлар ташкил этади.

Яқинда 2006 — 2007-ўқиниш йили учун талабаларни қабул қилиш ишларининг бориши билан танишиш мақсадида мазкур коллежга борганимизда қабул комиссиясининг масъул котиби Б.Матназаров бизга қуйидагиларни айтиб берди.

— Коллежга талабаларни қабул қилиш учун алдақачон тайёргарлик кўриб қўйганмиз. Ҳозир бу ерда «Маслаҳат маркази» ишлаб турибди. Абитуриентлар у ерда керакли маълумотларни олиши мумкин. Ҳужжатларни қабул қилиш 20 июндан бошланган. Шу кунгача 360 кишидан ҳужжат қабул қилинди. Узоқдан келган талабалар учун барча қулайликларга эга бўлган ётоқхона мавжуд. Имтиҳон бўладиган фанлардан консултациялар бўлиб турибди. Кутубхона ҳам абитуриентлар хизматида.

— Қайси факултетларга кўпроқ ҳужжат топширишяпти? — қизиқиб сўрадик котибдан.

— Молия, банк иши, бухгалтерия ҳисоби, солиқ йўналишлари бўйича кўпроқ ҳужжат топширилган. Албатта, бу ҳар бир ўқувчининг ўз хоҳиши.

Ҳа, кадрлар жамиятимизнинг асосини яратишда. Касб эса инсоннинг бир умрлик йўлдоши. Бўстон ижтимоий-иқтисодий касб-ҳунар коллежиди шу база яратилапти десак хато қилмаймиз. Бугун коллежини битириб чиққан ёшлар туман халқ ҳўжалигининг турли соҳаларида самарали меҳнат қилишмоқда. Шу боис ҳам Элликқалъа тумани, унинг маркази бўлиши Бўстон шаҳри бугун гўзал, обод масканга айланган.

Коллеж кутубхонасида 9850 та китоб ва қўлланмалар мавжуд. 100 ўринли ошона ишлаб турибди. Ўқув биносиди

Нуриддин ОКНАЗАРОВ,
«Huquq» мухбири

сизга омад ёр бўлсин!

Репетиторлик таълим тизимимизга тест синови жорий этилиши билан кириб келган бўлса-да, аслида янгилик эмас. АҚШ, Япония, Жанубий Корея каби ривожланган давлатларда репетиторлик анчадан бери мавжуд бўлиб, ҳатто алоҳида касб даражасига кўтарилган. Хўш, ўзимизда-чи? Утган асрнинг 70 — 80-йилларида ҳам олий ўқув юртиларида тайёрлов бўлимлари бўлиб, абитуриентлар 7 ой давомида шу ўқув юртига кириш имтихонларига тайёрланар эди. Улар тайёрлов бўлимларига имтихон топириб, режа асосида қабул қилинар ва давлат бюджетига асосида ўқитилиб, ҳатто стипендия билан ҳам таъминланарди. Бу абитуриентлар учун тайёрлов бўлимини битириш ва кириш имтихонлари биргаликда июн ойида ўтказилар ва уларнинг қарийб юз фоизи талабалikka қабул қилинарди. Таълим тизимига тест жорий этилганидан сўнг, тайёрлов бўлимларида абитуриентлар кириш имтихонларисиз чекланмаган миқдорда ўз ҳисобларидан таълим ола бошлашди. Кейинги йилларда тайёрлов бўлимларига келган абитуриентлар ўқитувчи танлай бошлашди. Чунки пулни тўлагандан кейин... 1994 — 1995-йиллардан бошлаб республикамизнинг барча вилоятларида, жумладан Бухорода ҳам ўқувчиларни алоҳида ўқитадиган репетиторлар фаолият бошлади. Бунинг натижаси кўп ўтмай кўзга ташланиб қолди. Ўз-ўзидан тайёрлов бўлимларининг ўрнини репетиторлик курслари эгаллади. Жамоатчи муҳбиримиз олий тоифали ўқитувчи, таълим фидойиси Хонзода Қўзиева билан шу мавзуда суҳбатлади.

РЕПЕТИТОРАЙКНИНГ НОНИ ҚАТТИК

— Олинги даврада ўқувчилар репетиторсиз мактабда олган билимлари билан ҳам ўқишга кири олишар эди. Ҳозир-чи?

— Тўғри, ҳозир ҳам шундай. Аммо репетиторларга ҳам эҳтиёж борлигини ҳеч ким инкор этмайди. Бунинг бир неча сабаблари бор. Биринчидан, ўқувчилар кириш имтихонларига ўша пайтда ҳам тайёрланмишган, ёз бўйи дарсликларни ўқишган. Шпаргалкалар тайёрлашган, 30-40 талаб иншо ёзишган. Бундан ташқари, кириш имтихонлари 20-25 кун давомида ўтказилган. Ҳар бир имтихон орасида 4-5 кун бўлиб, 1 кунда битта фандан имтихон топириб, билетдаги 3 та ва имтихон олувчиларнинг 3-4 та-

ваб топиши керак. Ўқувчи эса дарсликдаги қайси маълумотдан тестда савол тузилиши билмайди. Шу боис репетитор ёрдамига муҳтож бўлади. Жуда пухта, ҳар томонлама тайёргарликка эга бўлган ўқувчига талаба бўла олади. Бундан ташқари, мактабларда ўқитиш ишлари олдингидан бирмунча пасайгани ҳеч кимга сир эмас. Ҳозирги кунда мактабларда қогозбозлик авж олган-у, аммо дарс жараёни ўша қогозлардан ҳам муҳим эканлигини ҳамма билса-да, дарсларга эътибори жуда суяст. Керак бўлса ота-онаси ўқитади деган ақида устун. Мактабларда ўқувчиларни дарслик билан ишлашга ўргатиш биреклама бўлиб қолган.

— Нима сабабдан ўқувчи репетитор хизматидан фойдаланади?

— Ўқувчининг репетиторга қатнашига бир неча сабаб бор:

— вақт ўтиши билан ўқувчининг билими хотирасидан кўтарилади, шу сабабли билимини қайта тиклаш ва яна бойитиш зарур;

— ўқувчи мактаб даврида шу фанга оид мавзуларни тўлиқ ўзлаштириш олмайдиган, чунки ё соат кам ажратилган бўлади, ё ўқитувчи яхши етказма олмайдиган, ё ўқувчи тез эсида қолмайдиган;

— ўқувчининг фаолиятини кимдир йўналтириб туриши, қийналган жойларда йўл қўрайтиши учун мутахассисга эҳтиёж сезилади.

Репетиторга қатнайдиган ҳамма абитуриент ҳам олий ўқув юртига кириб кетавермайди. Бунга ҳам бир неча омиллар сабаб бўлади:

— ўқувчининг ўзида билим олишга лаёқат, қизиқиш бўлиши керак;

— ўқувчи китоб ўқишдан зерикмаслиги, мавзунини ўқиб тушуна олиши лозим.

Шундай абитуриентлар борки, «яхши репетитор тоғдми, энди ўқишга кириб кетаман» деб ўйлайди. Бу

хато фикр. Чунки Замахшарий айтганидек: «Агар устози қуёш бўлса ҳам, ўзида уқун бўлмас экан, унда олов чиқмайди». Халқимизда қарс икки қўлдан деган гап бор. Иштиёқ бўлса-ю, аммо ўқувчи билимни устоз қўлига тушмаса ҳам натижа яхши бўлмайди.

Менимча репетиторлик осон иш эмас, у ҳобби ёки энгил даромад манбаи ҳам эмас, бу ишга касбининг етук мутахассиси ва фидойисигина қўл урса, яхши натижага эришиши мумкин.

ўқиш бахтига муяссар бўлишди. Уларнинг аксарияти алаҳқачон касбининг етук мутахассиси ҳам бўлиб улгуришган. Кўпчилиги ўзим билан бирга ишлаб келмоқда.

— Ўқишга кириш пули билан битади, таниш-билишнинг бўлмаса ўқиб овора бўлма деган миш-мишлар ҳақида нима дея оласиз?

— Албатта гуруҳ курмасиз бўлмайди. Ўз манфаатини кўзлаб қинғирликни касб қилиб олганлар, афсуски, таълим соҳасида ҳам учрайди. Улар энг аввало ота-оналарнинг фарзандини қандай қилиб бўлса ҳам илмли қилиш истагидан фойдаланмоқчи бўлишади. Мен шуни алоҳида таъкидлашни истардим, бизда ўқишга кириш бепул. Ота-оналаримиз ҳалол меҳнат билан топган пулларини фарзандларининг кийим-бўшига, ўқув қуроллари, дарсликлар сотиб олишга сарфлашса, тайёрлашлари учун шароит яратиб беришса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

— 2006 — 2007-ўқув йилида талабалар бахтига мушарраф бўлиш истагида юрган ўқувчиларга тилакларингиз?

— Талаба бўлиш истагида юрган барча иқтидорли, зукко ўқувчиларга омад ёр бўлсин.

Моҳира ШАКАРОВА
суҳбатлашди

Қураш майдонида қўлидан қўли кўп. Ким қўли бўлса, ўша ўқишга қиради. «Қўл билмидми ёки...?» деган саволга кимдир мийғида қулиб, албатта, билими қўли болаларига ўқишга қиради деса, яна кимдир «Ўн таги қўлилар-чи?!» дея пичинг қилиши мумкин. Гуруҳ оқасидан сув ичган қурма каби уларнинг ҳам маълум физио қиради. Бундай дейишмишдан мақсад, улардан баъзиларининг омади чопмай қолади. «Ишончли одам» бу йил ўқишга кириш қийин ва кириш балли юқори бўлганини вақт қилиб қўрсатади. Аслида эса улар топиб қўйган «десант»лар имтихондан яхши ўта олишмаган бўлади.

Ўқишга киришнинг бундан ташқари яна бир қанча усулларини санаб ўтишимиз мумкин.

1. Аънанавий «шпаргалка» усули. Кўчалардаги эълон тахталарида, автобус бекатла-

да «десант» илоҳи борича қочиб қўли керак. Қочмасо ҳолига маймунлар йиғлайди. Хонада эса, афсуски, кўпчилик ҳолатда кузатувчилар ҳеч нима демасдан, эркин қўйиб беришади ва ичкарига кирган «десант» иштини муваффақият билан адо этади. Натижада баъзи билимсиз абитуриентлар ўқишга қиради ёки унга «қўшимча контракт» учун керакли баллини тўлаб беради. Назоратчи ва кузатувчилар ишларига виждондан ёндошишса, бу йўл ҳам самара бермаган бўлади.

орзуси. Сабаби, олий маълумот соҳиб бўлган йилги-қизларнинг ҳаётида, жамиятда ўз ўрнини топиб кетиши осон кечади. Қолаверса, олий маълумотли инсонлар юртининг, миллатининг эртаси.

Бироқ айрим ота-оналар фарзандларини эибли инсон бўлиб етишиши учун эмас, фақат обрў-эътибор учун олий ўқув юртида ўқитишни исташи ҳам бор гап. Уларнинг наздида фарзанднинг қизиқиши ҳам, қобилияти ҳам иккинчи даражали бўлиб, асосийси нуфузли ўқув юртининг дипломидир. Шу боис қандай йўллар билан бўлмасин фарзандларини олий ўқув юртида ўқитиш пайида бўлиб, кўп нарсани бой беришга тиниш ағлаб етмайди.

Шундайлар бор бўлгандан кейин албатта уларга хизмат қилувчи ўқувчилар ҳам ҳақлаганча топила экан.

Замахшаримиз Гулнора Мадатова (исмлар ўзгариб беришмоқда) ана шундай дунёқараш эгаларини «овлаб» пул ишлайдиганлардан бири бўлиб қолди. Илгари ҳам фирбгарлиги учун жазосини олган бўлса-да, ёз келиб олий ўқув юртиларда қабул бошланган кезларда Гулнора ана эски «хўнарини» бошлади.

«Ўқишга қиритаман» деган учарларнинг бозори чақон қўларда Гул-

«ЎҚИШГА КИРИТУВЧИ»

норани ҳам қидириб келадиганлар кўпайиб қолди. Унинг «юрфакда танишларим бор» деган гапига лаққа тушганлардан бири Р.Исаев бўлди. «Юз фоиз қафолат» деган ваъдага ўчган Р.Исаевнинг ота-онаси Гулноранинг олдида 10.000 АҚШ доллариини қўлтиқлаб югурдилар. Ва ҳалигача пулларини қайтариб олишолмай овера.

Бундан ташқари Г.Мадатова Р.Исаевнинг икки танишини ҳам «Ислом университетига қиритиб қўйман деб» анча пулга тушириб кетди.

«Қанча кетса кетсин, ўғлимни шарқшунослик институтига ўқита-ман» деб юрган С.Жонуюзова ҳам қандай қилиб 1000 доллариини фирбгар Гулноранинг қўлига бериб кетганини билмай қолди.

Бундан ташқари фарзандининг осонгина дипломат бўлишини орзу қилган О.Эшовон ҳам унинг фирбгарлигига ҳуш тушди.

Хато йўл тузишганини кеч бўлса-да тушуниб етган ота-оналар ҳуқуқ-тартибот органларига мурожаат қилмаганларида, эҳтимол, «ҳар қандай олий ўқув юртига сўзи ўтадиган» Г.Мадатова ҳали қўларини ҳуш тушириб юриши мумкин эди.

Жиноят ишлари бўйича Ҳамза туман суди фирбгарнинг олти йилга озодлиқдан маҳрум этди.

Биз бунинг қиларгадир сабоқ бўлсин деган ниятда ёздик. Зеро, сўнгги пшаймондан ҳеч ким наф қўрган эмас.

З.МИРМАХМУДОВ,
Ҳамза туман прокурорининг қатта ёрдамчиси

Талаба бўлиш осонми?

рида «Шпаргалкалар» деган ёзувга ҳаммининг кўзи тушган бўлиши табиий. Баъзан уларни «Х-вариант» деб ҳам аташади. Уларни тайёрлайдиганлар асосан қўшимча даромад ортириш учун қилишади. Кўпчилик пул топиш учун ўша шпаргалка тайёрлайди. Абитуриент қараса нотаниш, ўқув режасидан ташқари саволлар ҳам бор, лаққа ишониб, талай пул эвазига шпаргалкани сотиб олади. Баъзан 31 июл кунини кечаси нухса қўчирадиган жойларда абитуриентларнинг эрталабгача навабат қутиб турганини кўрамиз. Дам олиш ўрнига навабат қутиб қарчаган талаба имтихон саволларини ечолмайди. Шпаргалка билан қалғиб, биладиган саволларини ҳам унутади. Хуллас, имтихондан кейин шпаргалка сотган одамни сўйиб-қойиб уйига қайтади. Бир танишим айтиб қолди. Қайсидаир метронинг чиқиш жойида имтихон кунини эрталаб бир киши шпаргалкани бозорда олма соттандек «пачкалаб» сотибди.

Хуллас, шпаргалка қанчалик тўғри тушмасин, барибир қалгунини восита ҳисобланади.

2. «Десант» ёллаш усули.

Маълум фанларни яхши биладиган талаба ва ўқувчиларни пул эвазига имтихонга қиритиб, саволларни ишлатишади. «Десант»ларнинг баъзиларининг имтихонга қиритишда назоратчилар иштирокида бўлади. Бунда пайт-

3. Охириги пайтда кенг ёйила бошлаган «уяли алоқа» усули.

Бунда абитуриент ўзи билан уяли телефон олиб кириб, бошқа жойда ўтирган «генералдан» саволларга жавоб олишади. Яъни, фанни яхши биладиган талаба ёки ўқитувчи унга саволларни ечиб беради. Албатта, маълум соҳа мутахассиси оддий абитуриентга нисбатан ўзининг фанини яхшироқ билади. Бу ўринда яна кузатувчиларнинг сустқалиғи, «мехрибонлиги» панд беради.

Бундан бошқа биз билган ва билмаган яна бир қанча «қинғир» йўллар борки, ҳаммаси тест жараёнининг ҳаққоний ва адолатли ўтишига халақат беради. Ўқувчида «қўш бейойда» деган нотўғри тушунчани шакллантиради. Бу билан қанча истеъдодлар оғимасдан сўнади. Бу каби ноҳуш ҳолатларга барҳам бериш учун аввало, ҳар йили мўлақоқ янги саволлар тайёрлашни керак.

Изоҳингиз, имтихон назоратчилари ва кузатувчиларни мактаб ва институтларнинг эки ҳаққоний деб тан олинган ўқитувчиларга тўлиқ соҳа вакиллари орасидан танлаб олиб, уларга қандайни ҳислаб тулуттириш керак. Шунингдек, имтихон жараёнини видеотасмаларга ёзиб олиш ёки операторларнинг қузатиб бориши фойдадан холи бўлмайди.

Адолат МУСТАФОЕВА

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларнинг самарали бўлиши кўп жihatдан амалдаги қонунларнинг давр талабига жавоб бера олишига боғлиқ. Шу билан бирга юртимиз тараққиётининг умумий раvнаки ҳар бир фуқароннинг нафақат ҳуқуқ ва манфаатлари, балки бурчларига ҳам юксак масъулият билан ёндашишини тақозо этади.

Жиноятчиликка қарши курашиш, инсон ҳуқуқларини таъминлаш ва қонун устуvлиги тамойилини амалга ошириш соҳасида самарадорликни сезиларли даражада кўчатириш давр талабига айланаётган бугунги шароитда 2004 йилнинг 26 августда «Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида»ги қонун қабул қилинди.

Мазкур қонуннинг ҳар битта моддасини тўлиқ бажариш мақсадида 2006 йил 21 апрел куни президентимизнинг «Молия-иқтисодий, солиқ соҳасидаги жиноятларга, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашишни кўчатириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори чиқарилди. Бу борада қандай ишлар қилинмоқда? Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятлар ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти матбуот гурӯҳи катта инспектори Гулчехра Раззокова билан муҳбиримизнинг суҳбати шу мавзуда бўлди.

— Юқорида келтирилган қарордан сўнг департамент фаолиятида қандай ўзгаришлар қилинди?

— Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ ва валютга оид жиноятларга қарши курашиш департаменти Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти деб номланди. Иш самарадорлигини ошириш мақсадида штатлар тузилмасига бир қатор ўзгаришлар киритилди.

Департаментнинг мувофиқлаштириш ва ахборот-таҳлил бошқармаси йиғма ахборот-таҳлил бошқармасига айлантирилиб, унинг тизимида 3 та бўлим ташкил қилинди:

- 1) тизимли таҳлил ва режалаштириш;
 - 2) тезкор-ташқилий назорат;
 - 3) ҳисобот ва умумлашма.
- Департамент тизимида жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бошқармаси ташкил қилиниб, унинг тизимида ҳам 3 та бўлим тузилди. Булар:

- 1) молиявий операциялар мониторинги ва тизимли таҳлил бўлими;
- 2) жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашишни тезкор таъминлаш бўлими;
- 3) ахборот-технология бўлими.

Шунингдек, транспорт соҳасида солиқ ва валютга оид жиноятларга қарши курашиш, халқаро алоқалар, тезкор қидирув фаолиятини таҳлили таъминлаш ва мувофиқлаштириш ҳамда режими махфий бўлимлар ташкил қилинди.

Таъкидлаш жоизки, 2004 йил 26 август кунги қонуннинг 4-моддасида жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашишга қаратилган чора-тадбирларга 2 хил — мажбурий ва ички назорат киритилган.

— Мажбурий назорат нима? У қимматларга қўланади?

— Мажбурий назорат деганда ушбу қонунга мувофиқ тақдим этиладиган ахборот асосида пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операциялар устидан назорат бўйича махсус ваколатли орган амалга оширадиган фаолият тушуvлилади. Бу вазифа департамент тизимида юклатилди.

Энди департамент:

— пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни амалга оширувчи ташкилотларнинг бўйича жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашишда иштирок этувчи органларнинг ишини мувофиқлаштирилади;

— пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операциялар бўйича ушбу қонунга мувофиқ равишда олиннадиган ахборотларни таҳлил қилади;

— мажбурий назоратни амалга оширади;

— пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни тўхта-тиб туриш тўғрисида қарор қабул қилади;

— етарлича асос бўлган тақдирда жиноий фаолиятдан олинган

даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга алоқадор пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операциялар ҳақидаги материалларни жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашда иштирок этувчи органларга юборади, шу билан бирга пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни амалга оширувчи ташкилотларга ушбу қонуннинг 13 ва 14-моддаларида кўрсатилган операцияларни тўхтатиб туриш тўғрисида кўрсатма беради.

— Қонунда ички назорат ҳақида сўз боради. Ички назорат қимматларга қўланади?

— Ички назорат деганда пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни амалга оширувчи ташкилотларнинг қонун ҳужжатларига мувофиқ мажбурий назорат қилиниши лозим бўлган операцияларни аниқлашга доир фаолиятни тушуvлилаш лозим.

Ички назорат амалга оширилаётган зарур ахборотни расмийлаштириш, унинг махфийлигини таъминлаш тартиби, шунингдек, пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни амалга оширувчи ташкилот фаолиятининг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда мажбурий назорат қилиниши лозим бўлган операцияларни аниқлаш мезонлари ва уларнинг аломатлари белгиланиши зарур.

Ички назорат қоидалари Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти томонидан Марказий банк ва бошқа ички назорат олиб бориши шарт бўлган идоралар билан келишилган ҳолда белгиланади.

Ички назоратни амалга оширувчи ташкилотларга:

- банклар ва бошқа кредит ташкилотлари;
- инвестиция фондлари, депозитарийлар ва бошқа турдаги инвестиция институтлари;
- биржалар;
- сугуртовчилар;
- лизинг ёки бошқа молиявий хизмат кўрсатувчи ташкилотлар;
- почта алоқаси ташкилотлари;

- ломбардлар;
- лотореялар ва таваккалчиликка асосланган бошқа ўйинларни ўтказувчи ташкилотлар;
- нотариал идоралар қиради.

— Мазкур ташкилотларнинг қонун олдидagi мажбуриятлари нимадан иборат?

Булар:

- пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни амалга ошириш чоғида юридик ва жисмоний шахсни идентификациялаш;
- пул ёки бошқа мол-мулк билан боғлиқ операцияларни, юридик ва жисмоний шахс ҳисоб-варағига тушган маблағни ҳисобга киритиш бўйича операцияларни истисно этганда, бу операция бажарилиши

тиришга ва терроризмга қарши курашиш борасида миллий хавфсизлик, ички ишлар, солиқ, божхона идоралари билан ушбу мулоқотда бўлган ҳолда, маълумот алмашиш, ҳамкорликда кечиктириб бўлмас комплекс чора-тадбирларни ўтказиш ишлари ташкиллаштирилмоқда. Мазкур қонун ва қарорнинг асл моҳиятини аҳолига етказиш ва бу йўналишда содир этилаётган жиноятларни аниқлаш, олдини олиш борасида маҳалла фуқаролар йиғинларининг роли алоҳида аҳамиятга эга. Чунки, маълум бир ҳудудда истиқомат қилаётган аҳолининг юриштириш, оилавий аҳолининг бошқалардан кўра маҳалла фуқаролар йиғинлари кўпроқ билиши ҳеч ким-

Даромадларнинг қонунийми?

га сир эмас. Шунинг учун ҳар бир маҳаллада мазкур қонун ва қарор моҳиятини тушуvтириш борасида тарғибот ишлари ўтказилимоқда. Мулоқотлар чоғида жойлардаги маҳалла фуқаролар йиғинлари ўз ҳудудларида қонуний даромад топиш мақсадида яширин фаолият юритаётган шахслар, терроризмга алоқадор бўлган фуқаролар тўғрисида тегишли маълумотларни дерартамент бўлим ходимларига тақдим қилишларини йўлга қўйиш масалалари юзасидан ҳам тегишли тадбирлар режалаштирилмоқда.

— Баъзан ички назоратни амалга ошириш шарт бўлган идораларда қонунга амал қилмаслик ҳолатлари ҳақида эшитиб қоламиз.

— Тўғри, лавозимдан фойдаланиб, таъмагирлик қилаётган ходимлар ҳам йўқ эмас. Хусусан, жорий йилнинг 6 ойи давомида банк, солиқ, ҳокимият, божхона тизимида хизмат қилаётган мансabdорлар томонидан 141 та жиноят содир этилганилиги аниқланиб қолди.

Қонунга эди равишда ҳисоб бўлган шугулланиш, нақд пулнинг банкдан ташқари қонуний айланишига шариот яратган ҳокимият органларининг 23, банкларнинг 121, солиқ идораларининг 16 ва божхонанинг 3 нафар мансabdор ва масъул ходимлари жиноий жавобгарликка тортилди. Нопок ходимларга қарши қурш давом этаяверади.

«Huquq» мухбири Зайиддин МАМАДАЛИЕВ суҳбатлашди

2006 йил 1 май куни Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси ҳузуридаги солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бошқармаси ҳамда Миллий хавфсизлик хизмати ходимлари Нукус шаҳар Эрназар Олақўз қўчасида кетаятган «Дамас» машинасини тўхташтирди. Олинган тезкор маълумотга кўра, машинада катта миқдордаги қонуний товарлар олиб кетилган эди. Дарҳақиқат, «Дамас»нинг саломи кўздан кечирилганда, унда қўлбола усулда тайёрланиб ишла-ва баклажаларга жойланган 45 литр «Портвейн-54», 50 литр «Портвейн-53» виноси, 32 литр «Bravo», 154 литр «Qibrag» пивоси борлиги аниқланди. Улар нукуслик эр-хотин Пўлат Тулаганов ва Дамехан Бердимуратова ҳамда Салтанат Вазировага тегишли экан.

Энди ушбу махсулотлар тайёрланган жойни аниқлаш керак эди. Шу мақсадда П.Тулаганов ва Д.Бердимуратованинг уйи кўздан кечирилганда улар бу ерда спиртли ичимликлар ишлаб чиқариш учун яширин цех ташкил қилганлиги маълум бўлди. 70 литрлик 2 та бочка, шиша идишга қопқоқ боса-

диган 1 та қўлбола станок, 4000 дан зиёд қопқоқлар, 1000 дан ортиқ ҳар хил пиво ёрликлари, 277 та қалбаки акциз маркалари ва фойдаланиш учун тайёрлаб қўйилган этил спирти шундан дарак беради эди. Ходимларимизда қалбаки акциз маркалари шу ерда тайёрланганини деган шубҳа туғилди. Чунки уларнинг серияси ҳам, рақами ҳам бир хил эди. Кўп ўтмай масалага ойдинлик киритилди. Уйнинг алоҳида хонасидаги сейф кўздан кечирилганда, унда серия ва рақамлари бир хил бўлган 47 та сохта 1000 сўмлик купюра, 1 та компьютер ва рангли принтер борлиги аниқланиб, юқорида айтиб ўтилган нарсаларнинг барчаси ашвейи далил сифатида олиб қўйилди. Ушбу ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилиб, тер-

ХАБАР ТАСДИҚЛАНДИ ва бир нечта жиноят фош этилди

гов олиб борилмоқда. Умуман, бошқарма-миз ходимлари томонидан шу пайтгача 10 та яширин цех фош этилди.

Валютга оид жиноятчиликка қарши кураш ҳам ходимларимизнинг доимий эътиборида турибди. Масалан, 14 феврал куни шуманайлик А.Омонбоев фуқаро Г.Эшмуратовага 2400 АҚШ долларини 3.000.000 сўмга сотаётганида ушланиб, хоржиий валюта далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Ушбу ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилди ва суд томонидан А.Омонбоев айбли деб тоғилиб, тегишли жазосини олди.

Булар бошқармаимиз томонидан иқтисодий жиноятларга қарши олиб борилаётган тадбирлардан баъзилари ҳолос. Маълумки, жиноятни фош этиб, айбдорларни жазолаган билан қўзланган мақсадга эришиш қийин. Шу боис аҳоли, хусусан, тадбиркорлар

ўртасида мамлакат президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг иқтисодиётга, тадбиркорликка оид қарор ва фармонларининг моҳиятини тушуvтириш бўйича тарғибот-ташвиқот ишлари изчиллик билан олиб борилапти. Қорақалпоғистон телевидениеси ва радиосида шу мавзуда кўрсатув ва эшиттиришлар ташкил қилинди. Матбуотда бир қатор мақолалар чоп этилди. Буларнинг барчаси фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлиги ошишига, жиноятлар сонининг камайишига ижобий таъсир кўрсатиши шубҳасиз.

Султонбой КУРБОНОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси ҳузуридаги солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бошқармаси бошлиғи

Баённома тузмаса ҳам бўлади

Мен уч йилдан бери ҳайдовчилик қилиб оила тебратиб келаяпман. Лекин баъзан билиб, баъзан билмай қоида бузилишига йўл қўйман. Шундай ҳолларнинг айримларида йўл патрул хизмати ҳодимлари баённома тузмасдан ҳам жарима солади-лар. Шундай қилиш тўғрими?

Ф.САЛИМОВ,
Бўка тумани

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс бундай ҳолатга йўл қўяди. Хусусан, унинг 283-моддасига мувофиқ, агар фуқаро ўзи содир этган ҳуқуқбузарлик фактига эътироз билдирмаса ва унга жойининг ўзида солинадиган жариманинг миқдори энг кам иш ҳақининг иккидан бир қисми-дан, йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик тўғрисидаги ишлар юзасидан эса бир қисмидан ошма-ган ҳолларда баённома тузилмасдан жарима солиниши мумкин.

Жарима тўлаганлиги тўғрисида айдорга белги-ланган шаклдаги қвтанцига берилади.

Башарти фуқаро ўзига солинадиган жаримага эътироз билдирса, у ҳолда МЖТКнинг 279-моддаси-га мувофиқ баённома тузилади.

Вояга етмаганлар меҳнати

Амалдаги Меҳнат кодексига ўн саккизга тўлмаган шахсларни ишга жалб этишда бир-роз чеклашлар белгиланган. Менинг фанер ишлаб чиқарадиган кичик корхонам бор. Унда ўн саккизга тўлмаганларни ишлатсам бўла-дими?

Х.ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон тумани

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2001 йил 30 майдаги 7- ва 1-қарори билан тасдиқланган «Ўн саккиз ёшга тўлмаган шахслар меҳнатидан фойдаланиш таъқиқланган, меҳнат шaroити ноқулай бўлган ишлар рўйхати»га кўра, фанер ишлаб чиқаришда бундай шахслардан шимдирувчи, қури-тувчи, шунингдек, барча номлардаги ишлар-да таркибда фенол, формалин, мочевина ва уларнинг ҳосилалари бўлган синтетик елим-ларни қўллаган ҳолда гидравлик пресслар-даги ишларга жалб этиш таъқиқланган.

Қандай ҳужжатлар керак?

Менинг укам кичик корхона ёки шунга ўхшаш фирма ташкил этиб, тадбиркорлик билан шуғулланмоқчи эди. Бироқ давлат рўйхатидан ўтиш учун борганида бир қанча ҳужжатларни тўла-ши кераклигини айтишган. Шунинг учун укам бир ойдан бери шу ҳужжатларни йиғиш билан овора. Қизиғи шундаки, ҳудуд шундай фирма ташкил этган қўшни тумандаги ўртоғим укамдан талаб қилинган ҳужжатлардан учтасини тақдим этмаган экан.

Аслида тадбиркорлик субъектини рўйхатдан ўтказишда қан-дай ҳужжатлар керак бўлади? Рўйхатдан ўтказиш учун неча кун кетади ва бунинг учун тўланадиган пул миқдори қанча?

М.ЧОРИЕВ,
Касби тумани

«Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисида»ги низомига мувофиқ, тадбиркорлик субъек-тини юридик шахс сифатида рўйхатдан ўтказиш учун рўйхат-дан ўтказувчи органга (шахсан келиб ёки почта орқали) белги-ланган шаклдаги ариза тақдим этилади. Бундай аризага қўшим-ча равишда:

— давлат тилидаги таъсис ҳуж-жатларининг нотариал тасдиқлан-ган икки асил нусхаси (давлат корхоналари негизда ташкил этилган акциядорлик жамиятла-рини рўйхатдан ўтказиш учун но-тариал тасдиқланган таъсис ҳуж-жатлари талаб этилмайди);

— тадбиркорлик субъектининг почта манзилини тасдиқловчи ҳужжат (фермер ва деҳқон ҳўжа-ликлари, шунингдек, давлат кор-хоналари негизда ташкил эти-ладиган акциядорлик жамиятла-ри бундан мустасно);

— давлат бож ёки рўйхатдан ўтказиш йиғими тўланганлиги тўғрисидаги банк тўлов ҳужжати (деҳқон ҳўжаликлари, шунингдек, давлат корхоналари негизда таш-кил этиладиган акциядорлик жа-миятлари бундан мустасно);

— белгиланган тартибда ша-хар (туман) статистика органи томонидан берилган фирманоми тўғрисидаги гувоҳнома;

— муҳр ва штамп эскизлари уч нусхада илова қилинади.

Шу билан бирга кўрсатилган ҳужжатларга қўшимча равишда: а) бозорларни давлат рўйхат-тидан ўтказиш учун — уни ташкил этишга шаҳар (туман) ҳокими-лининг розилиги (ёки қарори), бозор низоми жамғармасига таъ-сис ҳужжатларида кўрсатилган миқдорнинг камида 30 фоизи ки-ритилганлиги тасдиқлайдиган ҳуж-жат;

б) ташкил этилаётган акция-дорлик жамиятини давлат рўйхат-тидан ўтказиш учун таъсис йиғи-лиши протоколи;

в) чекланган ва қўшимча масъ-улиятли жамиятини ва ҳўжалик ширкати давлат рўйхатидан ўтказиш учун ҳар бир муассис низоми жамғармасига таъсис ҳуж-жатида кўрсатилган улушининг 30 фоизини тўлаганини тасдиқ-ловчи банк маълумотномаси тақ-дим этилади. Тадбиркорлик субъекти низоми жамғармаси ёки унинг бир қисми мулкий улуш (қўнмас мулк, асбоб-ускуна ва бошқалар) ёки интеллектуал мулк ҳисобига шакллантирилган тақ-дирда банк маълумотномаси та-лаб қилинмайди;

г) деҳқон ҳўжалигини давлат рўйхатидан ўтказиш учун ширкат ҳўжалиги умумий йиғилишининг ёки юқори бошқарув органининг ёхуд бошқа қишлоқ ҳўжалиги ко-оперативи иш берувчисининг (маъмуриятининг) ҳўжалиқчи таш-кил этиш тўғрисидаги қарори ва туман ҳокимининг ер участкаси бериш тўғрисидаги қарори;

д) фермер ҳўжалигининг давлат рўйхатидан ўтказиш учун туман ҳокимининг ер участкаси бериш тўғрисидаги қарори; ҳокимлик-лар томонидан ташкил этилади-ган таллов комиссиясининг ер

участкаси бериш тўғрисидаги протоколи, ишлаб чиқаришни таш-кил этиш бизнес-режасининг нусхаси;

е) юридик шахсларни қўшиб юбориш, бўлиш, ажратиш чиқари-ши ёки ўзгартириш шаклида қайта ташкил этиладиган тад-биркорлик субъектларининг давлат рўйхатидан ўтказиш учун:

— қайта ташкил этилаётган юридик шахсларга маълум бўлган барча кредиторлар ёзма равиш-да хабардор қилинганлиги ва ОАВ-да қайта ташкил этиш тўғрисида ахборот эълон қилинганлиги тас-диқловчи ҳужжат;

— қайта ташкил этилаётган юридик шахсларнинг уларнинг барча кредиторлари ва қарздор-ларига, жумладан томонлар дав-волашаётган мажбуриятларга нисбатан барча мажбуриятлар бўйича ҳўқуқий ворис тўғрисида-ги қоидалар кўрсатилган топши-риқ далолатномаси (қўшиб юбо-ришда ва ўзгартиришда) ёки иш-буриш ведомоси (бўлишда ва ажратиш чиқаришда);

— рўйхатдан ўтказиш тўғриси-даги гувоҳноманинг асил нусха-си, ўзгартирилётган юридик шахснинг муҳри ва штамп (юри-дик шахсни ўзгартириш йўли би-лан ташкил этилаётган тадбир-корлик субъектини рўйхатдан ўтказишда тақдим этилади).

Тадбиркорлик субъектининг низоми, масъулият чекланган ва қўшимча масъулиятли жамият-лар учун — таъсис шартномаси ва низоми, тўлиқ ва қисқартрил-ган шартномаси тадбиркорлик субъекти — юридик шахс томони-дан рўйхатдан ўтказувчи органга тақдим этиладиган таъсис ҳуж-жати ҳисобланади.

Давлат рўйхатидан ўтиш учун яқка тартибдаги тадбиркор томо-нидан яшаш жойидаги инспекция-га (шахсан ҳозир бўлган ҳолда) давлат рўйхатидан ўтказиш тўғри-сида ариза тақдим этилади. Бун-дай шахсни давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисидаги аризага 3x4 см ҳаждаги иккита фотосурат; рўйхатдан ўтказиш йиғилигининг белгиланган миқдори тўланган-лиги тўғрисидаги банк тўлов ҳуж-жати, муҳр ва штамп эскизлари уч нусхада тақдим этилади (яқка тартибдаги тадбиркорнинг хо-ҳишига кўра). Ариза беришда пас-порт кўрсатилди.

Юридик шахс бўлмаган деҳ-қон ҳўжаликлари, давлат рўйхат-тидан ўтказиш учун эса инспек-цияга (шахсан ҳозир бўлган ҳолда) белгиланган шаклдаги ариза билан бирга:

— қишлоқ ҳўжалиги коопера-тиви умумий йиғилишининг ёки юқори бошқарув органининг ёхуд бошқа қишлоқ ҳўжалиги корхона-си иш берувчиси (маъмуриятини) нинг ҳўжалик ташкил этиш тўғри-сидаги қарори;

— муҳр ва штамп эскизлари (яқка тартибдаги тадбиркорнинг хоҳишига кўра) илова қилинади.

Давлат рўйхатидан ўтказиш мuddати ариза берилган санадан бошлаб рухсат берувчи ҳужжат-лар расмийлаштирилгунча иш-ларнинг мураккаблик даражаси-га қараб 7 иш кунидан бир ойгача белгиланади.

Аёлларга берилган имтиёз

Мен йиғирма икки йил касалхонанинг ички аптекасида провизор бўлиб ишладим. Пенсияга чиққанимга саккиз ой қолди. Эшитишимча, аёл-лар пенсияга чиққанидан кейин ҳам агар ишлаш-ни хоҳлашса, пенсияси тўлиқ тўланадиган экан. Шу

тўғрими?

Умуман, яна қайси соҳаларда ишлаган аёллар бундай имтиёзга тоифага киритилади?

П.ИМОМОВА,
Тошкент шаҳри

Бундай тартиб ҳақиқатан ҳам мавжуд. Лекин бунинг учун энг аввало ёшга доир пенсияга чи-қиш ҳамда пенсияга чиққандан олдин ўрта ва кичик тиббиёт хо-димини, провизор, ногирон бола-ларнинг интернат уйларида, меҳ-рибонлик уйларида тарбиячи, шу-нингдек, кутубхоначи каби соҳа-ларда камида ўн йиллик иш ста-жига эга, шунингдек пенсияга чиққанидан кейин ишни шу соҳа бўйича давом эттираётган бўли-ши керак.

Пенсияга чиққан аёлнинг пен-сияга қадар ишлаган мутахас-сислиги қуйидаги лавозимлардан бирида бўлиши лозим:

— тиббий регистратор, дезин-фектор;
— барча турдаги тиббий ҳам-ширалар, меҳрибонлик уйи ҳам-шираси, фелдшер, доя, лаборант, рентгенолаборант, инструктор, тиббий статист, тизм техник, тиб-бий-ижтимоий ҳодим;
— операцион тиббий ҳамши-ра, тиббий ҳамшира-анестезист, турғуқ уйи (бўлим)нинг дояси;
— санитар-шифокор, эпиде-миолог-шифокор, паразитолог-шифокорларнинг ва энтомолог-нинг ёрдамчилари;
— катта: тиббий ҳамшира, фелдшер, доя, ФАПнинг фелд-шер ва дояси, тез ёрдам под-

станциясининг фелдшери;
— ҳамшира иши мутахассиси;
— санитар, энага, энага-са-нитар, оқватлантирувчи;
— беморларга қаровчи кичик ҳамшира;
— ҳўжалик бекаси ва бошқа ўрта ва кичик тиббий ҳодимлар;
— барча турдаги муассасалар провизорлари;
— меҳрибонлик уйи ва ноги-рон болалар интернат ҳамда гўдаклар уйидаги катта тарбиячи ва тарбиячилар;
— бош кутубхоначи, етакчи кутубхоначи, кутубхоначи, бош библиограф, етакчи библиограф, библиограф.

Огоҳлантириш шартми?

Меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилинганда ҳодимга бу ҳақда огоҳлантириш бермаса ҳам бўладими?

Э.ЗОИРОВ,
Тошкент шаҳри Собир Раҳимов тумани

Меҳнат шартномаси бекор қилинганда ҳодимга огоҳ-лантириш бериш ёки бермас-лик меҳнат шартномаси қан-дай асосларга кўра бекор қили-нишига боғлиқ.

Меҳнат кодексининг 102-моддаси талаби бўйича қуйи-даги ҳолларда иш берувчи хо-димини меҳнат шартномасини бекор қилиш нияти ҳақида огоҳ-лантириши шарт:

— меҳнат шартномаси тех-нологияда, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишдаги ўзгаришлар, ҳодимлар сони (штати) ёки ишлар ҳажмининг қишқарганлиги ёхуд корхонанинг туғатилганлиги муносабати билан бекор қилинганда ками-да икки ой олдин;

— меҳнат шартномаси хо-димнинг малакаси етарли бўлмаганлиги ёки соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолойиқ бўлиб қолиши муносабати билан бекор қилин-ганда камида икки ҳафта ол-дин.

Лекин тиббий ҳўлосага кўра мазкур ишни бажариш ҳо-дим-

нинг соғлиғига тўғри келмаса, меҳнат шартномаси ҳодимнинг соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолойиқ бўлиб қолиши муносабати билан бекор қилинганда, юқорида ик-кинчи бандда тилга олинган огоҳлантириш қилинмайди. Бундай ҳолда ҳодимга икки ҳафталик иш ҳақи миқдорда компенсация тўланади.

Ҳодим билан тузилган меҳ-нат шартномаси корхона мулк-дори алмашиши сабабли бекор қилинганда (100-модда 2-қисмининг 6-банди) янги мулк-дор уни меҳнатга оид муноса-батларнинг келгусида бекор қилиниши тўғрисида камида икки ой олдин ёзма равишда (имзо чектириб) огоҳлантири-ши ёки унга шунга мутаносиб компенсация тўлаши шарт.

Меҳнат шартномаси ҳо-дим айбли хатти-ҳаракат содир эт-ганлиги муносабати билан бекор қилинган ҳолларда эса иш берувчи ҳодимни бу ҳақда ка-мида уч кун олдин хабардор қилади ёки унга мутаносиб ком-пенсация тўлайди.

Устама ҳақ...

Бир неча йил олдин давлат хизматчиларининг иш ҳақига ё йиғирма ёки йиғирма беш фоизлик устама тўлаб келинар эди. Ушбу тартиб ҳозирги кунда ҳам амал-даими?

Қишлоқ фуқаролар йиғинида иш-ловчи ҳодимлар ҳам давлат хиз-матчиси тоифасига қарайдими? Агар қирса, уларга ҳам шундай устама тўланадими?

Р.ОЛЛАБЕРГАНОВ,
Шовот тумани

Республикада айна пайт-да давлат хизмати лавозимида ишлаётган фуқароларга Вази-рлар Маҳкамасининг 1997 йил 3 июлдаги қарорига мувофиқ, дав-лат бюджетидан таъминланади-ган ҳокимият ва бошқарув орган-лари ва судларнинг хизматчилари маошларига 20 фоизлик устама ҳақ белгиланган бўлиб, ушбу қарор бугунги кунда ҳам амалда. Шунга кўра, қишлоқ, посёлка, овул фуқаролар йиғинида раис, котиб, мутахассис лавозимлари давлат хизматчиси тоифасидан бўлиб, уларга ҳам ойлик оқладанинг йи-ғирма фоизи миқдорда устама ҳақ тўланади.

Mustaqillik eng oliy ne mat

(Давоми. Бошланғич 1-бегда).

Таҳлиллар шуни кўрсатдики, иқтисодийёт соҳасидаги аксарият қонунбузилишлар ҳўжалик шартномаларининг тўлиқ бажарилмаслиги билан боғлиқдир. Бу эса, ўз навбатида тўлов интизомининг бузилишига, иш ҳақидан ва бюджетдан боқиманда қарздорликка олиб келмоқда. Мазкур ҳолатни ўнглаш мақсадида жойлардаги прокурорлар томонидан олиб борилган ишлар ўзининг самарасини бериб, кредитор, дебитор ҳамда муддати ўтган қарзларнинг қамайишига эришилди. Жумладан,

Саҳифаларимизда Жиззах вилояти

Жиззах вилояти 1973 йил 28 декабрда Сирдарё ва Самарқанд вилоятлари таркибиде ташкил этилган. Вилоят шимоли-шарқда Қозоғистон Республикаси ва Сирдарё вилояти, жануби-ғарбда Самарқанд, Навоий вилоятлари, жануби-шарқда Тожикистон Республикаси билан чегарадош. Майдони 21,1 минг кв.км. Аҳолиси 1 млн. 100 минг кишига яқин. Вилоятда 12 та қишлоқ тумани ва Жиззах шаҳри мавжуд.

либ, тергов ҳаракатлари олиб боришмоқда.

Юртимизда кичик бизнес субъектларининг роли ошиб бораётган бир пайтда, улар ҳўқуқларининг банк, солиқ ҳодимлари томонидан паймол қилиниши ачинарли ҳолатдир. Бунга «Микрокредитбанк»нинг Арнасой тумани мини банки бош ҳисобчиси З.Бойназаровнинг ноқонуний ишларини айтиш мумкин. У «Зиё» фермер ҳўжалигининг бандаги ҳисоб рақамидан 909 минг сўмини фўқаро Л.Маматованинг шу бандаги омонат ҳисоб рақамига ўтказиб, талон-та-

риш самарадорлиги ўтган йилнинг шу муддатига нисбатан яҳишланган. Апелляция инстанциясида қўрилган 106 та жиноят ишларининг барчасида прокурор иштироки тасминланиб, шундан 5 та ҳўқум 10 нафар шахсга нисбатан бекор қилинган. 16 та ҳўқум 21 нафар шахсга нисбатан ўзгартирилган ва бекор қилинганларнинг 93,5 фоизи прокурорларнинг протестларига асосан қонунга мувофиқлаштирилган.

2005 йилда вилоят прокуратураси давлат, қишлоқ ҳўжалиги корхоналари, тadbиркор, деҳқон ва фер-

Жиззах шаҳридаги «Ором» фавораси.

Бахтнинг олтин калити

Бугунги кунда Жиззах вилоятида жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланаётганлар сони 300 мингдан зиёдироқ ташкил этади. Уларнинг 140 минг нафари хотин-қизлардир. Мустақиллик йилларида спортнинг кўплаб турлари бўйича ўнлаб республика, қўта ва жаҳон чемпионлари етишиб чиқди. Шахмат бўйича Осиё ва Жаҳон чемпионатларининг совриндори Юлдуз Ҳамроқулова дунёга танилаётган энг ёш спортчилардан бири ҳисобланади. Бугун сўзни унга берамиз.

— Мен деярли она юртимиз мустақиллиги билан тенгдошман. Ўтган ўн беш йиллик тарихий жараёнда мамлакатимиз эришаётган ютуқларнинг салмоғини нафақат ватандошларимиз, балки хориқликлар иқро-рида ҳам кўриб, бир ўзабек қизи сифатида ҳаммиса фахр туйғуси билан қувонаман.

Ҳеч ёдимдан қиймайди, ўтган йили Франциянинг Белфорт шаҳрида ёшлар ўртасида ўтказилган жаҳон чемпионатида 3-ўринни эгаллаган эдим. Мусобақа ўтказилаётган жойда ана шу ютуқ ҳисобига Ўзбекистонимизнинг байроғи кўтарилди. Қўларимда қалққан ёш билан истиқлолимизга шўроналар айтдим. Бошида менга — Ўзбекистондан келган оддий қизчага мусобақа иштирокчиларининг айримлари ишончсизлик билан қараган эди. Бу ютуғимдан сўнг эса уларнинг муносабати тўбдан ўзгарди. Демократиклик, биргина мен эмас, бугун минглаб спортчиларимиз ўзларининг ғалабалари билан бутун дунёни ҳайратга солаётти.

Мен ўтган асрнинг тўқсонинчи йиллари охиридан бошлаб шахмат билан шуғулила бошладим. Шунинг учун мен ўзимни истиқлол кашф этган спортчи деб ҳам ҳисоблайман. Аслида эришган ютуқларимнинг барчаси мустақиллигимизнинг, истиқлолимизнинг шарофатидир. 1999 йилда Республика жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси «Мамла-

катнинг энг ёш ва истиқболли спортчиси» деб топди. 2000 йилдан шахмат бўйича Ўзбекистон аёллар терма жамоаси аъзолигига қабул қилиндим. 2001 йилда эса Ҳиндистоннинг Биканер шаҳрида бўлиб ўтган Осиё биринчилигида қатнашиб, бронза медалини қўлга киритдим. 2002 йилда ўтказилган Осиё биринчилигида қумуш медалга сазовор бўлдим. 2004 йилда Испаниянинг Кальвиа шаҳрида бўлган шахмат олимпиадасида ҳамюртларим билан биргаликда муваффақиятли иштирок этдим.

Шахматда энг қувончли воқеа 2001 йилнинг 2 февралда содир бўлди. Худди шу кун мен Олимпия шон-шўхрати музейида муҳтарам юртбошимиз Ислам Каримовнинг қўларидан совға олишга муяссар бўлдим.

Ҳадемай истиқлолимизнинг муборак ўн беш йиллиги нишонланди. Мен бу байрамга қамтарин соғвамни тайёрлаб қўйганман. Италиянинг Турин шаҳрида бўлиб ўтган 37-Бутунжаҳон шахмат олимпиадасида фаол иштирок этиб, ўз тахтамда 7,5 очко тўпладим. Ўзбекистонликлар шахмат бўйича жаҳон чемпиони Рустам Қосимжонов раҳбарлигида юртимиз шахматчилари нимага қодир эканлигини жаҳонга яна бир марта намойиш этишди.

Юлдуз ҲАМРОҚУЛОВА, шахматчи, ФИДЕ спорт устаси

Мақсад — инсон манфаатларини ҳимоя қилиш

2006 йилнинг 1 январ ҳолатига вилоятдаги корхона ва ташкилотларнинг дебиторлик қарзлари 19,7 млрд. сўмини, шундан муддати ўтгани 4,7 млрд. сўмини ташкил этган бўлса, ҳозирги кунда дебиторлик қарзлари 12,3 млрд. сўмини, шундан муддати ўтгани 327,3 млн. сўмини ташкил этмоқда.

Прокуратура органилари томонидан жорий йилнинг 6 ойида меҳнат ва бандлик ҳақидаги қонуналар ижроси бўйича 19 та текширишлар ўтказилиб, 452 та прокурор таъсир ҳўжатлари қўлланилди. 3 млн. 612 минг сўмлик зарар ихтиёрий ўндирилиб, 90 млн. сўмлик тўловларни мажбурий ўндириш ҳақида судларга 336 та даъво аризалари киритилди. Қўпол қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 3 та жиноят ишлари қўзғатилди.

Хусусан, Зомин туман марказий касалхонасида ўтказилган текширишда бош ҳисобчи М.Эшмонов ва ҳазиначи О.Холиқназаровлар қасддан ҳўжатларни қалбақлаштириш йўли орқали 21,4 млн. сўм бюджет маблағларини талон-тарож қилганликлари аниқланган. Ҳозирда уларга нисбатан жиноят иши қўзғати-

роқ қилган.

Яқинда мамлакат аҳамиятига молик муҳим бир жараён низоёсига өтди. Буласт рентабелли ширкат ҳўжаликларининг тугатилиб, ўрнида ер билан тиллашадиган, ўндан юқори ҳўсил оладиган фермер ҳўжаликларининг ташкил этилгандир. Бу яҳши албатта. Лекин ерни қўлга киритган айрим фермерлар ўзим хон, қўланкам майдон деб ўйлаб турли хил қонунбузилишларга йўл қўйишяпти.

Шу ўринда Зомин тумандаги «Ачи лозазори» фермер ҳўжалиги раҳбари Р.Ҳайдаровнинг «хотамтойлиги»ни айтиб ўтиш ўриқли бўлади. У чигит экилган 20 гектар ернинг 6 гектарини бузиб, «Беш юз» қишлоғида яшовчи И.Ярлановага 1 млн. сўмга сотиб юборди.

Судларда жиноят, фўқаролик ва ҳўжалик ишлари қўрилишида прокурор ваколатини таъминлаш фўқаролар ҳамда юрдиқ шахсларнинг ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда муҳим аҳамият касб этади. Яна шуни айтиш жоизки, прокурорлар томонидан ғайриқонуний судқарорларига апелляция протести келти-

мерлар манфаатлари ҳамда табиатга өтказилган зарарларни ўндиришга доир даъво аризалари қўзғатишга алоҳида эътибор қаратилиб, ҳўжалик судларига 1 млрд. 829 млн. 24 минг сўмлик 571 та даъво аризалари киритган. Шундан 409 таси қаноатлантирилиб, тўлиқ ўндирилиши таъминланган.

Фўқаролар муурожаатига ҳам эътибор қаратилиб, жами келиб тушган 2174 та ариза ва шикоятларнинг 738 таси прокуратура органилари томонидан ҳал этилган. 665 нафар фўқаро прокурорлар томонидан шахсан қабул қилинган ва уларга қонуний ҳўқуқлари тўшунтирилган.

Қонунчилик тарбиятида асосий эътибор оммавий ахборот воситаларида чиқишларга қаратилиб, бу тadbирларнинг сифати ва мазмуларининг долзарблиги таъминланган.

Сандмурад ШЕРНАЗАРОВ, Жиззах вилоят прокурорининг ўринбосари

Қонун олдида ҳамма тенг

Мустақиллик тўғрисида ота-боболаримиз орзу қилган қўларга эришилди. Шонли айтганидек, «Бу қўларга етганлар бор, етмаганлар бор». Баъзиларнинг мустақиллик менга нима бериб дея нолганини эшитиб қоламиз. Аслида юртимизда ўти бор инсон «Мен мустақиллик учун, юртимнинг бахти учун нима қилдим?» деган саволни энг аввало ўзига бериши керак. Бу балоқназаровоз гаплар эмас. Шу юрт учун ҳар биримиз жон қўйлирмасақ, қим. бизга ёрдам беради? Мен мактабларда, коллежларда бўлганимда ёшларга шу гапларни қайта-қайта айтишдан қарчамайман.

Фориш худуди жиҳатдан дунёдаги баъзи мамлакатлар билан рақобатлаша олади. Жиззах вилояти худудининг 50 фоиздан ортигини ташкил қиладди. Бу ерда 75.000 аҳоли яшайди.

Ҳаёт давом этар экан, муаммолар ҳам туғилаверади. Баъзи қишлоқларимиз туман марказидан 70-100 км. узоқда жойлашган. Шундай бўлса-да, фўқаролар шунча йўл босиб, умид билан прокуратурага ёрдам сўраб келишади. Уларни имкон қадар қўмақлаштириш ҳаракати қиламиз. Кўнинг ҳоҳлаган вақтида фўқароларнинг арзини эшитишга тайёриймиз.

Яқинда туман прокуратурасига Михин қишлоғида яшовчи Ш.Холиқуловдан туман сув тармоқлари корхонасида ишлайдиган турмуш ўртоғи А.Холиқулов иш ҳақини вақтида ололмаётгани ҳақида ариза тушди. Прокуратура аралашувидан сўнг А.Холиқуловга 98.796 сўм иш ҳақи тўлалиши таъминланди.

Туманимиз аҳолисининг асосий қисми деҳқончилик билан машғул. Уларнинг қонуний ҳақ-ҳўқуқларини ҳимоя қилиш бизнинг зиммасида. Бу борада яҳши натижаларга эришилди. Меҳнатимиз вилоят прокуратураси томонидан ижобий баҳоланиб, тажрибамизни омма-лаштириш мақсадида туман прокурорларига тавсия қилинди.

Туман прокуратураси ўтказган текширишларда 419

та фермер ҳўжалигида бизнес режа бўйича 1991 та иш ўрни яратилиб, шунча фўқаро меҳнат қилиши лозим бўлса-да, амалда 1121 нафар фўқаро ишлаётганлиги, 416 нафари билан меҳнат шартномаси тузилмаганлиги аниқланди. Прокуратура аралашуви билан шунча фўқаронинг бузилган ҳўқуқлари тикланди.

Яқинда бир суд ишига қатнашдим. Ака укага шафқатсизлик қилган. Ака-ука Окберг ва Танелхон Шўбаловлар арзimas нарсаси устиде жанжаллашиб қолган. Танелхон акасини сўқиди. Оқибатда ака укасини ўлдириб, тилини кесиб ташлади. Бу ваҳшийликнинг илдизи қаерда деган ўй қишга тинчлик бермайди.

Қотил ака судда қилиниши учун жазосини олди. Бироқ икки оилада воғеа өтаётган фарзандларнинг тақдирини не кечадир? Уларнинг тарбияси, моддий таъминоти... Қилинган меҳнат ҳаммиса қадрини топар экан. Яқинда Республика Бош прокурори ҳамда Ўзбекистон давлат муассасалари ва жамоат хизмати ҳодимлари қасаба уюшмасы марказий кенгашининг фахрий ёрлиғи билан тақдирландим. Қамтарин меҳнатимизнинг эътирофи учун Бош прокуратура раҳбариятига миннатдорчилик билдираман.

Бахтиёр ОРОЛОВ, Фориш туман прокурори

Болалар тақдири —

Йилнинг 1-ярмида воғеа етмаганларнинг қонуний ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда жиноят содир этилишининг олдини олиш борасида муайян ишлар амалга оширилган.

Туман аҳолисининг 38,2 фоизини воғеа етмаганлар ташкил қиладди. Уларга оид қонунлар ижроси юзасидан 6 ой мобайнида 15 та текшириш ўтказилиб, қонунбузилишларни бар-тараф этиш ҳақида 17 та тақдимнома киритилган. Уларнинг манфаатини қўзғаб 960.000 сўмлик зарарини ўндириш ҳақида судга 6 та, ота-оналик ҳўқуқидан маҳрум қилиш ҳақида 1 та даъво аризаси киритилган. 1.792.000 сўмлик зарар ихтиёрий равишда тўланган. Жиддий қонунбузилишлар

Бўйча 9 та жиноят иши қўзғатилган. Мисол учун Фаллаорол саноат қасб-хўнара коллежини оқийлик. Текширишда мазкур коллеж мансабдорлари 36.275.000 сўмлик нақд пулни талон-тарож қилганлиги аниқланди.

Кўпчиликка маълумки, қўзда вилоятлардаги ўқувчи ва талабалар пахта теримига жалб қилинади. Афсуски, уларнинг меҳнати ҳамма жойда ҳам муносиб баҳоланмаяпти. Бунини мазкур коллеж мисолида ҳам кўриш мумкин. Маълум бўлишича, 2002 йили талабалар теган пахта учун 2006 йил январ ойида коллежнинг «Савадогар-банк»нинг Фаллаорол туман бўлимидаги махсус ҳисоб-рақамига Дўстлик туманидаги 6 та фермер ҳўжалиги-

Меҳрга йўғрилган йиллар

Мамлакатимизда олиб борилаётган халқ фаровонлигини таъминлаш соҳасидаги гоят катта ишларни биргина бизнинг вилоятимиз мисолида ҳам қўриш мумкин. Шу йилнинг ўзига 20 та ижтимоий соҳа объектларини қўриш, капитал таъмирлаш ва реконструкция қилиш ишлари бўйича ҳомиёлар ҳисобидан 3 млрд. 219 миллион, бюджет ҳисобидан 390 миллион сўм молиялаштирилди.

Булardan Жиззах шаҳар болалар шифохонаси, Дўстлик тумани марказий шифохонаси болалар табобатхонаси ва Арнасай тумани марказий шифохонасининг юқумли касалликлар бўлими капитал таъмирланиб, фойдаланишга топширилди. Баҳмал туманида эса янги шифохона қўрилиши жадал суратда олиб борилаёпти. Айниқса, қишлоқ жойларда истиқомат қилувчи аҳолининг соғлигини муҳофаза қилиш масаласи ҳукуматимизнинг доимий эътиборида турибди. Вилоятимиздаги 83 та қишлоқ врачлик пунктлари Жаҳон тараққиёт банкнинг кредити ҳисобидан 69,8 миллион сўмлик замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланди.

Тиббиёт ҳодимлари касбининг жамиятадаги мақомини ошириш, уларнинг меҳнатини рағбатлантириш масаласи ҳам кейинги пайтда алоҳида эътиборда турибди. Бу борада ҳам вилоятимизда қўллаб-қўллаш амалга оширилди. Хусусан врачлардан 102 нафари, ўрта тиббиёт ҳодимларидан 1058 нафари ўз мутахассисликлари бўйича касб малакаларини оширдилар. Жойлардаги тиббиёт масканларида ҳодимларнинг дам олишлари учун керакли шарт-шароитлар яратилди. Тиббий муассасалар қўшида «Моддий рағбатлантириш ва ривожлантириш» жамғармалари ташкил этилиб, жами 395,3 миллион сўмлик жамғарма хизмати қўрсатилди.

Аҳолининг ижтимоий ночор қатламларига моддий ёрдам қўрсатиш ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасида баҳарилаётган ишлар ва тадбирлар ҳам вилоятимиз ижтимоий ҳаётининг ёрқин қирраларидан биридир. Қишлоқ жойлардаги кўп болали ёрдамга муҳтож сингаларга биттадан, жами 1625 бош болали сигир ҳомиёлар томонидан берилди, уларга 487,5 миллион сўмлик моддий ёрдам қўрсатилди.

2006 йилда халқ таълими соҳасини ривожлантириш ҳам дастурунинг муҳим йўналишларидан бири бўлди. Бу йил янги мактаблар қўрилиши учун 12,4 миллиард сўм маблағ ажратилди. Бундан ташқари, мактабларни капитал реконструкция қилиш учун йил охиригача 6,9 миллиард сўм маблағ сарфлаш қўзда тутилган. Шунингдек, болалар спортини ривожлантириш жамғармаси томонидан 11 та спорт зали ва сув ҳавзаларида 807 миллион сўмлик қўрилиш монтаж ишлари амалга оширилди.

Ишонч билан айтиш мумкинки, «Ҳомиёлар ва шифокорлар йили» дастурунинг Жиззах вилотидаги ижроси бўйича мониторинг гуруҳи масъул котиби

Т.ИСМОИЛОВ,

«Ҳомиёлар ва шифокорлар йили» дастурунинг Жиззах вилотидаги ижроси бўйича мониторинг гуруҳи масъул котиби

Ўзбекистон қаҳрамонлари Жиззах Педагогика институтини қўшадиги Иқтидорли болалар лицейи директори Марат Жокоров ва «Қўёсевар Парда» фермер ҳўжалиги раҳбари Парда Зайдовлар.

дан 2.123.200 сўм маблағ келиб тушган. Лекин коллеж мансабдорлари бу пулни теримда қатнашган талабаларга тарқатмай, 1.100.000 сўмини қарзни қоплаш учун Галлаорол «Лаззат иссиқ» нон» хусусий фирмасига ўтказиб берган, банкдан олинган 1.000.000 сўм директорнинг ҳўжалик ишлари бўйича ўринбосари А.Шомуродовга қўрилиш жиҳозлари сотиб олиш учун ноқонуний равишда бериб юборилган. Шу ерда савол туғилади:

нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, тергов олиб борилаёпти.

Шунингдек, тумандаги 2-иқтисодлаштирилган мактаб-интернатда бюджет маблағларининг сарфланиши, иш ҳақи, пенсия ва нафақалар тўлаишнинг қўнунийлиги текширилганида мактаб-интернат бош ҳисобчиси Б.Усаров ва бошқалар суиистемолчиликка йўл қўйишганлиги аниқланди.

Хусусан, Б.Усаров ўқитувчилар ва

Келажак тақдири

2002 йилда терилган пахта учун 4 йилдан кейин пул ўтказиб берган фермерлар шунча вақт нима қилишган экани? Агар улар пулни вақтида ўтказиб берганларида талаба ва ўқитувчиларнинг манфаатига қўнимқдорда зарар етказилмаган, коллеж мансабдорлари ҳам ноқонуний ишларга қўл урмаган бўлармиди?

Бундан ташқари, коллеж бош ҳисобчиси Т.Махмудов ва бошқалар 2.105.737 сўм ёрдам пулини ўқитувчи ва ҳодимларга тарқатмасдан, ўзлаштириб юборганлиги аниқланди.

Ўқоридиларга қўра Галлаорол саннат қасб-хўнар коллежи директори Б.Хамдамов, бош ҳисобчи Т.Махмудов ва бошқа мансабдорларга

ишчиларнинг иш ҳақи, пенсия ва нафақаси учун 2005 йил ҳамда 2006 йилнинг 1-choragida банкдан олган нақд пулини ҳодимларга тўлиқ тарқатмай, ўз эҳтиёжи учун фойдаланиб келган ва 9.580.729 сўмлик қамоматдаги йўл қўйган. Ҳозир Б.Усаров ва бошқаларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, тергов олиб боришмоқда.

Бу фақат икки ўқув муассасасида бўлган ноқонуний ишлар. Афсуски, воғна етмаганларнинг ҳақиқа хизмат қилаётганлар орамизда ҳамон учраб турибди. Уларга қарши кураш бундан кейин ҳам давом этаверади.

Уллубек РАЖАБОВ,
Галлаорол туман прокурори

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг энг олий, энг устувор мақсади Ватан ягонадир, Ватан биттадир, деган ғояни шу азия ва муқаддас заминимизда яшаётган, униё-ўсиб, камол топаётган ёшлар онги ва тафаккурига сингдириш, уларнинг ҳаётий эҳтиёжларига айланатиришдан иборатдир.

Бугунги кунда мазкур ҳаракатнинг вилоят бўлими Кенгаши 12 та туман ва 1 та шаҳар бўлими, 800 дан ортиқ бошланғич ташкилотларни бирлаштирган. Ҳаракат тизимларида 62 нафар ёшлар республикамизда амалга

Эртанги кун эгалари

оширилаётган ислохотлар ва бунёдкорлик ишларида ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаётирлар. 20 дан ортиқ йўналишлар бўйича ҳам ижобий ишлар қилинаёпти. Жумладан, шу йилнинг биринчи ярмидаёқ 1323 нафар йигит-қизлар иш билан таъминланди. 2500 нафар ёшларни касбга ўргатиш ишларида турли хил молиявий, ҳуқуқий ёрдамлар қўрсатилди. 32 нафар талабага таълим кредити олиши учун бевосита қўмак берилди.

Шунингдек, иқтидорли ва истеъодли ёшларни қўллаб-қувватлаш борасида самарали ишлар олиб борилаётир. Хусусан, ўқишда илим-фанда юқори қўрсаткичларга эришган, жамоат ишларида фаол иштирок этиб мамлакатимиз

тараққиётига муносиб ҳисса қўшган талабаларни тақдирлаш, моддий-маънавий жиҳатдан рағбатлантириш мақсадида «Камолот» стипендиясиз ташкил этилди. Илгор, етакчи талабалар аниқланиб, уларга ўқув йили давомида ушбу стипендиялар бериб боришмоқда. Жиззах авиация билим юрти талабаси Хуришд Аҳромов, Жиззах Давлат педагогика институтини талабаси Дилафруз Алиқўловлар шулар жумласидандир. Хар йили Зулфия номидаги Давлат мукофоти совриндорлари орасида «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг номзодларининг борлиги қувончли ҳолдир. Бу йил

вилоятимиздан ҳаракатимиз аъзоси ёш шоира Дилфуза Маҳкамова шундай унвонни қўлга киритди.

«Камолот» ЕИХнинг асосий вазифаси — ёшларни бирлаштириш, жамиятда ўз ўрнини эгаллашда ёрдам бериш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишдан иборат. Биз эса мана шундай ўта масъулиятли ва шарафли вазифани бажаришда бор куч-гайратимизни сафарбар этамиз. Зеро, «Камолот» ёшларни коммулистика етакловчи чинакам ёшлар таянчидир.

Анвар ТЕМИРОВ,
«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати
Жиззах вилоят кенгаши раиси

Вилоят маъмурий биноси.

ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИК БОР ЖОЙДА ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ ТАЪМИНЛАНАДИ

дейди Дўстлик туман прокурори Шавкат ТУРДИБЕКОВ

— Шавкат ака, туман прокуратураси қўнунийликни таъминлаш ва ҳуқуқ-тартиботини мустаҳкамлаш борасида қандай ишларни амалга оширмоқда?

— Ҳамма даврда ҳам жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш долзарблигини йўқотмаган. Асосий мақсадимиз қўнунийликни таъминлаш. Ҳуқороларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, давлат ва жамият манфаатларини ҳимоя қилиш борасида 2006 йилнинг 1-ярмида 17 та текшириш ўтказилиб, қонунга зид ҳужжатларни бекор қилиш ҳақида 9 та протест киритилди. 8 киши қўнунибузишга йўл қўймаслик ҳусусида оғохлантирилди. Давлат ва жамият манфаатига етказилган 26.210.000 сўмлик зарарни ундириш ҳақида судларга 137 та даъво аризаси киритилди. Жиддий қўнунибузилишлар юзасидан 8 та жиноят иши қўзғатилди.

— Соҳақларнинг ўз вақтида тўлаиши аҳолининг ижтимоий ҳимоясига муҳим ўрин тутмади. Шундай эмасми?

— Галингиз тўғри. Соҳақлар — иқтисодиёт таянчи. Бу гапни иқтисодчилар кўп таскорлашди.

Туман ҳокимлиги, бошқарув ва назорат идоралари билан ҳамкорликда амалга оширилган ишлар туфайли ҳудудда қўнуничлик аҳоли бирмунча яхшиланди. Хусусан, туман бўйича ҳўжалик юритувчи субъектлардан солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар учун 2.100.499.000 сўм туширилиши режалаштирилган бўлиб, йиллик режа 108,3 фоизга бажарилган.

— Қўпиликка маълум, Дўстлик туманида галлачилик ва пахтачилик соҳасида юксак натижаларга эришган фермерлар анчагина. Уларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида қандай ишлар қилинаёпти?

— Туманда ердан оқилона фойдаланишга, фермер ҳўжаликларига хизмат қўрсатувчи корхоналарнинг шартномага тўлиқ риоя қилишига

алоҳида эътибор қаратилди.

Туман ҳокимлиги, ер ресурслари хизмати ва бошқа мутасадди идоралар билан ҳамкорликда амалга оширилган тадбирлар натижасида 793 та фермер ҳўжалиги агротехника қондалари асосида қисқа муддатда чигитни тўлиқ экиб бўлишди.

Бугун далаларимизни кўрган кишининг кўзи қувонади. Бу фермер ҳўжаликлари томонидан гўзага ишлов беришда агротехника қондаларга тўлиқ риоя этилиши натижасидир.

Тумандаги 755 та фермер ҳўжалиги билан «Дўстлик дон маҳсулотлари» ўртасида давлатга 30.900 тонна галла етказиб бериш ҳақида шарҳнома тузилган бўлиб, тайёрлов корхоналарига 31.677 тонна дон етказиб берилди.

— Судларда жиноят ва фуқаролик ишлари қўрилишида прокурорларнинг ҳам ўз ўрни бор. Туман прокуратурасининг бу борадаги ишлари ҳақида нималар дей оласиз?

— Қўнунибузар ким бўлишидан қатъи назар жазосини олиши керак. Қўнунинг талаби шу. Шарҳ дониш-

мандларидан бири айтганидек, қонун тўри лаққалар йиртиб чиқадиган тўр бўлмаслиги керак.

2006 йилнинг 1-ярмида туман судида қўрилган 34 та жиноят ишининг барчасида прокурор иштироки таъминланган. Уларнинг 31 таси бўйича суд ҳукми чиқарилган.

Суднинг қонунга зид 1 та ҳукмига протест келтирилган бўлиб, вилоят судининг апелляция ҳайъати томонидан қаноатлантирилди.

Фуқаролик ишлари бўйича Дўстлик туманлараро судида қўрилган 568 та ишдан 257 тасида шу жумладан 230 та прокурор даъволари бўйича қўзғатилган ишларнинг барчасида прокурор иштироки таъминланган. Прокурор иштирокисиз қўрилган 311 та иш бўйича суд қарорлари ўрганиб чиқилиб, ҳулоса берилган. Суднинг ноқонуний қарорларига 2 та апелляция ва 2 та кассация протести киритилган. Барча протестлар вилоят суди томонидан қаноатлантирилган.

«Huquq» мухбири
Зайниддин МАМАДАЛИЕВ
суҳбатлашди

Дўстлик туманидаги спорт мусобақалари туман прокуратурасининг ҳомийлигисиз ўтмайди.

Mustaqillik eng oliy ne mat

Саҳифаларимизда Навоий вилояти

Навоий вилоятининг аҳолиси 2006 йил 1 январ ҳолатига кўра 814.600 кишидан ортик. Майдони 110 минг км². Вилоятда 8 та туман, 6 та шаҳар бор. Шунингдек 45 та касалхона, 18 та поликлиника, 127 та қишлоқ врачлик пунктлари, 13 та диспансер ва 14 та туғруқхона мавжуд. 2006 йил 1 январ ҳолатига кўра вилоятда 36 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда.

(Давоми. Бошланғич 1-бетда).

Хар қандай турдаги жиноятчиликнинг олдини олиш, унга қарши курашиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, қонуний манфаатларини муҳофаза этиш прокуратура органлари ҳодимларининг муқаддас бурчидир. Бугунги кунда иқтисодий ислохотлар самарасини ҳар қадамда кўриш мумкин. Турли шаҳардаги мулкчилик корхоналари мавжуд. Минглаб кичик ва ўрта бизнес субъектларининг фаолият кўрсатмоқда. Аҳолини иш билан таъминлаш, янги иш жойларини вужудга келтириш, қишлоқ инфратузилмасини ривожлантиришда кичик ва ўрта бизнес субъектларининг ўрни бекиёс. Прокуратура ҳодимлари уларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялашга алоҳида эътибор

3.000.000 сўм кредит ажратиш эвазига «Иброҳим-Аллоуддин» кичик корхонаси бошлиғи О.Ҳожиқуловдан 300.000 сўм пора талаб қилиб, 2006 йил 4 май кўни ўтказилган тadbирда жиноят устида ашёвий далил билан қўлга олинди ва суд ҳукмига қўра тегишли жазосини олди.

Иш ҳақи тўловининг кечиктирилиши билан боғлиқ масалалар борасида прокуратура ҳодимлари самарали иш олиб борапти. Олти ой мобайнида ушбу йўналишда 12 та назорат тadbирини ўтказиди. Қонунбузилишларнинг сабаблари, бунга имкон берган шарт-шароитни бартараф этиш юзасидан 6 та тақдимнома киритилди, 24 киши огоҳлантирилди. 5 та жиноят иши қўзғатилди. 11.100.000 сўмлик зарарни ундириш ҳақида суд-

Вилоят прокуратура органларининг ҳуқуқ тарғиботи, ҳуқуқий маданиятни юксалтириш борасидаги ишлари ҳақида гап кетганда шунга айтиш лозимки, маҳалларда фуқаролар билан учрашувлар, савол-жавоблар белгиланган жадвал асосида ўтказиб боришмоқда. Вилоятдаги оммавий ахборот воситалари билан доимий алоқа ўрнатилган. Шу йилнинг ўтган даврида вилоят телевидениелари (улар вилоятда 2 та)да 214 марта, радио орқали 198 марта кичик ушлтирилди. Бундан ташқари прокуратура муассислигида нашр этилаётган «Қонун кучи» ва «Фемида» газеталари имкониятидан ҳам унумли фойдаланилмоқда.

Биргина мақола доирасида вилоят прокуратура органлари фаолиятининг

Навоий вилоят прокуратураси биноси.

Фермерларга барча мададкор

Қишлоқ ҳўжалиги тўғрисида гап кетганда ер эгасини топгандагина саховатини аямайди дейишди. Бунга шубҳа йўқ. Таҳлиллар шунини кўрсатмоқдаки, фермер ҳўжаликларида ҳосилдорликнинг ошиб бориши ширкатлардаги нисбатан пахтачиликда 5-8 центнер, ғаллачиликда эса 10-13 центнер юқори. Моддий техника ресурсларида фойдаланишда ширкатларга нисбатан 25 фоиз тежамкорликка эришилган. Шунинг учун фермер ҳўжаликларини ривожлантириш республикамиз ҳўкуматининг диққат марказида бўлиб келмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 24 декабрдаги «2005 — 2007-йилларда фермер ҳўжаликларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида вилоятда сурункали зарар қўриб ишлаётган ва паст рентабелли 10 та ширкат тугатилиб, улар ўрнида 970 та фермер ҳўжалиги ташкил этилди.

Президентимизнинг 2005 йил 8 ноябрдаги қарорига асосан яна 14 та паст рентабелли ҳўжалик тарқатилиб, тендер асосида 964 та фермер ҳўжалиги тузилди.

Бугунги кунда уларнинг сони 5673 тадан ошди. Уларга 150.000 гектардан ортиқроқ ер ажратилган, шундан 75.728 гектари суғориладиган ерлардир. Фермер ҳўжаликларининг 3365 таси пахтачилик, 846 таси чорвачилик, 1296 таси мева-сабзавотчилик, 138 таси тузчилик, 22 таси балиқчилик, 8 таси асалиричиликка ихтисослашган.

Ўтган йили пахта тайёрлашда фермер ҳўжаликларининг яппи хирмондаги улуши 69 фоизни, ғаллачиликда 78 фоизни ташкил этди. Бундай муваффақият жорий йилда янада мустаҳкамланаяпти. Ви-

лоятимиз ғаллакорлари бу йилги ғалла тайёрлаш режасини ортиғи билан бажариб, давлатга 81.000 тонна (режа 77.000 тонна эди) дон етказиб беришди. Давлатга сотилган ғалланинг 88 фоизи фермер ҳўжаликлари ҳиссасига тўғри келади.

Хатирчи туманидаги «Гўзал Маржона» фермер ҳўжалиги ҳар гектар ғаллазордан 60 центнердан, «Эшпўлат Фулом» фермер ҳўжалиги 65 центнердан, Навбахор туманидаги «Мадаминов Муслим» ва «Тоғай Раҳмат» фермер ҳўжаликлари 70 центнердан ҳосил олишди.

Таъкидлаш жоизки, фермер ҳўжаликларининг ривожланишида ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларнинг ёрдами катта бўлди. Кредитлар олишда, шартномаларнинг тўлиқ ижро қилинишида, банклар билан бўладиган муносабатларда фермерларнинг манфаатларини ҳимоя қилишда прокуратура ва адлия органлари, судларнинг маладини ҳис қилиб турибмиз.

Фарход ТУХТАЕВ,
фермер ҳўжаликлари уюшмаси
Навоий вилоят кенгашининг
раиси

МУСТАҚИЛЛИК БЕРГАН ИМКОНИЯТ

қаратган.

Мазкур йўналишда 24 та текшириш ўтказилиб, аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 75 дан ортиқ прокурор назорати ҳужжатлари қўланган. Масалан, вилоят прокуратураси томонидан ўтказилган текширишда «Ипотека» банки вилоят филиали мансабдорлари ваколатини суистеъмол қилиб, банк микрози бўлган «Негус» хусусий фирмаси раҳбарининг розиликсиз ҳисоб-рақамидан 3.833.000 сўм маблағини акция тўлови учун деб бошқа ҳисоб-рақамга ўтказиб юборишган. Вилоят прокуратураси томонидан мазкур ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Қишлоқ ҳўжалигидаги ислохотлар самараси ўлароқ фермерлик ҳаракатига кенг йўл берилди. Қишлоқда мулкдорлар қатлами шаклланди. Айни пайтда уларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги муносабатлар ҳам кўпайди. Тадбиркорларнинг манфаатини ҳимоя қилиш юзасидан ўтган ярим йилда 782.492.000 сўмлик 43 та даъво аризаси киритилиб, аксарияти судлар томонидан қаноатлантирилди.

Баъзи банк муассасалари ҳодимларининг тadbиркорларга кредит ажратилишда таъмагирлик қилаётганликлари аниқланиб, тегишли чоралар қўрилди.

Вилоят «Ипотека» банки кредит бўлими бошлиғи Ф.Давлатов

ларга даъво аризаси киритилиб, тўлиқ қаноатлантирилди.

Шу ўринда битта мисол келтирамиз. Навоий шаҳридаги «Меҳмонтаж-қурилиш» шўъба корхонаси ишчиларидан Р.Юсупов ва бошқалар маъмурий уларга иш ҳақини ўз вақтида бермаётганлиги тўғрисида Навоий шаҳар прокуратурасига ариза билан мурожаат қилишган. Текширишда ҳақиқатан корхона маъмурияти 28 нафар ишчига 2006 йилнинг феврал, апрел ойлари учун 6.548.309 сўмлик иш ҳақини ўз вақтида бермаганлиги аниқланди. Ҳодимларнинг қонуний манфаатлари ҳимоя қилиниб, фуқаролик ишлари бўйича Кармана туманлараро судига даъво аризаси киритилди. Корхона раҳбарларига нисбатан эса маъмурий иш қўзғатилди. Бундан ташқари, аҳолини иқтисодий ҳимоя қилиш, ишсизликнинг олдини олиш, ҳодимни асоссиз ишдан бўшатилиш билан боғлиқ ҳолатлар юзасидан бир қатор ишлар амалга оширилди.

Фуқаролар тўғридан-тўғри прокуратура органларига мурожаат этиб, ўзларининг қонуний ҳақ-ҳуқуқлари ҳимоя этилишини талаб қилиши қувонарли ҳол. Чунки бу жамиятда қонун устуворлигини таъминлайди, ҳуқуқий саводхонликнинг юксалиши учун хизмат қилади. Шу ҳақда фикр юритганда буларнинг ҳаммаси мустақилликнинг буюк нёъматлари эканлигини диддан ҳис этамиз.

барча ҳолатларига тўхталиб ўтиш кийин. Энг асосийси ва энг муҳими жамиятимизда қонун устуворлигига эришиш. Қонун устувор бўлган давлат қудратли бўлиб, жамиятда адолат қарор топади. Адолатли жамиятга ривожланиш, фаровонлик, бунёдкорлик ҳосилдир.

Республикада ҳуқуқий-демократик давлат, кучли фуқаролик жамиятини барпо этиш жараёнида ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар зиммасига жуда катта масъулият юклаганини таъкидлаш жоиз. Бу йўлда фидойийлик кўрсатиб ишлаш прокуратура органларининг ҳар бир ҳодимига хос бўлмоғи керак. Касбимизни улуғлаш, унга доғ туширмаслик ҳар биримизнинг шioriимиз бўлиб қолсин.

Энг улуғ, энг гўзал байрам — истиқлол ҳақимиз ҳаётида буюк ўзгаришларни бошлаб берди. Бу муқаддас байрам шуқуқ қалбимизни ифтихорга тўлдириб келмоқда ва шундай бўлиб қолади.

ИСЛОҲОТЛАР САМАРАСИНИ КЎЗЛАБ

Мустақилликдан сўнг қишлоқда иқтисодий ислохотлар самараларини, ҳалқ фаровонлигини ошириш борасида жуда катта ишлар амалга оширилмоқда. Бу соҳада прокуратура органлари зиммасига ҳам катта масъулият юклаган.

Кармана туман прокуратураси ҳодимлари бу масалага жиддий ёндашиб келаётир. Буни жорий йилнинг ўтган давридаги фаолият ҳам тасдиқлайди. Ўзбекистон Президентининг 2004 йил 11 мартдаги «Қишлоқ ҳўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони ижроси юзасидан бир қатор ишлар амалга оширилди.

Жорий йилнинг ўтган олти ойда туман прокуратураси қишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги қонунлар ижроси юзасидан 18 та назорат тadbирини ўтказди. Уларда аниқланган қонунбузилишларни бартараф этиш тўғрисида 19 та тақдимнома киритилди, 136 киши қонунбузилишига йўл қўймалик ҳақида расман огоҳлантирилди. Айбдорлар 3.194.000 сўмлик зарарни ихтиёрий равишда тўлашди.

Жумладан, «Зарафшон» ширкат ҳўжалиги бош зоотехниги Қобул Қурбонов 2005 йилнинг январидан октябр ойига қадар 5.700.000 сўмлик 30 та қорамолини сотиб, пулини ўз эҳтиёжи учун ишлатиб юборган. Ушбу ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Шунингдек, Ўзбекистон Президентининг 2006 йил 31 январдаги «2006 йилда пахта етиштиришнинг прогност ҳажмлари ва ғўзани навлар бўйича жойлаштириш тўғрисида»ги қарорининг ижроси юзасидан ўтказилган тadbирда «Ўзбекистон» фермер ҳўжалиги 27,4 гектар ерга чигит экиш лозим бўлса-да, 1 гектар ерга ўзбошимчилик билан пивё эканлиги аниқланди ва ўрнига чигит экилиши таъминланди.

Фермер ҳўжалиги раиси Ж.Саидовга нисбатан маъмурий иш қўзғатилиб, суд томонидан жарима солинди.

Бундан ташқари, туманда ғалладан бўшаган майдонларни ёқиб юбориш ҳолатларига ҳам йўл қўйилган. Хусусан, «Ўзбекистон» ширкат ҳўжалигининг 1-бригадаси 179-контурдаги 7 гектар ер ёқиб юборилганлиги аниқланиб, мазкур ҳолат юзасидан ҳўжалик раиси О.Азимовга ҳам жарима солинди.

Қишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги қонунчиликни мустаҳкамлаш, ислохотлар самарадорлигини оширишга қўмаклашиш доимий эътиборимизда бўлади.

Келдибой ЖУСИПБЕКОВ,
Кармана туман прокурори

Кармана туман прокурори К.Жусипбеков, катта ёрдамчиси У.Ражабов ва ёрдамчиси Ф.Мамалатиновлар билан.

Навоий вилояти ҳақиқатан ҳам ҳар томонлама навақирон. Чунки вилоятимиз аҳолисининг аксарият қисми ёшлардир. Улар ўртасида спортнинг оммавийлигини таъминлаш бўйича катта ишлар қилинаёпти. Бугунги кунда вилоятимизда 549 та жисмоний тарбия жамоаси ташкил этилган. Уларда 235.000 киши жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланиб келмоқда.

Вилоятда спортнинг 44 тури бўйи-

да. Йилнинг биринчи чорагида вилоят миқёсида 8 та мусобақа бўлиб ўтди. Бокс, бадий гимнастика, эркин ва юн-рим кураши бўйича вилоят биринчиликлари айниқса қизиқарли ўтди ҳамда иқтидорли ёшлар кашф этилди.

2004 йил 9 январда президенти-миз Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳомийлар кенгашининг мажлисида қизларни бадий гимнастикага жалб этиш ло-

ширилганлиги ҳам катта воқеа бўлди.

Жорий йилда ўтказиладиган спорт тадбирлари режаси ишлаб чиқилган. Унга кўра 23 — 24 март кунлари Навоий шаҳрида ногирон болалар ўртасида 1-миллий маҳсул олимпиада ўйинлари бўлиб ўтди. Унда республикамизнинг 11 вилоятдан келган 103 та бола енгил атлетика, сузиш, баскетбол бўйича баҳслашдилар. Бундай мусобақа-

лар соғлиғини мустаҳкамлаш билан бирга улар ўртасида дўстлик, бирдамлик туйғуларини шакллантириш ҳам хизмат қилади.

Шахло НАРЗИЕВА,

Навоий вилоят маданият ва спорт ишлари бошқармаси бўлим бошлиғи

Жорий йилнинг олти ойида қишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги қонунлар ижроси юзасидан 15 та текшириш ўтказилиб, натижа-си кўра 91 киши қонунбузи-лишга йўл қўймади ҳақида огоҳлантирилди. 1 та жиноят иши қўзғатилди. 2.774.000 сўм зарар айбдорлар томонидан ихтиёрий равишда тўланишига эришилди.

Судга 1.040.000 сўмни унди-

Шу йил 9 майда, яъни Хотира ва Қадрлаш кунини очлаган «Хотира майдони» навоийликларнинг муқаддас зиёратгоҳи.

рий иш қўзғатилди.

«Қосим ота» фермер ҳўжали-ги раиси И.Шарипов туман про-куратураси 2006 йил—30 майда ариза билан мурожаат қилиб, Т-4 маркали шахсий тракторини «Талбиркор» фермер ҳўжалиги-нинг раиси И.Ҳамроев ва укаси Ҳ.Ҳамроевлар 2005 йил феврал ойида бир неча кунга олиб, ора-дан бир ой ўтса-да қайтариб бер-маганликлари, кейинчалик маъ-

воғарликка тортилди. Корхона ва ташкилотларга етказилган 2.102.000 сўмлик зарар ундирил-ди, 6.347.000 сўмлик зарарни ундириш ҳақида судга 72 та даъ-во аризаси киритилди.

Туман прокуратураси Ўзбе-кистон Президентининг 2002 йил 25 январдаги «Аҳолининг ижти-моий ҳимояга муҳтож қатламла-рини аниқ йўналтирилган тарз-да қўллаб-қувватлашни кучай-

Қонун устуворлиги — асосий мезон

Қизилтепа Навоий вилоятидаги инфратузилма жиҳатидан энг қўлай ҳудуд ҳисобланади. Аҳоли сони бўйича ҳам олдинги ўринда, бу ерда 120.100 киши истикомат қилади.

Туманда минглаб кичик ва ўрта бизнес субъектлари иш олиб бораёпти. 5 та банк муассасаси мижозларга хизмат кўрсатмоқда.

41 та таълим, 42 та давлолаш муассасаси мавжуд. Туман иқтисодиётининг асосий йўналиши бўлмиш қишлоқ ҳўжали-да қонунийлигини таъминлаш ва ҳўжалиқ юритувчи субъектларнинг ҳўқуқларини ҳимоя қилиш борасида туман прокуратураси томони-дан маълум ишлар амалга оширилди.

риш ҳақида 18 та даъво аризаси киритилди.

Яна бир муаммо иш ҳақининг вақтида тўланмаган-лиги масаласидир. Масалан, банклар томонидан механизатор ва чигит экишда қатнашган иш-чиларга иш ҳақи тўлиқ тарқа-тилмаганлиги аниқланган. Жум-ладан, «Урганчи мстеорит МТП» механизатор ва ишчиларига аванс тариқасида «Пахтабанк»нинг ту-ман филиалидан 2006 йил 23 мартда 390.000 сўм ажратилган бўлса-да, бу пул бошқа ишчи-ларга берилган. Шундай ҳолатта «Сўфийе тхсервис»да ҳам йўл қўйилган. Мазкур ҳолатлар юза-сидан корхона раислари ва бош ҳисобчиларига нисбатан маъму-

лум бўлишича, кредит олиш учун сохта ҳужжатлар тузиб трактор-ни ўзиники қилиб кўрсатиб банкка топширганликларини кўрсатиб, тракторни қайтариб олишда ёрдам беришни сўраган.

Прокуратура ўтказган суриш-тирувда бу ҳолат тасдиқланиб, туман техника назорати инспек-цияси мансabdорларига нисба-тан жиноят иши қўзғатилди.

Шу йилнинг олти ойи даво-мида фуқароларнинг ҳўқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш юзасидан 24 та текшириш ўтқа-зилди. Аниқланган қонунбузи-лишлар юзасидан 8 та жиноят иши қўзғатилиб, 35 киши инти-зомий, 85 киши маъмурий жа-

тириш чора-тадбирлари тўғри-сидаги фармони ҳамда Вазир-лар Маҳкамасининг 1996 йил 10 декабрдаги «Болали оналарни ижтимоий қўллаб-қувватлашни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори юзасидан ўтказган текширишда ҳам бир қатор қонунбузилишлар фош этилди. Масалан, фуқаро туман тиббиёт муассасалари бирлаш-масида қоровул бўлиб ишловчи А.Ахоров «Сўфийе» маҳалла фу-қаролар йиғинига сохта ҳужжат тақдим этиш йўли билан ноқо-нуний равишда 181.706 сўм на-фақа олишга эришган. Ушбу ҳолат бўйича жиноят иши қўзға-тилиб, жазо муқаррарлиги таъ-минланди.

Умуман, кучли давлатдан куч-ли фуқаролик жамияти сари қадам-бақалам бораётган экан-миз, фаолиятимизда қонун ус-туворлигини таъминлаш асосий мезонга айланган.

Зафар РИЗАЕВ,
Қизилтепа туман прокурори

Қизилтепа туман прокурори З.Ризаев, катта ёрдамчиси Ҳ.Нур-матов ва ёрдамчиси Б.Бозоровлар билан муҳим масалалар устида маслаҳатлашмоқда.

Ёшлиқ — шижоат демакдир

Ҳақиқатан ёшлиқ инсон умри-нинг энг шижоатли давридир. У қизқичувчанлик ва ҳис-туйғуларга берилувчанлик билан кечади, дунё-қараш шаклланиб, касб-кор эгал-лашга интилиш кучаяди. Шунинг учун у энг масъулиятли давр ҳисоб-ланади.

«Қамолот» ЁИХнинг вилоят, ша-ҳар ва туман кенгашлари ёшлар ўртасида ҳўқуқбузарликларнинг олдини олиш, гиёҳвандлик ва тер-роризмнинг ёмон оқибатларини тушунтириш мақсадида маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиб ке-лишмоқда. Спорт мусобақалари ташкил этилаёпти. Ёшларга хос шижоатни эзгу ишларга йўналти-ришга хизмат қилувчи бундай иш-лар самарасини бермоқда, албат-та.

Шу йилнинг 19 январ ва 2 фев-рал кунлари «Қамолот»нинг Қизил-тепа туман кенгаши «Саломатлик — туман бойлик» мавзусида мак-таб ўқувчилари ўртасида гиёҳванд-лик, ичкиликбозлик ва ОИТСнинг оқибатини акс эттирувчи расмлар конкурси ўтказилди. Унда 150 на-фар ўқувчи қатнашди. Фолиблар эсдалик совғалари билан тақдир-ланди.

Вилоятимиздаги ҳарбий қисм-лар билан ҳамкорлик яхши йўлга қўйилган. Навоийдаги меҳрибон-лик уйининг 8 нафар тарбияланув-чисининг ҳарбий қисмга келиб, аскарлар ҳаёти билан танишиши учун шароит яратиб берилди. Тар-бияси анча оғир бўлган ушбу бола-лар билан шўхбатлашиб, орау-ис-

таклари билан қизқидик. Уларнинг ҳарбийликка қизқишини билиб олганимиздан сўнг шу ишга ки-ришдик.

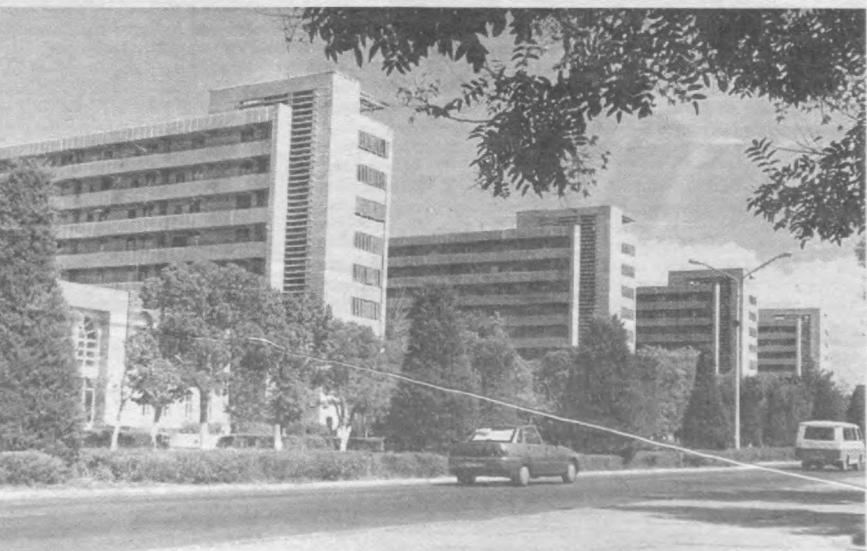
Феврал ойида ҳўқуқни муҳофа-за этувчи органлар билан ҳамкор-ликда бозорларда «Усмирлар» рей-дини ўтказдик. Мақсадимиз арава-кашлик ва савдогарлик қилиб юр-ган болаларни мактабга қайтариб эди. Рейдда ўйлаб ёшлар мактабга ҳам бормай шу ишга киришиб кет-ганлиги маълум бўлди. Бунинг са-баблари турлича. Рейддан сўнг бир қатор ўқувчилар мактабга қайтди.

«Гиёҳвандлик йўқлик сари йўл». Навоий шаҳридаги 16-мактабда ташкил этилган семинар мавзуси шундай эди. Унда Навоий шаҳар прокуратураси, саломатлик маркази ва бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этдилар.

8 апрел кунин Нурота туманининг Чўя қишлоғида «Ёшлар гиёҳванд-ликка қарши» шиори остида кураш мусобақасини ўтказдик. Мусобақа ёшлар учун ҳам, катталар учун ҳам спорт сайлига айланди. «Қамолот»-нинг вилоят ва туман кенгашлари, бир қатор ташкилот ва фермер ҳўжаликлари, тадбиркорлар бут-тадбир ҳўмийлик қилдилар.

Ўтган йили шаҳар ва туман про-куратуралари билан ҳамкорликда меҳнат ярмаркалари ўтказилиб, юзлаб ёшлар ишга жойлаштирил-ди. Жорий йилда ҳам бу каби иш-ларимизни давом эттирамиз.

Жаҳонгир САРИМСОҚОВ,
«Қамолот» ЁИХнинг Навоий вилоят кенгаши раиси

Навоий шаҳридаги Халқлар дўстлиги шоҳ кўчаси.

Санъат асари чақмоқ, мушак, камалак сингари
лаҳзани обод қиладиган умри қисқа, маъзи пуч
ғўзаллик эмас, балки абадиятни безайдиган, маъ-
зи тўқ ғўзалликдир.

Абдулла ҚАҲҲОР

Музыка психологик ва эстетик таъсир ўтказиш жиҳатидан санъатнинг бошқа турларидан устун туради. Она алласидан бошланган музыка инсоннинг бир умрлик ҳамроҳига айланади. Кўпгина энциклопедиялар, инсон руҳияти ва кечинмаларига бағишланган китобларда ёзилишича, боланинг музыкага муносабати ота-онанинг тарбиясига боғлиқ бўлар экан.

XX асрнинг 60-йиллари охири —

70-йилларнинг бошларида ўзбек миллий кўшиқчилигига мумтоз йўналишдан фарқли бўлган эстрада йўналиши кириб келди. «Ялла», «Наво», «Садо», «Оригинал» каби гуруҳлар фаолиятини шу даврдан бошлаган. Ҳозир асосан замонавий кўшиқлар ижросига катта ўрин берган миллий эстрадамиз янги йўналишлар билан бойимокда. Шу билан бирга кенг аудитория ўртасида баҳо-мунозара ва танқидга сабаб бўлаётти.

Ушбу мақолани ёзишдан аввал жамоат жойларида бўлиб, ёши, касби турли хил бўлган одамлар билан замонавий кўшиқчилик тўғрисида гаплашдим. Улар орасида эллик ёшлардаги аёлнинг гапи мени анча ўйлантириб қўйди: «Кенжа қизим мактабда ўқийди. Бир кунни нима дейди денг. «Ойижон, мен сизни шунчалик ҳурмат қиламанки, ёқмасам ҳам маком, оғир ашуларингизни эшитаман».

Бир қарашда қизалокнинг гаплари жуда содда, лекин нима учун инсон ўзининг энг оддий эҳтиёжларини қондира олмагани керак? Нима учун баъзи катталар ёшларнинг замонавий йўналишдаги кўшиқларини севиб тинглашидан бунча хавотирда?

Бу каби саволларга ҳар ким ўзгача жавоб бериши мумкин. Мен замонавий кўшиқларнинг жамоатчилигимизга таъсири ҳусусида озмоз бўлса-да билиш мақсадида қирқдан ортқ одамлар орасида сўровнома ўтказдим. Маълум бўлишича, 20 ёшлар атрофидаги тенгдошларимнинг аксарияти Шохрух, Райҳон, Лола каби ижодкорларнинг кўшиқларини хуш кўришар экан. 20-30 ёшли қордошларимиз замонавий эстрада артистлари билан бирга О.Назарбеков, Ю.Усмонова, О.Мадалиев ижодини яхши кўришар экан. О.Отажонов, К.Раҳимов, Б.Ҳамдамов, Ш.Жўраев ёшлар 40 дан улуг бўлган кишиларнинг сеvimли кўшиқчилари экан.

Ушбу маълумотларни келтиришдан мақсад, кўшиқ танлаш қисман тингловчининг ёшга боғлиқ деган фикрни тасдиқлашдир. Шунингдек, бу инсон тарбияланган муҳитда санъатга бўлган муносабат, кишининг савиясига боғлиқлигини ҳам унутмаслик лозим.

Инсон табиати ўттиз ёшгача ўзгарувчан бўлади. Ёшга ёш кўшилиб бориши билан инсонни ўраб турган олам ўзгача тус ола бошлайди. Ҳар бир киши ўзи учун қатъий ашаш тарзини яратди.

Назаримизда, замонавий кўшиқчиликдаги вазиятни айтиш шу позициядан туриб баҳолаш тўғриси бўлади.

Миллий эстрадамизда поп, рэп ва яна бошқа замонавий йўналишдаги музыка ҳамда кўшиқлар сони

тобора ортиб бормокда.

Янги кўшиқларда учрайдиган, санъат учун зарур бадиийлик хусусиятига эга бўлмаган «анҳор бўйида танишганмиз, муздаймоқ еб кетидан «Тархун» ичганмиз», «хулавотти Марио, дам овотти Марио», «лабларини бўяган найнов» каби жумлалар катта ёшдагиларга ёқмаслиги, асабга тегишли табиий. Бироқ бу каби кўшиқларни ёшлар севиб тинглайдилар.

Бу ҳақда мутахассислар нима дейди?

Рустам АБДУЛЛАЕВ, Ўзбекистон бастакорлар уюмаси раиси, санъат арбоби, давлат мукофоти соғириндори:

— Музыка инсоннинг интеллект, ёшига боғлиқ ҳолда танланади. Интеллектинг уч асоси мавжуд:

- 1) генетик, яъни инсоннинг келиб чиқиши, қадимий илдишлари, ота-боболари;
- 2) маориф;
- 3) маънавий ва маданият асослари.

Музыка маънавий, маданий-маърифий асосларнинг бир қисмидир. Музыка дунёси жуда мураккаб. Энди ривожланиб келаётган боғча болаларига табиат, гуллар, ўйинчоқлар, дўстлик, ота-она, ватан мавзусидаги ашулалар ёқади. Куч-қувватга тўлиб турган ўттиз ёшгача бўлган инсонларга эса етми, орау-умидларни тараннум этувчи музикалар яқинроқ. Инсон ёши ўлғайиб бorganи сари реал ҳаётга яқин кўшиқларни кўпроқ тинглайди.

Эстрада ҳақида гапирадиган бўлсак, унинг асил маъноси сахнадир. Саҳнага чиқиб санъатини намойиш этган кишилар эстрада артисти деб аталади. У профессионал бўлиши шарт. Саҳнага чиққан хонанданинг ортиқча сўз айтиш ёки ҳаракат қилишга ҳаққи йўқ. Афсуски, кейинги пайтларда ёш хонандаларимиз қаторида таниқли кўшиқчиларимиз ҳам сахна маданиятини унутиб қўйишяпти.

Биласизми, бизда ҳамма нараса етарли. Минтақада ҳеч бир маънавий бизчаллик йўқ тарихга, қадимий ўф-одатларга, қадриятларга, маданий меросга эга эмас. Биз фақат ақлий меҳнат қилишга, ўз устимизда тинмай изланишга ўрганишимиз керак. Санъатда ҳам талаблар худди шундай.

Санъат доимо ривожланиб, янгиликни бориш хусусиятига эга. Охириги 15 йил мобайнида мамлакатимизнинг бастакорлик санъати юзга яқин профессионал бастакорлар билан бойиди. Бу ўзбек санъатининг улкан ва жиддий ютуғидир.

Ҳозирги кунда эстрадамизда пайдо бўлаётган турли замонавий йўналишлар ёшлар учун кўпгина

танқидларда айтилаётгандай зарарли эмас. Бироқ, жaxon эстрадаси тажрибасидан оқилона фойдаланиш лозим. Менимча, эътиборни кўпроқ миллий эстрадамизга кириб келаётган ҳаддан зиёд очик кийиниш, англис-елип ҳаёт кечирини тарғиб қилувчи видеоклипларга ва умуман ёшлар онгига салбий таъсир кўрсатувчи ҳар қандай жиҳатларга қаратиш керак.

Яқинда «Хуррият» газетасида чоп этилган «Кўшиқчиликми ёки лўттибозлик?» мақоласида рэп ижрочилари қаттиқ танқид қилинган. Назаримда, муаллиф А.Эшбой баъзи кўшиқ матнларини таҳлил қилишда эмоцияга берилган.

Мавзунини янада кенгроқ ёритиш мақсадида соҳа мутахассисининг фикрларини мақола учун зарур деб билганим сабабли, «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси раисининг ўринбосари Ўйдош НОРБЎТОВА муурожаат қилдим.

— «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмасининг фаолияти нимагадан иборат?

— «Ўзбекнаво» кўшиқчиларга ижодий фаолиятига асос бўлувчи махсус руҳсатномалар бериш, концерт, кўрик-танлов, тақдирот маъросимлари ўтказиш, виолетлар, чет элларга гастрол уюштириш каби вазифалар билан шуғулланади. Бирлашмада ҳар икки ҳафтада ҳақ бастакорлари ва шоирларидан таркиб топланган 19 кишидан иборат ижодий кўмаклашувчи вакиллар гуруҳининг йиғилиши ўтказилади. Улар лицензия олмақчи бўлган ижодкорларни 8 та кўрсаткич бўйича баҳолайди. Ҳозиргача республика бўйича 1500 та хонандага уч ойдан бир йилгача муддатга белгиланган махрум руҳсатномаларни топширганмиз.

— Саҳнага чиқиб ижодини намойиш этмоқчи бўлган хонандаларга қандай талаблар қўйилади?

— Бадиий кенгаш томонидан асосан кўшиқнинг музикаси, матни, савиясига, қолаверса, кўшиқчининг ижро маҳорати, сахна маданиятига қатъий талаблар қўйилади. Афсуски, ҳозирги ҳечда тахминимизча 5000 га яқин хонанда лицензиясиз фаолият кўрсатмоқда.

— Гарб кўшиқчилиги йўналишларидан поп, хип-хоп, рэп йўналишлари мамлакатимизда ривожланиб бораётганига муносабатингиз қандай?

— Албатта, эстраданинг ҳар бир жанри ривожланиши керак. Лекин кўр-кўрона гарб музикасини олиб, унга битта-яримта сўз қўйиб ижро қилиш нотўғри. Ҳар бир йўналишда миллийлик элементлари бўлиши керак. Айнан рэпга келадиган бўлсак, у ҳозир ёшлар орасида энг оммалашаётган йўналишлардан бири. Рэпперлар ҳам аста-секин

кўпайиб, улар ичида муваффақиятга эришаётганлари талайгина. Ушбу йўналишда кўзга ташланаётган муаммолардан бири кўшиқ матнидир. Кўп рэпперлар кўшиғида нима дейганини ўзи билмайди. Эътиборни шундай муаммоларни бартараф этишга қаратсак, бу йўналишда ўз услубимиз яратилса ажаб эмас.

Шу ўринда ёш ижодкорларимиз яна бир муҳим жиҳатга эътибор беришларини сўрадим. Менимча, хонанда ўзи шевър ёзиб, унга ўзи музика басталаб ижро қилишдан узоқроқ бўлиши керак. Чунки бу жараён юксак қобилиятни ва профессионализмни талаб қилади.

— Яқинда «Хуррият» газетасида эълон қилинган ва асосан рэп ижрочилари танқид қилинган «Кўшиқчиликми ёки лўттибозлик?» мақоласида «Ўзбекнаво»нинг бадиий кенгаши фаолияти ҳақида аччиқ гаплар айтган. Бунга нима дея оласиз?

— Танқидга тўғри қараш керак. Бу мақоладан биз ўзимизга керагини олдик. Лекин ижодда эркинлик бўлмас экан, у ривожланмайди. «Ўзбекнаво»нинг хонандаларини юз фоиз назорат қилиш имкони йўқ. Шунга қарамаддан хонандалар ўртасида кенг қамровли тушунтириш ишларини олиб бораёламиз.

Лицензиясиз фаолият кўрсатаётган шахсларни маъмурий ёки жиноий жавобгарликка тортиш ҳуқуқи бериш йўқ. Бирлашма фақат тавсиялар бериши ёки тегишли органга муурожаат қилиши мумкин. Қолаверса, лицензия олган хонанда шартномада белгиланган талабларни бажармаса, уни руҳсатномадан махрум этишимиз мумкин.

Сўхбат давомида керак бўзи қайта-қайта ишлатилганидан ҳақиқатан ҳам бу соҳада талай ислохотларни амалга ошириш кераклигига амин бўлдим.

Нима учун ёшлар рэп йўналишидаги кўшиқларни севиб тинглашади? Умуман шоу-бизнес ҳақида уларнинг фикри қандай?

Жалолиддин САЪДИНОВ, «Мазорид» газетасининг муҳбири, 20 ёшда:

— Газеталарда замонавий кўшиқлар тўғрисида кўп ёзишяпти. Эътиборни кўпроқ матнга қаратиш лозим деган фикрга қўшилмайман.

Одамлар кўшиқни фақат ҳаётий сабоқ ёки билим олиш учун эмас, балки ҳордиқ чиқариш учун эшитишади. Мен шундай тингловчилар сирасига қираман. Маромига етказиб қўйилган рэп ёки рок йўналишидаги кўшиқларни тинглаганимда маза қиламан.

Рэпперлик, хип-хоп ижрочили-

рини санъаткор дейиш нотўғри. Бунини мен уларни камситиш маъносига айтмаётганим йўқ. Улар шоу-бизнес вакиллари. Кўшиқларида ҳақоратли ёки бирор кишининг шахнига тегадиган ёмон сўз айтишмасам бу йўналишни ҳам ривожлантириш мумкин.

Замонавий шоу-бизнес ёшларга нимадир бераётти. Салбий томонлари ҳам кўп, лекин уларни бартараф этиш ўрнига замонавий эстрада йўналишини чекаб қўйиш нотўғри бўлади. Бундан ташқари замонага мослашиш ҳар бир ёшнинг хоҳиши. Ёшлар янгиликка ўч бўлганлиги боис уларнинг эҳтиёжлари шундай кўшиқлар орқали қондирилаяпти.

Иброҳим МУҲАММАД, Шаҳрисабз шаҳридан, ёзувчи, 46 ёшда:

— Адабиётда шундай гап бор. Мана шу чақа (хўнтагадан танга олади) қўлдан-қўлга ўтиб кетаверса, сийқаси чиқиб кетади. Замонавий кўшиқлар пок туйғулар, яъни севиш-муҳаббат, ота-онага бўлган ҳурмат, ўзаро муносабатларга салбий таъсир кўрсатмоқда. Музикадаги бир хиллик, маъносиз кўшиқлар кўпайиб кетаяпти. Фарзандлар севиб тинглашади, эътибор билдирсам, «сиз тушунмайсиз-да» деб қўйишади.

Жаҳонгир, Тошкент шаҳридан, қўқуқшунос, 25 ёшда:

— Бугунги кунда мамлакатимиз ОАВда замонавий эстрадамиз вакиллари танқид қилинган мақолалар кўпайиб кетди. Ҳатто маҳоратли ва тажрибали журналистларимиз ҳам бу жараёнда четда эмас. Миллий шоу-бизнесимизда муаммолар талайгина ва бу барчага яхши маълум. Бироқ бугунги кунда ечимини қўлга олиш мумкинроқ муаммолар ҳам борлигини унутмаслигимиз керак. Қолаверса, танқид қилинганда фақат ёмонлик эмас, балки муаммоларнинг ечимига қаратилган тақдирлар ҳам берилса, менимча, тўғри бўлади.

Назаримда, бугун айниқса кўп танқид қилинаётган кўшиқ матнлари унчалик ваҳима қилаётган даражада эмас. Ёшларимизда бемаъний шеърдан мағнотилиш ажратиб олиш учун ақл-идрок етарли. Бунинг устига енгил-елли кўшиқларнинг оммалашishi асосан шўх музика ҳисобланади. Шу сабабли улардаги сўзлар ёшларга салбий таъсир кўрсатадиган деган фикрдан йироқман.

Кўшиқчиларимизнинг хориж кўшиқларини кўчириб қўйлашларини жиноят деб биланам. Чунки биронинча мулкни ўғирлаган шахс ўрни деб ҳисобланади. Шундай экан, бошқа бир ижодкорнинг ижод маҳсулини ўғирлаб тингловчилар орасида ҳурмат қозонаётган баъзи «санъаткор»ларимизни нима деб аташ мумкин? Афсуски, бундай сохта ҳурматни қозонишга ҳатто айрим машҳур кўшиқчиларимиз ҳам бериб кетганлар. Тақлифим шўх, хориж кўшиқларини кўчириб қўйлаган (кўшиқ ўзбек тилида қўйилганидан қатъи назар) хонандаларимиздан тегишли ташкилот ўша кўшиқнинг асли заеми билан тузилган битимни талаб қилиши керак. Агар хонандалар ўртасида бундай келишув ёки шартнома бўлмаса кўшиқни кўчириб қўйлаган хонандани лицензиядан махрум қилиш ва теле-радиоканаллар орқали кўшиқ ҳақида видеокилипларнинг намойиш этилишини таъқиқлаб қўйиш лозим. Барча ривожланган мамлакатларда бу ҳолатни тартибга солувчи қонунлар мавжуд. Шу сабабли қўшқларни ижодкорларнинг ҳақини олиб берилаётган давлатимизда ҳам бундай ҳолатларга эътибор қаратиш даркор.

Дилноза УМАРОВА,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика
факултети талабаси

Жеффри Дамер Американинг Милуоки шаҳридаги қандолат фабрикасида ишларди. Бироқ кейинчалик инсоният тарихида унга тенг келадиган ваҳший йўқлиги маълум бўлади. 1991 йил июл ойининг иссиқ кечаларидан бирида ваҳимага тушган полициячилар кўз ўнгиде бунгача ҳеч қимнинг хабари бўлмаган даҳшатли саҳна намойён бўлди. Жеффрининг бир хонали ўйи чорасиз қурбонлар кулхонасига ўшарди. Тергов давомида аниқланган одамхўрлик аломатлари, шафқатсиз қотилликлар ва бошқа ёқа ушлашга мажбурлайдиган ваҳшийликлар бутун дунёни ларзага солди.

30 ёшли Жеффри Дамер 15 дан ортиқ кишининг ўлимидаги айбини бўйига олмаганига қарамадан суд олдида жавоб беришга тўғри келди. Суд қотилини қилишлари ақли нороасо шахснинг амалии ёки шафқатсиз кишининг пухта ўйланган ишчилигини аниқлаши керак эди. Мазкур суд мажлиси Америкада энг сенсацион процесс сифатида баҳоланган. Суд Жеффри айбдор деган хулосага

пайтда унинг ўлжаси қочишга мурасар бўлади. Кейинчалик Эдварде бу кўрсатмаларини суд мажлисида қайта бераётганида шунчалик кўркүвга тушадики, Жеффри тарафга қарашга ҳам хайкади.

Полициячилар рақия орқали маҳкама билан боғлиниб, Жеффри Дамер ҳақида қандай маълумот борлигини сўрашади. Маҳкамадан Жеффри 13 ёшли боланинг номунига тегишга қасд қилганлиги учун рўйхатга олинганлиги ҳақида хабар келди. Шундан сўнг Жеффрининг қўлига кишан солишади. Кейин Мюллер исмили полициячи ўйни кўздан кечира бошлайди. У музлатгини очиб кўркүндан бақириб юборади: «Е, тавба! Бу одам калласи-ку! Ярама!».

Жеффри Дамернинг жиноятлари фоти бўлди ва кетма-кет такрорланиб келатган қотилликларга барҳам берилди. Унинг қўлишлари бир-ма-бир фоти бўла бошлаганида Жеффри биринчи йил қотиллик қилмаётгани ва мурдаларни бўлаклашда тажрибага эга эканлиги маълум бўлди.

вий далилларни кўриб ваҳимага тушардилар. Бу манзарани кузатиб турганлар орасида ҳушидан кетганлар ҳам бўлган.

Жеффри Дамер зияли оилада тутилган. 18 ёшга тўлганида ота-онаси ажрашиб кетади. Шундан сўнг у бир ўзи яшай бошлайди. Уни таниганларнинг эсласича, Жеффри ёшлиликда жуда қизик хусусиятли бола бўлган. У клоунлар сингари барчани кулдирадди. Қизиги, асосан ақли нороасо кишиларни ўша-тиб бўлган яшай кўради. Жеффрининг синф раҳбари Жорж Канглинг кўрсатмасидан: «Жеффри жуда ювшо бола эди. Ҳеч қим билан яқин мулоқотга киришмасди».

ОДАМХЎРНИНГ ЎЛЖАЛАРИ...

1988 йилнинг 1 январидан 1991 йилнинг 15 июлига қадар Жеффри Дамер Милуокидаги уйда 14 дан 30 ёшгача бўлган 16 йигитни ваҳшийларча ўлдирган. Уқурбонларини асосан ўйку дори бериб, кейин бўғиб ўлдирарди. Баъзи йигитларга

Отаси ўғлининг бундай ваҳшийликларни амалга оширганига сира ишона олмаслигини, бироқ унинг айби исботланса жамият олдида фарзанди учун жуда қаттиқ уятда эканлигини ва бунинг учун кечирим сўрашини айтади.

1979 йили Жеффри армияга кетиб, санитар сифатида хизмат қилди. Уни тез орада Германиядаги базалардан бирига ўтказишади. Бунинг сабабини офицерлар очиб айтишмасда, сафдошларининг таъкидлашча, Жеффри спиртли ичимликларни кўп истеъмол қиларди. Тартибсиз аскардан эса уни тинчгина чет элдики базага ўтказиб қутулиш осон эди. Санитар сифатидаги хизмати Жеффрининг анатомия бораси-

ни тўхтатишлариға шама қилишган. Айни ўша пайтда Жеффрининг ўйидан яланғоч, қонга беланган ўспирин югуриб чиқади. Қўшнларнинг айтишича, ўшанда ўспирин нафақат яланғоч ва қонга беланган, балки ўйку дориси билан тўйдирилган ҳам эди. Жеффри полициячиларга бу бола у билан яшашини ва улар ўртасида тез-тез шунга ўхшаш жанжал бўлиб туришини тушунтиради. Бесоклобозлар билан шугулланишни истамаган полициячилар боланинг илтижосига эътибор беришмайди. Улар кетиши билан Жеффри лаослик 14 ёшли қочоқ Қонарак Синтхасомфони бўғиб ўлдириб, танасини бўлаклайди.

Суд ҳукм чиқаришидан олдин Жеффрига сўз берганида ваҳший қотил жабрланувчиларнинг яқинларидан кўзёш тўкиб кечирим сўрайди ва суд раисига «менга инсонлар ўлим жазоси тайинланган» деб ёлворади. Бироқ бу кўзбўйамчиликни қўйиллатадиган қотилининг наватбадгаги ўйни эди. Чунки Жеффри Висконсин штати қонунчилигида ўлимжа-

КЎРНИШИ ДАМЕР, БИРОК...

Дунё жиноят оламида шундай маняк-қотиллар ўтганки, уларнинг қўллаган ваҳшийона амалларини оддий киши хатто кумурскаларга ҳам қўлашга журъат этолмайди. Инсон барча жонзотлар орасида мукамал қилиб яратилган зотдир. Афсуски, у ўзига ваҳшийликни амал қилса, бу борада дунёдаги энг шафқатсиз йиртқичлар инсон билан тенглаша олмаслигига кўп марта гувоҳ бўлганмиз. Ушбу мақолада сўз юритиладиган Жеффри Дамер ҳақида гапирадиган бўлсак, ўз жиноятлари билан башариятнинг ваҳимага солган Чикитило қаби маняклар ҳам унинг ваҳшийликларини кўриб ёқа ушлашлари аниқ.

келиб, қотили узоқ муддатга (1070 йил) озодликдан маҳрум қилиш ҳақида ҳукм чиқарди. Суд маспахатчилари Жеффрига нисбатан берилган психиатрия экспертизаси хулосасини инобатга олиб ҳам ўтирмадилар. Хулосада айтилишича, қотил некрофилия деб аталувчи хасталикка дучор эди. Кўпчилик шу турдаги маняклар сингари Жеффри ҳам тўсатдан қўлга олиниди. 1991 йилнинг 22 июнида полиция ходимлари ўзига тегишли ҳудудни кўздан кечириётган вақтида уларга қараб югуриб келатган қўлларига кишан солинган қоратанли кишига қўзлари тушади.

ЖОНИНИ САҚЛАШ УЧУН ҚОЧГАН...

Бу Трейси Эдварде эди. У полициячиларга қўшни қавратда бир киши унинг юрагини ёмоқчи бўлгани ҳақидаги ғайритабиий воқеани айтиб берди. У жонини сақлаб қолиш учун қочиб қутулганда. Агар шундай қилмаганида балки одамхўрнинг наватбаддаги қурбонига айланиши аниқ эди. Икки тажрибали полициячи Эдварде билан бирга у айтган ўй томон йўл олишди. Улар кўп қаватли уйлардан бирининг ёнига келиб тўхтадилар. Подезд эшиги ёпиқлиги боис полициячилар Жеффрининг қўшниси-нинг қўнироғини босишди. Ким келганидан хабар толанган Жон Бэчелор подезд эшигини очди. Соат мили 23:25 ни кўрсатарди. Эдварде 213-хонадонни кўрсатиб, айни шу уйдан қочиб чиққанини айтди. Қўнироқни чапганларида эшикни ўрта бўйли, малла сочили, ўрта ёшдаги киши очди. Полициячилар тўзиб ётган ўйга киришлари билан бабдўй ҳудуди сезишди. Улардан бирининг қўзи плитадаги ёпиққоқ доғларга тушди. Полициячилар Эдвардедан бу уйда нима бўлганини айтиб беришини сўрашди. Жабрланувчининг айтишича, у ўй эгаси билан арзонлаштирилган буюмлар бозорида танишган. Ўй эгаси уни пиво ичиш учун ўйига таклиф қилган. Мехмон кетишга шайланганда эса Жеффри унга пичоқ тираб қўлига кишан солади. Бироздан сўнг ўй эгаси Эдварденинг бағрига қўлга тутиб унинг юрак уришини эшитиб, ҳудди транс ҳолатига тушаётганидан бўлади. Телбалавча у ёқдан-бу ёқда чайқалиб қандайдир қўшнларни хиргойи қилишни бошлайди. Айни шу

ДАМЕРНИНГ ЎЛЖАЛАРИ...

Суд-тиббий экспертлари ваҳшийлик ҳукм сурган хонадонда янги-янг фактларни аниқлаганлари сари бу ваҳшийликлардан хабар толанган баъзи кишилар кўркүв сабабли бу уйдан қўчиб кетишга мажбур бўлдилар. Уйдан топишган ёниги учун мўлжалланган, қислати тўлдирилган бочкада инсон танаси аъзолари бор эди. Қислати таъсирида деярли бутунлай эриб кетган қўл ва оёқ бўлак-лари ошхона шкафидаги идишдан топилиди. Идиш ёнида калла сўяқлари ва бармоқлар ҳам бор эди. Бундан ташқари Жеффрининг 15 нафар қурбонининг турли «харрохлик» экспериментлари олинган суратлар ҳам топилиди. Маняк қурбонларини ўлдириб, мурданни бўлак-лаб кейин қислатида эритган. Қотил ўлжаларини ўлди-

катта миқдорда наркотик модда бериб, қийналиб ўлишини кузатиб турарди. Ўлдирилганларнинг барчаси бўлак-лаб, тана қисмлари қислати тўлдирилган бочкада эритиларди. Ваҳший Жеффри баъзи қурбонларининг калла сўяқларини безатиб сақлаб қўйган. Баъзиларининг калла сўяқларини музлатгичдан, юраклари эса музохонадан топишган. Жеффри аксарият қурбонларининг гўштини ва юрагини истеъмол қилган. Суд мажлисида Жеффри қурбонлари сони бундан ҳам қўлигини, уни қизиктирган йигитларининг уйда ўлдирганини таъкидлаган.

ЙИРТҚИЧНИНГ ОТАСИ...

Хатто экспертлар ҳам инсоннинг бу қаби ваҳший бўлиб кетишига нима сабаб бўлишини айтиб бера

даги билимларини янада оширди. Жеффри ҳарбий хизматни тугатиб Огайога қайтганидан сўнг ишлари унча юришмади. 1982 йилнинг январ ойида Жеффри Милуоки шаҳрига, бувисининг ўйига қўчиб ўтади. Ўша пайтларда унинг ғайритабиий сексуал эҳтиёжлари ўйғона бошлайди. Кўп ўтмай у 13 ёшли болага нисбатан униси хатти-ҳаракат қилганликда айбланиб қўлга олинади. Бироқ иш судга чора бўлади. Иккинчи марта у суд томонидан ҳудди шундай қилиши учун айбдор деб топилади. Жеффри қилган ишдан пушаймонлиги ва бундан кейин ҳаётини ўзгартариши ҳақида фақат жамият учун фойда келтириши ҳақида ариза ёзади. Ўшанда 1988 йил эди. Суд Жеффрининг бунгача тўрт кишини ваҳшийларча ўлдирганидан бехабар эди. Аризаси инобатга олиниб, у 8 йилга озодликдан маҳрум қилинади. Жазо муддатининг 10-ойида ўзини яхши тутгани сабабли Жеффрини қамқондан озод қилишади. Энди у ҳар ой назорат полициясида суҳбатдан ўтиб туриши шарт эди. Икки йил давомида Жеффри билан ҳар ой суҳбат ўтказган полициячи Донна Честер қабулига келатган киши инсон тасаввурига сиймайидиган ваҳшийликларга қодир эканлигини сезмасди ҳам. Суҳбатларда у қизиклишлари, ҳаётида рўй бераётган қизик воқеалар ҳақида гапириб беради. Жеффри ўзини шу қадар тўғри йўлга қираётган ва қилган жиноятдан ўта пушаймон киши қилиб кўрсатардики, натижада у ойлик суҳбатлардан озод этилади.

Жазони ўташ муассасалари маъмуриятининг вакили Жо Сисловский таъкидлашча, Донна Честернинг локализацияда айбала бўлмади. Сабаби, Жеффри суҳбатларга доим ўз вақтида келарди. Бир йил давомида у икки марта суҳбатга келмаган. Бироқ бу ҳақда назорат полициясини олдиндан огоҳлантириб қўйган. Маълум бўлишича, Жеффри ишончасида ҳам намунали ходим хисобланган.

Жеффри Дамернинг иши кўрилатганида бир гуруҳ полициячи ходимларига нисбатан ҳам чора қўрилиган. Бир кун полиция маҳкамасига Жеффрининг қўшнларини устидан шикоят тушади. Қўшнларнинг аксарияти қора танлилар бўлгани боис полициячилар ўйга келиб қўшнларга «оқ танли йигитни таъқиб қилиш-

зоси йўқлигини яхши биларди. Дамер ўзининг узоқ давом этган «таъсирли» нуктида ўзини врачлар қўлига топширишга рози эканлигини айтди. «Мен экспериментлар учун мўлжалланган объект бўлишга тайёрман. Врачлар меннинг бўлиб миямин пухта ўрганиб чиқишсин ва инсоннинг махлуққа айланиши сабабларини аниқлашсин. Психиатрларга мени инсонларни ўлдир-ишга, қўйишга ва уларнинг гўштини ейишга нима мажбур этганини аниқлашда қўлимдан келган ёрдамни беришга тайёрман» дейди Жеффри.

ФБР УЧУН ҚўЛЛАНМА...

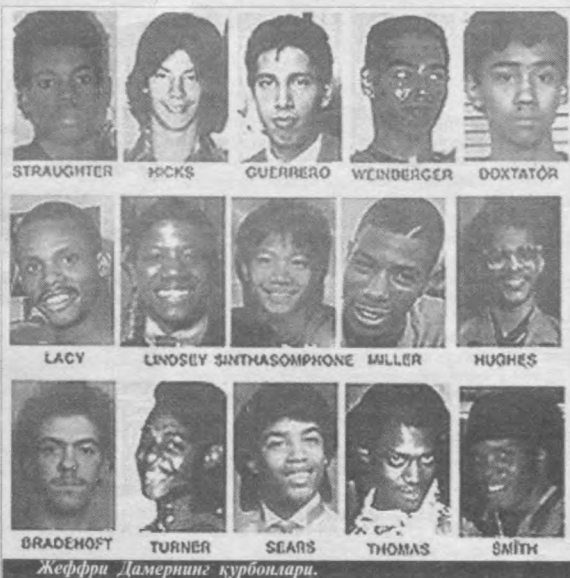
Суд мажлисидан сўнг шунга ўхшаш бошқа манякнинг ҳимоячиси Ричард Клинг шундай дейди: «Менимча, ҳеч қим Жеффрини нормал шахс деб айтишга журъат этолмайди».

Судда прокурор Майкл Макканн Жеффри хатто тажрибали ме-ди-кларни ҳам қалитишга қодир эканлигини таъкидлайди. Озодликда бўлган пайтда Жеффри бир неча бор ме-ди-кларни ўйқусизлик касаллигига дучорлигига ишонтириб қўчили ухлатиш воситаларини сотиб олишга рухсатномани қўлга киритган. Кейинчалик бу доридан жиноятларини амалга оширишда фойдаланган. Жеффри суд томонидан тайинланган махсус психиатрларни ҳам менсимай, уларнинг ёрдамидан бош торган. Демак, у барча қилмишларини била туриб, совуққонлик билан амалга оширган дейди прокурор Майкл Макканн. Жеффри Дамернинг жиноят иши ФБР академиясининг тингловчилари учун махсус қўлланмага айланди. Маняк-қотилларга қарши курашишга ихтисослашган агентлар учун ўқила-диган маърузаларда мазкур жиноят иши муҳим ўрин тутди.

ИНТИХО...

Жеффри Дамер унга тайинланган жазонинг 10 йилини ҳам ўтамади. 1994 йили у Кристофер Скарвер деган махбўс томонидан қаттиқ яраланди. Скарвер маняк-қотилининг бошига темир қувур бўлага билан урган эди. Инсоният тарихидаги энг ваҳший шахслардан бири шифохонага олиб кетилаётганида вафот этди.

«Internet» материаллари асосида
ТЕМУРБЕК тайёрлади

Жеффри Дамернинг қурбонлари.

Тирикчилик, рўзгор ташвишлари ҳамма-нинг бошида бор. Шу боис биз ўзбекларда бунчи нафақат оила бошлиғи бўлган ота ёки уй бекаси оша хис қилади, балки оиланинг қўлида иш келадиган ҳар бир аъзоси ўз меҳнати билан фаровон турмуш сари инти-либ яшайди.

Учқўприк туманида яшовчи Гавҳар Бердиева (исм-шарифлари ўзгартирилган) ҳам фарзандлик бўлмай туриб, оиласи бузил-ди-ю, ота-онасиникида ўтириб қолди. Нима бўлганда ҳам аёл қилишда, бирор ерда ишламай, ота уйда ўтираверишни ўзига эп кўрмади шекли, у ўтган йилнинг охири-ларида маҳалладаги бир гуруҳ қиз-жувонлар билан Тошкент вилоятига ишлагани жўна-ди. Аммо, соғлиғи ёмонлашиб қолгани ёки бошқа сабабми ҳар ҳолда ўн кундан кейин қўшини Ўзёзога билан уйига қайтмоқчи бўлишди. Қўйлиқ бозори ёнидаги автомо-биллар тўхташ жойидаги қирақаш машина-лардан бирига ўтиришди.

Ўзёзо қирақаш йилити — «Дамас» ру-сулми автомашина ҳайдовчиси Нозим Хуса-новни асваддан танириди. Чунки Нозим уларга қўшини қишлоқда яшарди. Шунинг учун дуго-налар бегонадан кўра унинг машинасига қочишди.

— Қардан келаяспизлар? — бир Ўзё-зога, бир Гавҳарга қараб сўради Но-зимжон.

— Ишлагани келгандик,
— жавоб берди Ўзёзо,
— лекин Гавҳарой—

нинг мазаси қочиб қолгани
учун уйга қайтаёلمиз.

— Майли, яна бир-икки
киши олсак жўнаймиз. Мен
ҳозир. Нозимжон шундай
деб бу ерда йилган бир
неча ҳайдовчи ва йўлов-
чиларнинг орасига қайта-
ди.

Бу маҳал соат миллири
18.00 дан ошган ва кунлар
қисқа бўлгани боис қуёш
ҳам ботай деб қолганди.
Табиики, бундай пайтда
қайси манзилга кетилиши-
дан қатъи назар йўловчи-
ларнинг қадамини тортила бошлайди. Ҳай-
довчимиз айтган ўша бир-икки кишининг
тезда учрайвермагани ҳам балки шундан-
дир. Нозим кўп ўтмай қайтиб келди.

— Бошқа йўловчи топилмади, ўзимиз
жўнайверамиз энди, — деди ҳайдовчи рулга
ўтираркан.

«Дамас» Фаргона водийси томон йўлга
тушди. Нозимжон йўл-йўлакай микхалар
билан, эски таниш бўлгани боис кўпроқ
Ўзёзога билан гаплашиб кетарди.

Маълумки, Фаргона водийсини мамла-
катимиз пойтахти ва бошқа вилоятлари
билан беголочи йўл Қамчиқ доводидан ўта-
ди. Шунинг учун ҳали у, ҳали бу томонга
қараб йўлга чиққан турли транспортлар
ҳаракати бир зум ҳам тинмайди. Фақат
қоронғу тушган, йўлнинг бу қисмида ўта
эктикторлик билан ҳаракатланиш талаб
этилади.

Ҳамроҳлар намозшомдан сўнг дово-
нинг тунели (тоғ ости йўли)га етиб келиш-
ди. Иккинчи тунелдан ўтишганда улар Но-
зимжон ва Ўзёзога таниш ҳайдовчи —
Азимжон Буваевага дуч келишди. Негаки,
Азимжон ана шу ерда ўзининг «Дамас»
машинасини йўлнинг четига тўхтайтиб, дам
олаётганди. Нозимжон билан Ўзёзо ма-
шинадан тушиб, унинг ёнига боришди.

— Қани, кетдик. Нега тўхтаб қолдингиз?
— деди Нозимжон у билан саломлашиб,
хол-аҳвол сўраган.

— Сизлар кетаверинглар. Мен ун кундан
буён ухлаганим йўқ, шу ерда қолиб ухлай-
ман, — дея тўхташининг сабабини тушун-
тирди Азимжон.

— Ундай бўлса, бу киши «Чағали» пости-
га сизга ҳамроҳ бўлиб кетаверади, — Ўзё-
зога широк қилди Нозимжон, — ҳар ҳолда
у ёқ-бу ёқдан гапириб кетса, уйқунгиз очил-
либ кетади. Гавҳарой иккимиз сизларни
ўша ерда қўтиб тураемиз.

Нозимжоннинг тақлифига Ўзёзо ҳам
рози бўлди. Бирок, Гавҳар нотаниш қимса
билан ёлғиз кетишдан ташвишланиб, Ўзё-
зога ёлғизроқ билдирди. Шунга қарамай
Нозимжон Ўзёзани Азимжон билан қол-

дириб, йўлида давом этди.

Қўнғилининг сезгирлигини қарангки, Га-
вҳарнинг ташвишланганича бор экан. Нега-
ки, бироз йўл босилгач, Нозимжоннинг
нияти ўзгарди.

— Гавҳарой, менинг ёнимга ўтиб олинг,
сўхбатлашиб кетамиз, — деди у аввалига.

— Гапирганим гапираверинг, шу ерда
ўтириб ҳам жавоб қайтараверман, — ҳў-
қолдан қизариб деди Гавҳар.

Бу жавоб ҳайдовчиники қониқтирмади. Ма-
шина бир чақиримча юргач, Нозимжон ма-
шинани йўл четига тўхтатди ва ўрта ўрин-
диққа ўтиб, Гавҳарга ёпишди.

— Войдод, — қўтилмаган тажовуздан
қўриб бақирди Гавҳар.

— Бақирма, бўлмаса ўлдираман, — энди
очик-ойдин таҳдидга ўтди тажовузор.

Шундай бўлса-да, Гавҳар унга жон-
жаҳди билан қаршилиқ кўрсата бошлади.
Аммо аёл киши эмасми, ожизлик қилди.
Инсонийлигини йўқотган Нозимжон унинг
кийимларини йиртиб ташлади. Лекин, ма-
шина йўл қисмида тургани боис, у «сир»и
очилиб қолганидан хавфсиради ше-
кли, рулга
ўтиб,

— Ўрталарингдиги ишга мени аралаш-
тирманглар, — деди-ю машинасига ўтириб,
бир зумда кўздан ўзлашди.

Нозимжон мана шу тариха шарманда-
ликдан осонгина қўтилган бўлса-да, бирок
ўзининг жирканч ниятидан ҳамон қайтма-
ганди. Шу боис, машинага ўтиришгач, яна
Гавҳарга тегажўқлик қила бошлади.

— Сизнинг ҳам қизингиз, менга ўхшаган
сингилларингиз бордир, — кўзида юм-юм
ёш билан илтиқоли гапирди Гавҳар, — улар
ҳам менинг аҳволимга тушиб қолса, нима
қилардингиз?

Афсуски, бу сўзлар ҳам беҳаё қирақаш-
нинг кўзини очолмади. У яна 15-20 дақиқа
шилқимлик қилгач, Гавҳарга шарт қўйди:

— Бу ҳақда ҳеч қимга «чўқ» этмасликка
ваъда бер. Акс ҳолда, акалингдан беш кун
бурун ўласан.

Шундан сўнг улар йўлда давом этишди.
Келишилган жойга етишганда, Ўзёзо бил-
лан Азимжон уларни қўтиб туришарди. Беш-
ўн дақиқалик танафусдан кейин Нозим-
жон ва Ўзёзо Азимжон билан ҳайрлашиб,
машинага ўтиришди. Йўл-
йўлакай Ўзёзо билан Но-
зимжон Азимжон ҳақида ал-
ланималарни гаплашиб ке-
тишди. Гавҳар эса бу маҳал
ўзини йиғидан базур тийиб
борарди.

Соат миллири тунги 11:00

машинани тоғ орасига элтувчи кичик
йўлдан ҳайдаб кетди. Бундан эса Гавҳар-
нинг ўтақаси ёрилаётди. Чунки тоғ ора-
сидаги қимсасиз жойда Нозимнинг
ҳозиргидан баттарроқ ҳаракатлар қи-
лишини тушунди-да:

— Машинангиз тўхтайтиб, орқага қайт, —
дея бор овози билан қичқирди у.

Бирок тоғ йўлининг ўнжир-ўнжирига қара-
майгази босаётган Нозимжон унинг сўзла-
рига парво ҳам қилмасди. Шунда Гавҳар
шаҳд билан эшикни очди-ю, юриб кетаёт-
ган машинадан ўзини ерга ташлади. Сўнгра
тура солиб, катта йўл томон югуриб кетди.
Табиики, бундай вазиятда оёқ-қўллари-
нинг тилинган, шилинганлари ҳам кўзига
қўринмади. Туртина-суртина катта йўлга
чиққан, тўхтамоқчи бўлиб рўпарадан кела-
ётган машиналарга қўл кўтара бошлади.

Тўрт-бештача машина Гавҳарнинг ишо-
расига эйтибор бермай ўтиб кетди. Аммо
орқароқда келаётган бир «Дамас» машина-
си унинг ёнига келиб тўхтади.

— Ёмон одамнинг қўлига тушиб қолдим.
Мени олиб кетинг, ажаҳон, илтимос, —
йиллаган қўйи ялиниб-ёлворди Гавҳар.

Ҳайдовчи қизни тинчлантириб, бўлган
воқеани сўради. Кейин эса уни ўтиргизиб,
машинасини юргизмоқчи бўлиб турганида,
тоғ йўлидан чиқиб келган Нозимжон маши-
насини унинг йўлини тўсди.

— Ҳа, Нозимжон, тинчликми? — сўради
Нозимжонга таниш чиқиб қолган ҳайдовчи.
Нозимжон эса унга жавоб бериш ўрнига
Гавҳарни ҳалиги машинадан туширмоқчи
бўлиб, қўлидан тортиди.

— Ажаҳон, тезроқ олиб кетинг, — яна
ялинишга тушди машина рулидан маҳкам
ушлаб олган Гавҳар. Нозимжон бўлса энди
ўзини оқлай бошлади:

— Бу қизнинг сал ақли заифроқ экан, —
деди «ақли заиф» қизни даст кўтариб, ма-
шинадан тушираркан, — икки марта маши-
надан тушиб-қочиб кетди. Уни ота-онасига
олиб бориб топишмасам бўлмайди.

Бу гапдан кейин ҳайдовчи осонгина
«йўл»дан чиқди.

дан ошганда машина Га-
вҳаройларнинг уйи ёнида тўхта-
ди. Гавҳар дарҳол уйга кириб, йўл ҳақини
олиб чиқиб берди. У «ҳамроҳ»и ва Ўзёзо-
ни қўзатиб, ҳовлига кирди-ю, ўқиб йиғлаб
юборди. Фарзандининг бу ҳолатидан ота-
она хангу манг бўлиб қолишди.

— Ҳа, она қизим, сенга нима бўлди?
Гавҳар уларга доводдаги воқеани ба-
тафсил гапириб берди.

— Нега ўша ифлос шу ерданингда менга
айтмадинг? — газабдан ўрнидан туриб ке-
тди Гофур ака.

Эртаси кун у бу хусусда ҳуқуқни муҳо-
фаза қилиш органига хабар берди.

Н.Хусанов аввалига айбига иқроқ
бўлмади. Лекин суд-тиббий экспертиза
хулосаси, жабрланувчи, Ўзёзо, ҳайдовчи
Расулжон ва Азимжон каби гувоҳларнинг
кўрсатмалари унинг айбини тўлиқ исбот-
лади. Жиноят ишлари бўйича Поп туман
судининг ҳукми билан у қонуний жазога
тортилди.

Маъжур жиноятда бир одамнинг айби
билан икки оила жабр кўрди. Яъни, ҳар
иккала оила аъзоларининг шаъни, қадр-
қимматига маълум маънода путур етди.
Айниқса, жабрланувчи Г.Бердиевага.

Ҳаётда инсоннинг энг хавфли ва яго-
на душмани мавжуд бўлиб, бу унинг
нафсидир. Ушбу жиноят тафсилотлари-
дан ҳам Нозимжон ўз нафсининг қули
эканилиги, аникроғи анчайин маънавий
қашшоқлиги маълум бўлади. Бу эса у
тарбия топган оиладаги маънавий-ахлоқий
муҳитнинг кўзгудаги акси эмас-
ми?

Хуллас, баднафслик кишига фақат у
фақат юзашувулик, хору зорлик олиб
келади, уни тубсиз жарлик сари етаклай-
ди. Буни Нозимнинг аччиқ қисматида
ҳам ҳис қилиш мумкин.

Равшанбек МУРОДОВ,
Поп туман прокуратурасининг терговчиси,
Хуршид СУЛТОНОВ,
журналист

Қўшни ҳовлида яшайдиган Нодирнинг
хе йўқ-бе йўқ уйлари ёнидаги дарахтни
кесаётганини кўриб, Малоҳат таажжубини
яширолмади:

— Вой, бу дарахтни нега чопаяспиз?
— Бу толини мен экканман, шунинг учун

кесиби ташлаётман, — дейди Нодир.
Малоҳат аслида оиласи билан бу уйда
вақтинчалик ижарада яшаётганлиги боис
қўшнига ортиқча даъво қилолмади. Фа-
кат:

— Майли, лекин уй эгалари келмасдан
аввал толга тегмасангиз бўлармиди? Биз-
га ҳам гап тегмасди, — деди.
— Ишингиз бўлмасин, тол меники. Уни
чошиб ташлаш учун бировдан рухсат сўра-
шим шарт эмас, — Нодир шундай дегани-
ча ҳовлида бақир-чақир қилаётган онаси-
га пичоқ олиб келишни айтди.

Хурсаной опа (Нодирнинг онаси) йўл-
йўлакай бақириб улар олдига келади. Да-
стлаб Хурсаной опанинг вазохатини кўрган
Малоҳат унинг қўлида пичоқ бор деб ўйлаб,
ўзини четга олади. Бу орада жанжал чиқа-
ди. Хурсаной Малоҳатнинг сочларидан
тортади. Оғриққа чиқолмаган Малоҳат
унинг юзидан тишлаб олади. Енгил тан
жароҳати олган Хурсаной касалхонага
ётқизилади. Малоҳат Юсупова устидан
эса жиноят иши кўзгатилади.

Юкорида эътиборингизга ҳавола этил-
ган воқеа юзасидан тергов иши олиб бо-
риш Уртачирчиқ туман ИИБ ТБ терговчиси
Абдухалис Пирназаровга юклатилди.

Ишни воқеанинг муфассал тафсилоти-
ни ўрганишдан бошлаган терговчи Мало-
ҳат Юсупова ва унинг турмуш ўртоғи Гул-
мирза Эшнӣёзовни терговга чақиради.
Улар бўлган воқеани батафсил гапириб
беришади. Савол-жавоб якунида тергов-
чи Абдухалис Пирназаров Малоҳатдан бир
оз муддатга ташқарига чиқиб туришини
сўрайди. Орадан кўп фурсат ўтмай Гул-
мирза Эшнӣёзов терговчи хонасидан чиқади. Эр-хотин
йўлда кетишаётганда Малоҳат:

— Терговчи бирон тайинли гап айтдим, — дея нажот
илинжида сўради.

— Терговчи 100 минг сўм берсаларинг ишни босди-
босди қилман деяпти.

Аслида терговчи билан Гулмирза ўртасидаги «са-
во» узокроқ давом этганди. Гулмирза терговчи талаб
қилаётган пулни беролмаслигини, унга 50.000, кўпи
билан 80 минг сўмгача бера олишини айтганди. Лекин
терговчи рози бўлмаганди.

Эртаси кун Абдухалис Пирназаров Гулмирзалар
яшаётган ҳовлига боради. Ичкаридан Малоҳат чиқиб
келади.

— Машинанинг бензини тугаб қолди. Аксига олиб
пул ҳам олиб чиқмабман. 20 минг бериб туролмайси-
ларми? — терговчи уй бекасидан сўради.
— Узур-а, ҳозир бизда бунча пул йўқ эди.

Бу жавобдан хавфсаласи пир бўлган терговчи уларни
эртага терговга боришларини тайинлайди.

Тергов кун эр-хотин «маслаҳат ошини пиширгач»,
ҳуқуқни муҳофаза қилиш органига боришади. Уларга
терговчи Абдухалис Пирназаров жазони енгиллатиб
бериш эвазига пора сўраганини айтишди. Ҳолатдан
воқиф бўлган ҳуқуқни муҳофаза қилиш ходимлари ўзаро
келишув жараёнини овоз тасмасига ёзиб олишни режа-
лаштиришади. Хуллас, пулни қаерда олиш ҳақидаги
келишувга биконан эртаси кун Гулмирза терговчи А.Пир-
назаров билан Уртачирчиқ тумани «Тошкент-йўли» кўча-
сида жойлашган «Автотеххизмат» бизнеси ёнида учра-
дилар. (ваҳоланки, бу пайтдаги икки кишининг ўртаси-
даги «келишув» ёзув тасмасига туширилган эди). Гул-
мирза терговчига келишилган пулни беради. Лекин
терговчига бу пуллардан фойдаланиш насиб қилмади.
А.Пирназаров пора олаётган вақтда кўлга олинди. Тер-
говчининг чап чўнтағидан махсус ишлов берилган 1000
сўм купорадаги бир даста пуллар олинди. Маъжур пул-
лардан «пора» сўзининг ёзилганлиги терговчининг ўзини
оқлашга бўлган уринишига йўл қолдирмади.

Халқимизда «қилмиш-қидирмиш» деган гап бор.
Юкорида келтирилган воқеа шу нақлнинг бежизга айтил-
лаштини исботлаб турибди. Айни пайтда жабрда-
ларни муҳофаза қилиши лозим бўлган «қонун ҳимоячи-
си»га ҳақли жазо тайинланди; 8 йилга озодликдан маҳ-
рум этилди. Эътибор беринг-а, 8 йил давомида қанча-
дан-қанча эзгу ишларни қилиш, фарзанд тарбиялаб,
маънавий баркамоллик даражасига етказиш мумкин.
Истардмизи, оранизда халқ ишончини суистеъмол қил-
майдиган ва энг муҳими ўз тақдирини бошқалар тақди-
ри билан ҳамохангликда кўрадиган инсонлар сафи кен-
гайсин.

Толиб КАРИМОВ,
Тошкент вилояти прокуратураси терговчиси

Мансабми ёки ваколат...

«РЖТ» телеканалнинг хабарига кўра, душанба кuni Юлия Тимошенконинг Украина олий радасидаги фракцияси аъзолари депутатлик мандатидан воз кечишларини маълум қилди. Маълумотларда айтилишича, мазкур фракция шундай ҳаракат қилишни «Наша Украина» блокига ҳам тавсия этган. Фракция баёнотида айтилишича, бундай кескин қарор президентнинг конституция асосида мамлакат парламенти тарқатиб юборишига туртки бўлиши керак. Бироқ, Тимошенконинг парламентдаги депутатлари сони 125 кишини ташкил этади. Олий радани тарқатиш ва қайтадан сайлов ўтказиш учун эса камда 151 депутат ариза ёзиши зарур. Бошқа фракцияларнинг кўпчилик депутатлари бундай қарорга рози эмасликларини билдиришапти. Уларнинг гапларига кўра, янгидан ўтадиган сайлов партияларнинг радада етарлича жой олишига салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Олдинроқ хабар берилганидек, Украина саноатчилар ва тadbirkorлар партиясининг парламентдаги депутатлари бундай қарорга рози эмасликларини билдиришган.

ЧЕГАРАДАГИ ҲАРБИЙЛАР

Грузия ҳамда Россия ўртасидаги расмий чегара бўлимиш Рок туннелининг шимолӣ томонида рус ҳарбий кучларининг бронетехникаси жамланди деб хабар беради «Независимая» газетаси. Шимолий Осетия раҳбари Таймураз Мамсуровнинг таъкидлашича, бу ҳаракатлар бекорга қилинмапти. Унинг гапига кўра, агар Грузия Жанубий Осетияга ҳужум қилса, танклар шу заҳоти Жанубий Осетия ҳудудига киритилади. Россия томони ушбу ҳудудда ҳарбий машғулотлар ўтказилаётганини ва мазкур техникалар машғулот тугагунча шу ерда қолишини маълум қилди. Режага кўра, машғулотлар давомида пидеа аскарлар,

махсус ҳамда чегара қўшинларининг Мамисон, Рок доволлари, Верхний Ларс ҳамда Нижний Зарамаг қишлоқларида ҳамкорликда иш олиб бориши кўзда тутилган. Ҳарбийлар жангари тўдаларни йўқ қилиш, уларнинг йўлларини ёпиб қўйиш, тинч аҳолини ҳимоя қилиш ҳамда тинчликпарвар кучларга ёрдам кўрсатиш тактикасини ишлаб чиқишапти. Грузия президенти Михаил Саакашвили мамлакат телеканалига берган интервьюсида ҳар бир давлат хоҳлаган жойида ҳарбий машғулотларни ўтказиши мумкинлигини айтиб ўтди. Бироқ, унинг фикрига кўра, бу ҳаракатлар халқаро ҳуқуқ нормалари чегарасидан чиқмаслиги лозим.

Очликнинг 16-кун

Ироқнинг собиқ президенти Саддам Ҳусайн ўз адвокатларининг ўлдрилиши муносабати билан очлик эълон қилган эди. Ниҳоят очликнинг 16-кун у госпиталга ётқирилди. Бу ҳақда яқинба кuni унинг иши бўйича прокурорлик қилган Жаъфар Мусавий «АФР»га маълум қилди. Ироқнинг собиқ президенти ҳамда у билан биргаликда суд олдида жавоб бераётган яна уч нафар шахснинг очлик эълон қилишига судда иш қўрилишидан буён уларнинг учинчи ҳимоячисининг ўлдрилиши сабаб бўлган. Саддам Ҳусайннинг учинчи адвокати 21 июн кuni ўлдрилган.

Муаммага муроа зарур

Саудия Арабистони ҳукумати АҚШга мурожаат этиб, Ливан-Исроил можаросини ҳал этишда кўмак сўради. Яқинба кuni Вашингтонда мамлакат ташқи ишлар вазири Сауд Файсал АҚШ президенти Жорж Буш ҳамда давлат котиби Кондолиза Райс билан учрашди. Учрашув чоғида Файсал Яқин Шарқ муаммосини ҳал этишда Саудия ҳукумати таклиф этаётган режани ўртага ташлади. Саудиялик дипломатларнинг таклифи олти банддан иборат. Унда қарама-қаршилик юз бераётган ҳудудда вазиятни барқарорлаштириш ва «Ҳизбуллоҳ» томонидан ҳибосга олинган аҳудий аскарларини Исроил қамқоқоналарида сақланаётган ливанлик маҳбусларга алмаштириш кўзда тутилди. Бундан ташқари, Файсал «Ҳизбуллоҳ» гуруҳини қуролсизлантириш бўйича илгари сурилаётган талабларни бекор қилиш, Исроил-Ливан чегарасини БМТ хавфсизлик кенгашининг доимий аъзолари бўлиши Хитой, Россия, Буюкбритания, АҚШ ва Франциянинг вақтинчалик юрисдикциясига бериш лозимлигини таъкидлаб ўтди. Саудия дипломатлари мазкур таклифларни хавфсизлик кенгашининг қолган тўрт аъзосига ҳам етказишни режалаштирган. Ўз навбатида Жорж Буш ушбу таклифлар АҚШга маъқул келмаслигини билдирди. Исроил бош вазири Эхуд Олмерт эса Германия ташқи ишлар вазири Франк-Вальтер Штайнмайернинг Ливан жанубига НАТОнинг тинчликпарвар кучларини жойлаштириш зарурлиги борасидаги фикрини қувватлади.

Яқин Шарқ можароси

АҚШ давлат котиби Кондолиза Райс Яқин Шарқда давом этаётган урушга зудлик билан барҳам бериш лозимлигини қайд этди. Мазкур баёнот унинг шу ҳудудга қиладиган ташрифи арафасида айтилди деб хабар беради «АФР» агентлиги. Ташриф давомида Райс хоним Исроил бош вазири ҳамда Фаластин мухторияти раҳбари билан вазиятни муҳокама қилади. Шундан сўнг Ливандаги муаммони бартараф этиш масалаларига бағишлаб Римда ўтказиладиган халқаро анжуманда иштирок этади. АҚШ маъмурияти юзага келган можаро сабабчилари деб «Ҳизбуллоҳ» ҳаракати, шунингдек Эрон ва Сурия ҳукуматини айбламоқда. Райс БМТ хавфсизлик кенгашининг шу масала борасидаги қарори икки этилишини талаб қилапти. Кuni кеча «НТВ» телеканали тарқатган хабарга қараганда, АҚШ давлат котиби йўналишига бироз ўзгартиш киритиб сафарни Ливандан бошлади.

ЧўКАЁТГАН КЕМА

Остида сузётган кема Япониядан Канадага йўл олган эди. Ҳозирча фалокат сабаблари ноаниқ. АҚШ қирғоқ кўриқчилари воқеа жойига учта вертолёт ва махсус самолёт жўнатишди, 200 метрлик кемадан одамларни эвакуация қилиш бироқ қийин кечаяпти. «Кугар Эйс» SOS хабарини яқинба кuni тунда жўнатган. Душанба кuni эрталаб фалокат жойига савдо кемаси етиб келган, бироқ унинг командаси кема чўкишининг олдини ололмаган. Дастлабки маълумотларга қараганда, экипажнинг бир аъзоси обғини сиңдириб қўйган, қолганларининг аҳоли қончарли. Ҳозир кеманинг барча экипажи унинг палубасида жойлашиб, кутарувчиларни кутаяпти.

Сешанба кuni Алеут ороллари яқинида «Кугар Эйс» юк ташувчи кемаси фалокатга учради, унинг бортида 22 экипаж аъзоси ҳамда 5000 та автомобиль бор деб хабар беради «АФР» агентлиги. Сингапур байроғи

Илк ташриф

Венесуэла президенти Уго Чавес расмий ташриф билан Беларусга келди деб хабар беради «РИА Новости» ахборот агентлиги. Ташриф чоғида Чавес Беларус президенти Александр Лукашенко билан учрашди. Икки томонлама мурожаат БМТ доирасида ҳамкорликни ривожлантириш, савдо-иқтисодий алоқалар ҳамда ҳарбий-техник ютуқлар кўриб чиқилди. Ташриф давомида Венесуэла раҳбари ҳарбий академияни ва тарихий-маданий мажмуани томоша қилди. Таъкидлаш керакки, икки давлат раҳбарлари илк бора юзма-юз мулоқот ўтказдилар.

Самолётлар арзонлашди

Россиялик тadbirkor Александр Лебелевга қарашли Миллий резерв корпорацияси Европанинг «Airbus» корпорацияси билан А320 ва А321 маркали 20 та самолётни сотиб олиш тўғрисида шартнома тузди. Шартноманинг умумий қиймати бир миллиард долларга яқин деб ёзади «Коммерсант» газетаси. Самолётларнинг олди-сотиш шартномаси Фарнбородаги авиакурғазма чоғида тузилган. Расмий каталогларга кўра, мазкур самолётларнинг нархи анча баяндан имзоланган шартноманинг умумий қиймати 1,4 миллиард доллар бўлиши керак эди. Бироқ, «Airbus» компаниясида юз берган иқтисодий инқироз ва самолётлар сотувининг камайганлиги уларни арзонроқ нархда сотишга мажбур қилапти.

Ҳақиқатнинг узун йўли

Журналистларни ҳимоя қилиш халқаро қўмитаси инсон ҳуқуқлари бўйича Европа судига мурожаат қилиб, «Московский комсомолец» газетасининг журналисти марҳум Дмитрий Холодовнинг ота-онаси берган аризани кўриб чиқиш жараёнини тезлаштиришни сўради. Мазкур даъво Россия ҳукуматига қаратилган деб ёзади «Коммерсант» газетаси. Гап шундаки, аризаларни оддий тартибда кўриб чиқиш учун марҳумнинг ота-онаси яна тўрт йил кутиши лозим бўлади. Утган йили Страсбург суди Юрий ва Зоя Холодовларнинг даъвосини қабул қилган. Унда фарзандларини ўлдирилишига оид жиноят иши қўрилишида процессуал норма ва консти-

туция ҳуқуқлар поймол этилгани, суд ва терговчиларнинг совуққонлиги баён этилган. Дмитрий Холодов бундан 12 йил аввал ёлланма қотил томонидан ўлдрилган. Шунча йил давомида унинг ота-онаси қотилларни топишни сўраб турли ташкилотларга мурожаат этишган. Жиноят иши бўйича гумон қилинган шахслар қотилликдан сўнг тўрт йил ўтган қамқоққа олинганлар. Бироқ, суд гумондорларни икки марта оқлаган.

Аэропортда карантин

«АР»нинг хабарига кўра, Лас-Вегас халқаро аэропортининг бир қисми карантин учун ёпилиди. Унга Денвердан келган самолётдаги ҳолат сабаб қилиб кўрсатилмоқда, 7 йўловчи ва 4 экипаж аъзосининг касаллиги аниқланди. Бир неча соат давомида касаллар ҳамширалар кўригиде бўлишди, уларнинг юклари, самолёт ичидиги буюмлар ҳам назоратдан ўтказилди. Авиакомпания мутаассадиларининг айтишича, касалларда мадорезиш ва чанқаш аломатлари кузатилган. Йўловчилардан бирининг журналистларга айтишича, Мексиканинг Канкун шаҳридан парвоз қилган лайнер тарқабда аммиак бўлган порошок билан тозаланган. Айни шу ҳолат касалликка сабаб бўлиши мумкин.

зотдан ўтказилди. Авиакомпания мутаассадиларининг айтишича, касалларда мадорезиш ва чанқаш аломатлари кузатилган. Йўловчилардан бирининг журналистларга айтишича, Мексиканинг Канкун шаҳридан парвоз қилган лайнер тарқабда аммиак бўлган порошок билан тозаланган. Айни шу ҳолат касалликка сабаб бўлиши мумкин.

Хизматдан бош тортган ҳарбий

АҚШ армиясининг катта лейтенанти Эрен Ватада Ироқда ҳарбий хизматни ўташдан бош тортганлиги учун ҳарбий трибунал олдида жазога кўрсатилди. Офицерга бирварақайига қатор айблар қўйилмоқда, уларнинг орасида буғирққа бўйсунмаслик ва раҳбариятни ҳақоратлаш айбловлари ҳам бор. Ватаданинг таъкидлашича, Ироқдаги вазият ҳақида ОАВ, китоблар ҳамда ушбу мамлакатдан хизмат сафаридан қайтган ҳамкасбларидан эшитиб кучли таъсирланган. Унинг айтишича, мазкур уруш «алдов ҳамда ноқонунийлик» билан кечмоқда. Ватада ўз раҳбариятига мурожаат этиб, Ироққа юрмаслигини сўраб, гуруҳ билан истефого қиқшини билдирган. Эрен Ватада АҚШ армиясига 2001 йил 11 сентябрдаги террорчилик ҳаракатларидан сўнг Афғонистондаги урушда қатнашиш учун хизматга кирган. Агар трибунал Ватадани айбдор деб топса, собиқ офицер етти йилга қамалиши мумкин.

Ироқнинг Киркук шаҳри суди биноси олдида содир этилган террорчилик натижасида 15 киши ҳалок бўлган ҳамда 50 га яқин киши яраланган деб хабар қилади «АФР». Маҳаллий полиция вакилла-

Суд биносига кўпуровчилик

ри ҳозирча портлатилган автомобил ичиде террорчининг ҳам бўлганини тасдиқлашмапти. Агентлик суратқашиниқ гапларига кўра, жабрланганларнинг аксарияти судьялар ва суд ёрға иш билан келган юристлар бўлган. Эслатиб ўтаемиз, бундан бир неча соат олдин Бағдодда содир этилган шу каби кўпуровчилик натижасида 32 киши қурбон бўлган. Икки теракт ҳам Ироқ ҳукуматининг миллий бирлик тиклашини жаратмаслигини бошланганини эълон қилганидан сўнг содир этилди.

Экспорт тўхтади

Туркменистон нефт-газ саноати ва минерал ресурслар вазирлиги 25 июлдан бошлаб Россияга газ етказиб бериш саккиз кунга тўхтатилганини расман маълум қилди деб хабар беради «РИА Новости». Туркман газининг вақтинчалик тўхтатилиши «Давлатобод-Дарьялик-Европа» газ қувурида олиб бориладиган таъмирлаш ишлари билан боғлиқ деб кўрсатилмоқда. Шунинг натижасида Туркменистондан экспорт қилинадиган газ ҳажми кунига 75-80 млн. куб-метрга камайди.

Internet хабарлари асосида Ш.КАРИМОВ тайёрлади

Ўтганларнинг охириати обод бўлсин!

Республика Бош прокуратураси жамоаси Республика Бош прокурорининг ўринбосари Комилжон Сафарович Исмоиловга волидаи муҳтарамаси

Ханифа аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Мамлакатимизда суд-ҳуқуқ соҳасида олиб борилаётган ислохотлар кўлами сўнгги йилларга келиб янада кенгайди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, жумладан, республика прокуратураси тизимига ошқоралик берилди. Тарғибот-ташвиқот ишларида янги қонунлар, уларга қиритилаётган ўзгариш ва қўшимчалар, шунингдек, суд-ҳуқуқ соҳасига доир янги қўлланмалар билан мунтазам равишда танишиб бориш муҳим аҳамият касб этади.

Ҳуқуқшунос олим билан учрашув

21 июл куни Ўзбекистон Бош прокуратурасида таниқли ҳуқуқшунос олим, юридик фанлар номзоди, доцент Зумрадхон Иноғомова билан учрашув бўлиб ўтди. Зумрадхон опа ҳуқуқшунослик фани ривожига катта ҳисса қўшган. Фаолияти давомида олим қатор илмий ишларга раҳбарлик қилган. У киши кўплаб илмий мақолалар, дарслик ва қўлланмалар муаллифидир. Шундай билим ва салоҳиятга эга шахс ҳуқуқни муҳофаза

қилиш органлари билан ҳамкорликда иш олиб бориши ходимлар маҳоратини оширишда катта аҳамиятга эга.

Учрашувда Зумрадхон опанинг қаламига мансуб учта китобнинг тақдимот маросими ўтказилди. «Жиноят процессида ҳукм, ажрим ва қарорларнинг қонунийлиги, асослиги ва адолатлигини текширишда суд назорати», «Дастлабки тергов ва жиноят ишини судда кўриш учун тайинлаш босқичлари-

да суд назорати» ва «Жиноят процессида суд назорати концепцияси» китоблари суд-ҳуқуқ соҳасида муҳим қўлланма бўлиши шубҳасиз. Чунки, ҳар бир соҳада аввал назария, сўнг амалиётга ўтлади. Зумрадхон Иноғомовага илмий изланишларида муваффақият тилаймиз.

Светлана ОРТИҚОВА,
Республика Бош прокуратураси бўлим бошлиғи

Тўйхат ўрнида

Ҳам сабоқлари

Прокуратура органларида қарийб 48 йилдан зиёд фаолият кўрсатган Маҳмуд Алимжонов шу кунларда 80 ёшин қаршиламоқда. Шодиёна кунлар арафасида у киши билан суҳбатлашдик.

— Маҳмуд ака, аввало сизни табарруқ 80 ёшингиз билан қутлаймиз. Айтинг-чи, ҳуқуқшуносликни танлашингизга қимдир сабабчи бўлганими?

— Аслида менинг биринчи мутахассислигим ўқитувчилик бўлган. 1941 — 1945-йиллари муаллимлик қилганман. Ҳуқуқшуносликни танлашимга акам сабабчи бўлган. Ўқитувчилик қилиб юрган кезларим кутилмаганда акам бедарак йўқолди. Уни топиш учун кўп ташкилотларга зир қатнаганимиз, сарсон бўлганимиз ёдимда. Аммо акам топилмади. Шундан сўнг ҳар бир инсон ўз ҳақ-ҳуққини яхши билиши керак деган ҳулосага келдим ва Тошкент адлия институтига ҳужжат топширдим. 1948 йили институтни тамомлаб, ҳозирги Ховос транспорт прокуратурасига ишга кирдим. 1949 йили терговчиликка ўтказилди. Кейинчалик Бобвут туман прокурорининг ёрдамчиси, Янгйер шаҳар прокуратураси терговчиси, Тошкент вилоят прокурорининг ёрдамчиси, вилоят прокуратураси тергов бўлими бошлиғининг ўринбосари, катта прокурор вази-
фаларида ишладим.

— Тажрибангиздан келиб чиқиб ёшларга қандай маслаҳат берган бўлар эдингиз?

— Ҳар бир ишнинг ўзига яраша машаққати, масъулияти ва роҳати ҳам бўлади. Бирон-бир жиноят фожиятига қўйилган ҳар қандай ишдан кўнглингиз тўлади. Иккинчидан, пок бўлиш керак. Ҳалол меҳнатнинг тағи роҳат бўлади. Учинчидан, масъулиятли ва садоқатли бўлиш керак. Мана шу уч тамойилга амал қилган ҳар қандай инсонни касбининг фидойиси деса бўлади. Худого шукр, шогирдларим кўп. Уларга доим маслаҳатларимни бериб келаман.

Маҳмуд аканинг узоқ йиллик ҳалол меҳнати ҳуқуқимиз тизимини томонидан муносиб баҳоланиб, «Шуҳрат» ва «Ғалабанинг 50 йиллиги» медаллари билан тақдирланган. Республикада қонунийликни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда ёшларни тарбиялашдаги меҳнати доим эътироф этиб келинаёпти. Биз у кишига узоқ умр, мустаҳкам соғлиқ тилаб қоламиз.

Г.АЗИМОВА суҳбатлашди

Турфа олам — турфа одамлар

ОИТС ва Ҳиндустон иқтисодиёти

БМТнинг маълумотига кўра, ҳозир Ҳиндистонда 5 миллиондан ошқ ОИТС билан касалланган фуқаро истиқомат қилар экан. Ҳинд тадқиқотчиларининг фикрича, агар инфекциянинг тарқалиши шу тарзда давом этса, бугунги кунда йилига 8 фойз деб ҳисобланаётган Ҳиндистоннинг иқтисодий ўсиш суръати 0,86 фойзга секинлашади. Яъни ички маҳсулот ишлаб чиқариш 0,55 фойзга камаяди. Улар ҳукумат томонидан бу ҳасталикка қарши курашга маблағ етарли даражада ажратилмаётганини алоҳида таъкидламоқдалар. Шу билан бирга инфекциянинг бу тарзда тарқалиши биринчи галда камбағаллар учун катта муаммо тугдиради.

Олимларнинг фикрига кўра, бу ҳолатдан чиқишнинг ягона йўли ҳукумат томонидан ОИТСга қарши кураш учун ажратиладиган маблағнинг кескин оширилиши ҳамда аҳоли ўртасида тарғибот ишларининг кенг йўлга қўйилиши бўлиши мумкин.

Маймуннинг мотоцикли ўғирланди

Бугунги кунда нималар ўғирланмайди дейсиз. Яқинда Улан-Уде шаҳрига гастролга келган қраснодарлик циркчилар ҳам шундай ҳолатни бошдан кечиришди деб хабар беради «Интерфакс». Ўғри ҳам келиб-келиб маймун хайдаши керак бўлган мотоциклга кўз олайтирибди. Бошқа бундай мотоцикл бўлмаганлиги боис цирк маъмурияти мазкур номерни бекор қилди. Сабаби оддий. Мотоцикл фақатгина маймун учун мўлжаллаб қайта ишланганлиги боис, уни катталар ҳам, болалар ҳам ҳайдолмайдилар. Ўғирлар тез орада буни тушуниб, мотоциклини қайтаришга мажбур бўлишди деган умид билан цирк маъмурияти ҳозирча милицияга хабар бермаган.

Тўрт оёқли ўғри

Нью-Йорк штати Пелэм шаҳарчасида истиқомат қилувчи оиланинг мушуги ўзига хос рекорд ўрнатди. Асосан қаровсиз қолдирилган богдорчиликка мўлжалланган қўлқопларни ўғирлаб келаётган Вилли лақабли бу мушук шу йилнинг март ойидан буён 20 тадан зиёд хонадонни қакшатган. Ҳайрон қоларли жиҳати шуки, у «коллекция»-сидаги қўлқоплар жуфт бўлишига ҳам аҳамият беради дея хабар тарқатди «Associated press» агентлиги.

Бундан ташқари Вилли бошқа ҳайвонлардан фарқли ўлароқ, кундузи, асосан шанба ва ақшанба кунлари овға чиқади. Бунга сабаб, айнан шу кунларда аксарият аҳоли кўнини богга ишлов бериш билан ўтказида. Мушугнинг қилишидан безор бўлган эгаси охири унинг олдида аркон тортиб, қўлқопларни илиб қўйишга ҳамда «Мушугим қўлқоп ўғирлайди. Илтимос, ўзингизникини олиб кетинг!» деб ёзиб қўйишга мажбур бўлди.

Ҳажвия

Шотурсун аканинг кейинги пайтларда юраги тез-тез санчаланган бўлиб қолди. Дўхтирга чикди. «Ортиқча вази юрак ишига кучли таъсир этаяпти, озинингиз керак», деди дўхтир. Шу-шу Шотурсун ака ҳар кун саҳар туриб кўчага чиқиб югуради, тўрт-бешта «дом»ни айланиб кезади. Югуриш одами ози-рармиш.

Кеча ҳам йўлакдан битта беш юз сўмлик топиб олди. Уйга қираркан хотинига мақтанди:

— Бунда қара, кўчадан беш юз сўм топиб олдим.

— Эрталаб вақтл турининг баракаси бор, дегангаимиз сизга, — деди хотини гўё югуришни эрига у маслаҳат бергандай.

— Қанақасига барака бўларкан?

Ахир мен озиш учун югурияман-ку, вази йўқотиш учун.

— Мана, вақтди турганингиз учун беш юз сўм топиб олдингиз. Агар сиздан ҳам барвақт турган одам бўлганида, бу пулни ўша одам топиб оларди. Демак, баракаси бор эканми?

— Йўқ, онаси. Мендан ҳам барақат турадиган одам бор экан.

— Қаердан билдингиз? Ахир пулни сиз топиб олдингиз-ку?

— Тўғри, мен пулни топиб олдим. Лекин уни йўқотган киши-чи? У қачон турган?

— Гапни айлантирманг, даласи. Пулни йўқотган одам вақтл турмаган, кеч ётган, билдингизми, кеч ётган...

Илхом ЗОЙИР

Қизиқарли факт

◆ Ханс Кристиан Андерсон деярли биронта сўзни ҳам ҳаттосиз ёза олмаган.

◆ «Жек-потрошитель» лақабли XIX асрнинг машҳур қотили барча қотил-ликларни дам олиш кунини содир этган.

◆ Олимларнинг таъкидлашича инсон мактабни билирганидан 22 йил ўтгач, деярли барча синфдошларининг қиёфа ва исмини эслай олмайди.

◆ Англиядаги ошларнинг бир фоизида на уяли, на оддий телефон бор.

◆ Дунёда 140 миллиондан зиёдроқ гуртур қўтиларининг коллекционерлари мавжуд.

◆ Илк географик атласни юнон олими Птоломей эраимизгача 150 йилда қашқилеан. Мазкур атлас 1477 йилда Болоня

шаҳрида чоп этилган.

◆ «Тўғри овқатланиш» ва мана шу мавзудаги бошқа бир қанча китоблар муаллифи доктор Элис Чейс очликдан вафот этган.

◆ Петр I нинг бўйи 213 сантиметр эди.

◆ Шекспир ўз поэмаларида атиргулар ҳақида 50 мартадан кўп эслабди ўтган.

◆ Англияда энг машҳур қоғоз ишлаб чиқарувчининг исми Ватман бўлган.

◆ Дунё аҳолисининг 60 фоизи океан ёки денгизларнинг 1 — 1,5 километрик соҳил бўйида яшади.

◆ Машҳур расом Винсент Ван Гог тирик вақтида фақатгина битта асарини сотишга муяссар бўлган

Huquq
yuridik gazeta

Та'сисчи:
**О'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi**

Bosh muharrir vazifasini bajaruvchi:
Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:
Yusupboy G'OIPOV, Bahridin VALIYEV,
Svetlana ORTIQOVA, Tohir MALIK,
Sherzodxon QUDRATXO'JAYEV, Fozil
MAMASHARIPOV (mas'ul ko'rsat)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 133-98-82,
133-10-53.
E-mail: info@huquq.uz.
Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida
023-raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi — 231

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va
suratlar egalariга qaytarilmaydi.
Mualliflarning fikrlari tahririyat bilan
farqlanishi mumkin. Nashrimizdan
ko'chib olinganda «HUQUQ»dan
olinganligi ko'rsatilishi shart. Tjorat
ahamiyatiga molik materiallar
belgisi ostida chop etiladi.

Buyurtma № — 856.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: F.MAMASHARIPOV
Musohib: A.MUSTAFOYEVA

Gazeta «Sherq» NIMK bosmaxonasida ofset usulida
chop etiladi. Korxona manzili: Toshkent shahar,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 17.30. 1 2 3 4 5 6 7 8

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda